

ကေအဲၣ်ယု - ကရၢ်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (ဗဟို)၊ နိုင်ငံရေးနှင့် စည်းရုံးရေးကော်မတီ၊ ပညာပေးရေးနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းကော်မတီမှ ထုတ်ဝေသည်။

တၢ်ဂၢ်ခိၣ်တၢ်တဖၣ်

- ၁. အယံဒီတာအာဘော်.....၁
- ၂. NUG, KNU, KNPP နှင့် CNF တို့၏ ပူးတွဲထုတ်ပြန်ကြေညာချက် ၂
- ၃. ကေအဲန်ယူ-လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီ၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးနေ့အပေါ် ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်၃
- ၄. လံာ်ဘီးဘၣ်ရၢလီၤလၢ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် သီသံၣ်တီအူ ပှၤထူလံာ်ဖိကရၢၢ် ဒီး တၢ်ပၣ်ဂၢ်ပၣ်ကျၢက့ၤ သီသံၣ်တီအူ ပှၤထူလံာ်ဖိကရၢၢ် အတၢ်ဘျၢဖျါပျါ၄
- ၅. သောသီတောအူးဌာနေလူမျိုးစုများဥယျာဉ်အားတည်ဆောက်ခြင်း၊ တရားဝင်ဖွင့်လှစ်ခြင်းနှင့်အခြေခံဥပဒေအားအတည်ပြုခြင်းအခမ်းအနား.....၅
- ၆. မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိနိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းအပေါ် ကေအဲန်ယူ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် ပဒိုစောတာဒိုမူးမှ ပြောကြားသော နိုင်ငံရေး ရပ်တည် ချက်များနှင့် ချဉ်းကပ်မှုများ၆
- ၇. အာဆီယံနဲ့ မိမိတို့ရဲ့ တော်လှန်ရေး.....၈
- ၈. တော်လှန်ပန်းတိုင်နှင့် ၇၆ နှစ်မြောက် ကရင်အမျိုးသား တော်လှန်ရေးနေ့ကို ကြိုဆိုဂုဏ်ပြုဖိတ်ခေါ်..... ၁၀
- ၉. လက်ရှိနိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းအောက် စိန်ခေါ်မှုများအပေါ် ဖြတ်ကျော်နေသော ကေအဲန်ယူ..... ၁၁
- ၁၀. မုန်တိုင်းကိုဆန်သော ငှက်ငယ်..... ၁၂
- ၁၁. ခုန့်အိၣ်ယူ-ကညီဒီကလုာ်စာဖျိၣ်ကရၢၢ်, ကရၢၢ်ခိၣ် ပဒိၣ်စီၤကွၢ်ထူဝု အတၢ်ကတိၤလီၤတၢ်ဖိ ပှၤကညီ နံၣ်ထီၣ်အသိအမှတ်န့ၢ် သလုၤလီၤထီၣ် (၁) သီ (၂၇၆၄) နံၣ်..... ၁၃
- ၁၂. ဖဲၣ်ဒရဲၣ် ဒိၣ်မိၣ်ကရၢၢ်စံၣ်ခူၣ်တၢ်..... ၁၆
- ၁၃. ကညီပှၤထူလံာ်ဖိ အတၢ်စံၣ်စီၤတဲာ်စီၤ ဘၣ်ဃးဒီး အနံၣ်ထီၣ်သီအဂ့ၢ်..... ၁၇

အယံဒီတာအာဘော်

ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးသည် ၁၉၅၆ ခုနှစ် မော် ကိုကွန်ကရက်တွင် ချမှတ်ထားသော နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်ဖြစ်သည့် အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ကို အာမခံသည့် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စုကြီးအား အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ တော်လှန်ရေးနဲ့ အတူ ငြိမ်းချမ်းစွာအတူယှဉ်တွဲနေထိုင်မည့် ပြည်နယ်ပေါင်းစု ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုကြီးကို တည်ဆောက်သွားမည်ဆိုသည့်အတိုင်း ယနေ့ထိ တိုင်အောင် ၁၁၀ တူ တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းကြီးများ ဒီမို ကရေစီအင်အားစုများတို့နှင့်အတူ တိုက်ပွဲဝင်နေလျက်ရှိနေသည်။

ခက်ခဲကြမ်းတမ်းတဲ့ တော်လှန်ရေးမိုးသက်မုန်တိုင်းအကြား နိုင်ငံ ရေးအရ နိမ့်ချည်မြင့်ချည် တက်ချိန်ကျချိန်တို့ကို ဖြတ်သန်းခဲ့ရသလို စစ် ရေးအရ နိုင်ပွဲရှုံးပွဲများစွာတို့ကို ရင်ဆိုင်တိုက်ခွဲကြရသည်။ နိုင်ငံရေး၊ စစ် ရေး အချိုးအကွေ့ပေါင်းများစွာ ဖြတ်ကျော်ခဲ့ရသည်။ တော်လှန်သူများနှင့် ပြည်သူလူထုများတို့မှာလည်း နှစ် (၇၀) ကျော်ကြာ တော်လှန်ရေးကာလ အတွင်းအသက်သွေးချွေးခန္ဓာပေးဆပ်ခဲ့ကြသူများတို့သည်လည်းထောင် သောင်းမက ရှိနေခဲ့သည်။

ကရင်အမျိုးသားတို့၏ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးကြီးသည် မပြီး ဆုံးသေးပါ အောင်မြင်မှုမရသေးပါ။ အမျိုးသားရေးမျှော်မှန်းချက်၊ နိုင်ငံ ရေးရည်မှန်းချက် နှင့် အောင်မြင်မှုပန်းတိုင်အတွက် ဆက်လက်ပြီး တော် လှန်တိုက်ပွဲဝင်နေဆဲဖြစ်သည်။

စစ်ရေးသည် နိုင်ငံရေး၏ အမြင့်ဆုံးတိုက်ပွဲဖြစ်သည် ဆိုသည့်အ တိုင်း လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးလုပ်နေရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်သည် မိမိတို့လိုချင်သည့် နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်ကို ရရှိအောင် တိုက်ယူခြင်းဖြစ် သည်။ ထို့အတွက် မိမိတို့၏ နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်၊ စစ်ရေးလမ်းစဉ်ကို အစဉ် ကိုင်စွဲလျက် တိုက်ပွဲဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။ လက်နက်ကိုင်ပြီး နိုင်ငံရေးလမ်း စဉ်မရှိလျှင် သူခိုးခါးပြ သောင်းကျန်းသူအဆင့်သာ ရှိနေမည်ဖြစ် သည်။ ထို့အတွက်ကြောင့်လည်း အစိုးရအဆက်ဆက်မှလက်နက်ကိုင် သောင်းကျန်းသူများ သူပုန်များအဖြစ် အစဉ်တစိုက် စွပ်စွဲပွဲပွဲသွင်း ထား သည်ကို သတိမူရမည်ဖြစ်သည်။

အမှန်တကယ် လိုအပ်နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးစနစ်သည် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီစနစ်ဖြင့် ပြည်ထောင်စုကြီးကို တည်ဆောက်ခြင်း ဖြစ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်နိုင်ရေးသည် နိုင်ငံရေး အနှစ်သာ ရဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းမှ ဖက်ဒရယ်သည် တိုင်းပြည်ကို အစိတ်စိတ်

အမွှာမွှာပြိုကွဲသွားမည်ဆိုသည့် ရိုးစွတ်အကြောင်းပြကာ နိုင်ငံအာဏာကို ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် သိမ်းယူခဲ့သည်မှစ၍ ရိုက်သွင်းခဲ့မှုကြောင့် ဗမာလူမျိုး အများစုကြား အထူးသဖြင့် ဗမာ့တပ်တော်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြ သည့် တပ်သားမှစ တပ်မှူးတပ်ချုပ်များအထိ ဖက်ဒရယ်ဆိုသည့် စကား လုံးကြားလျှင် တီကောင်ကို ဆားထိသလို တွန့်လိမ့်ခဲ့ကြပုံများသည် တနိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကာလ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများအထိ ရှိနေခဲ့သည်။

ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး အနေဖြင့် နိုင်ငံရေး ပြဿနာကို နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးအဖြေရှာရေးကို ပေါ်လစီ တစ်ရပ်အဖြစ် ထားရှိကာ အစိုးရအဆက်ဆက်နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးကို ပြုလုပ်အဖြေရှာခဲ့သော်လည်း ဗမာ့တပ်မတော်ကို အဆက်ဆက်လက် ဆင့်ကမ်းယူခဲ့ကြသော တပ်ချုပ်များတို့၏ နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒမရှိခြင်းက သက်သေပြနေသည်ဖြစ်ရာ နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒ မရှိသောသူများနှင့် နိုင်ငံ ရေးပြဿနာကို နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးသည့် နည်းလမ်းသည် ပြန်လည်သုံးသပ်ရမည့် အဓိကျသည့် အချက်ဖြစ်နေပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ နိုင်ငံရေး စိတ်ဆန္ဒမရှိသောသူများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေး ထက် မိမိတို့လိုချင်သော နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်ကို ရရှိရေးအတွက် အောက်ခြေမှ ကိုယ့်ကိုယ်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ မိမိလက်နက်ကိုင်တပ် ဖွဲ့ကို မိမိအသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ မိမိအစိုးရကို မိမိအသိအမှတ်ပြုခြင်း နှင့် မိ မိသတ်မှတ်ထားသော နယ်မြေကို မိမိအသိအမှတ်ပြုခြင်းဖြင့် တောင်းယူ ခြင်းမဟုတ်တော့သည့် အောက်ခြေပြည်သူလူထုတို့မှ မိမိကိုယ်ကို အသိ အမှတ်ပြု တည်ဆောက်သောနည်းလမ်းဖြင့် ရယူသွားမည်ဖြစ်သည်။

သို့အတွက် ကရင်အမျိုးသားများအနေဖြင့် မိမိတို့ရယူချင်သော တန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိသော ကော်သူးလေ တည်ဆောက်ခြင်းကို နိုင်ငံရေးအရ၊ စစ်ရေးအရ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအရ၊ လူမှု ရေးအရ၊ စည်းရုံးရေးအရ သက်ဆိုင်ရာ တည်ဆောက်မှုများတွင် မိမိတို့ တတ်ကျွမ်းသော၊ လုပ်ဆောင်နိုင်သော၊ အခန်းဏှာများတို့တွင် တက်ညီ လက်ညီ ဟန်ချက်ညီဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင် အကောင်အထည်ဖော် လုပ် ဆောင်သွားကြခြင်းဖြင့် ကရင်အမျိုးသားတို့၏ အမျိုးသားမျှော်မှန်းချက် နှင့် နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်တို့ကို ရရှိအောင်မြင်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း.....

နှစ်သစ်နှင့်အတူ စိတ်သစ်လူသစ် အင်သစ်အားသစ် လက်ချင်းချိတ် ဆက် တွဲလက်ညီစွာဖြင့် ဆက်လက်ချီတက် တိုက်ပွဲဝင်ကြပါစို့

NUG, KNU, KNPP နှင့် CNF တို့၏ ပူးတွဲထုတ်ပြန်ကြေညာချက်

၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၃၀ ရက်

- ၁။ ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများအတွက် အကြမ်းဖက်စစ်ခေါင်းဆောင် မင်းအောင်လှိုင်အား ဖမ်းဝရမ်းထုတ်ရန် အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုတရားရုံး (ICC) ၏ ရှေ့နေချုပ် Karim AA Khan က ICC သို့ ၂၀၂၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၇ ရက်နေ့က လျှောက်ထားလိုက်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။
- ၂။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုတရားရုံး (ICC) ရှေ့နေချုပ်၏ ဆောင်ရွက်ချက်ကို ကြိုဆိုကြောင်းနှင့် အဆိုပါဖြစ်ထွန်းမှုသည် မြန်မာ့တပ်မတော် သမိုင်းတွင် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုတရားခံအဖြစ် နိုင်ငံတကာတရားရုံးတစ်ခု၏ ဖမ်းဝရမ်းထုတ်ရန်ပထမဆုံးလျှောက်ထားခြင်းခံရသည်မှာ မြန်မာ့တပ်မတော်အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးစနစ်၊ တရားရေးစနစ်၊ နိုင်ငံရေးစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် အရေးပေါ်လိုအပ်လျက်ရှိကြောင်း အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။
- ၃။ အကြမ်းဖက်စစ်ခေါင်းဆောင် နှင့် ပတ်သက်ဆက်စပ်သူအားလုံးမှာ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများကိုသာ မလွဲမသွေ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ကြရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စစ်တပ်အတွင်းရှိ တပ်မတော်သားအားလုံးအနေဖြင့် တပ်မတော်အား လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုအတွက် တာဝန်ရှိသူ မင်းအောင်လှိုင် ၏လက်ထဲမှ ပြန်လည်ကယ်တင်ရန် ပြည်သူလူထုကလိုလားသော၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်မှုမရှိသော၊ ပြည်သူလူထုကို အကာအကွယ်ပေးသော အကျိုးပြုတပ်မတော်အဖြစ် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ အခြေခံမူများနှင့်အညီ လုံခြုံရေးကဏ္ဍအသစ်ကို ဆောင်ရွက်ကြရန် ဖိတ်ခေါ်အပ်ပါသည်။
- ၄။ ထို့အပြင် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုတရားခံအဖြစ် ဝရမ်းထုတ်ခံရမည့်အကြမ်းဖက် စစ်ခေါင်းဆောင်ကဦးစီးကျင်းပမည့် ရွေးကောက်ပွဲသည် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ တရားဝင်ခြင်းမရှိဘဲ၊ သမိုင်းအမှောင်လမ်းထဲသို့တိုး၍ခိုက်တွင်းနက်ခြင်းသာဖြစ်ပြီး၊ စစ်တပ်အတွက်သာမက တိုင်းပြည်အတွက်ပါ နိုင်ငံရေးထွက်ပေါက် လုံးဝဖြစ်လာမည်မဟုတ်ပါ။
- ၅။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ၊ အာဆီယံ၊ ကုလသမဂ္ဂ နှင့် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝန်းသည်လည်း အကြမ်းဖက်စစ်ခေါင်းဆောင်က ဦးဆောင်လျက်ရှိ သည့် အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စုနှင့်ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ပြုလုပ်နေသောဆက်ဆံရေးများကြောင့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများဖြစ်ပွားခြင်းကို အားပေးသည့် အခြေအနေ မဖြစ်ပေါ်စေရေးအတွက် သတိမူကြရန် လိုအပ်လာပြီဖြစ်ပါသည်။
- ၆။ ထို့အပြင် မိမိတို့အနေဖြင့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုဖြင့် ဖမ်းဝရမ်းထုတ်ခံရမည့် တရားခံအား နိုင်ငံတကာက ဖမ်းဆီးအရေးယူနိုင်ရေး၊ အလားတူ မြန်မာပြည်သူလူထုအပေါ် ကျူးလွန်သည့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပြီး နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများနှင့်အညီ ICC၊ ICJ စသည့် နိုင်ငံတကာ တရားစီရင်ရေး ယန္တရားများမှတစ်ဆင့် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု ရှိစေရေးအတွက် အစွမ်းကုန်အရှိန်မြှင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ် သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။
- ၇။ စစ်ရာဇဝတ်မှု၊ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများကြောင့် နစ်နာခဲ့၊ နစ်နာနေရသည့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများနှင့် အနာဂတ် ပြည်ထောင်စုတွင် စစ်တပ်၏ အဖန်တလဲလဲ အာဏာသိမ်းယူမှုများ မဖြစ်ပေါ်ရေးကို ရည်ရွယ်သည့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုကို ဖော်ဆောင်ရေးမှာ မိမိတို့၏ မမှတ်မသုန်ထားရှိသော ကတိကဝတ်ဖြစ်ပါကြောင်း ထပ်လောင်းဖော်ပြအပ်ပါသည်။

အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (NUG)
 ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU)
 ကရင်နီအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ (KNPP)
 ချင်းအမျိုးသားတပ်ဦး (CNF)

ကေအဲန်ယူ-လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီ၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးနေ့အပေါ် ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်

ဒီဇင်ဘာလ (၁၀) ရက် ၂၀၂၄ ခုနှစ်

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၁၀) ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းကို ချမှတ်ခဲ့ပြီး လူသားမျိုးနွယ်အတွက် သမိုင်းမှတ်တိုင်တစ်ခု စိုက်ထူနိုင်ခဲ့သည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် နှုတ်ဆိုတော်နေသောအခါ လူ့အခွင့်အရေးကို အားလျှော့စေပြီး ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကာ အရေးယူသောအခါ လူ့အခွင့်အရေးကို အားကောင်းစေပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို လျစ်လျူရှုပြီး အဖိနှိပ်ခံများကို နှုတ်ပိတ်ခြင်းဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် အမုန်းတရား၊ စစ်ပွဲ၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ မညီမျှမှု၊ မတရားမှုများကို ခွင့်ပြုနေပါသည်။ ကမ္ဘာကြီးသည် မသေချာမရေရာသော ခေတ်သို့ လျင်မြန်စွာရွှေ့လျားလာသည်နှင့်အမျှ ကျွန်ုပ်တို့သည် ကျွန်ုပ်တို့၏မျှဝေတန်ဖိုးများကို ထိန်းသိမ်းရမည်ဖြစ်သည်။ ဤတန်ဖိုးများသည် ကျွန်ုပ်တို့အား ခွန်အားနှင့် စည်းလုံးညီညွတ်မှုဖြင့် အနာဂတ်စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်စေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ယနေ့တွင် ကေအဲန်ယူ-လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီ (KHRC) မှ (၇၆) နှစ်မြောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးနေ့အား ဂုဏ်ပြုကျင်းပကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် လူ့အခွင့်အရေး၏ တန်ဖိုးများကို မြတ်နိုးတန်ဖိုးထားကြသည့် ဒေသတွင်းသော်လည်းကောင်း၊ တစ်နိုင်ငံလုံးသော်လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ တစ်ဝှမ်းသော်လည်းကောင်း လူတစ်ဦးချင်း၊ အဖွဲ့များ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့်အတူ ရပ်တည်နေပါသည်။

အဖြစ်အပျက်များကို တိကျစွာ မှတ်တမ်းတင်ရန် ပျက်ကွက်သည့်အခါ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများသည် ပါးစပ်သတင်းများသာ ကျန်ရှိတော့သည်။ သင့်လျော်သော မှတ်တမ်းများမရှိလျှင် အဆိုပါချိုးဖောက်မှုများသည် အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ မေ့လျော့သွားကာ လူမှုရေးအရ လက်ခံနိုင် သော သို့မဟုတ် ပုံမှန်ဖြစ်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိပြီး အဖိနှိပ်ခံများ၏ အသံများကို မကြားရတော့ဘဲ ၎င်းတို့အား နောက်ထပ်အမြတ်ထုတ်ရန်ခွင့်ပြုလိုက်သကဲ့သို့ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ကော်သူးလေတွင်လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများသည် အရပ်သားအများအပြား၏ လူ့အခွင့်အရေးကို နားလည်သဘော ပေါက်ခြင်း မပြုနိုင်လောက်အောင် ပြင်းထန်သည့်အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေပါသည်။ ကော်သူးလေရှိ လူထုများသည် ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံနှင့် အ သိပညာတို့ကို မှီခိုအားထားကာ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ အမျိုးမျိုးကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ကြသည်။ ကော်သူးလေလူထုသည် လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီသော ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမှုရေးတန်ဖိုးများကို ခိုင်ခိုင်မာမာ ထောက်ခံပါသည်။ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် မျှတမှုဆိုင်ရာ အခြေခံမူများကို ထင်ဟပ်စေပြီး ကော်သူးလေ လူထုတို့သည် အချင်းချင်းလေးစားမှုနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာ အပြန်အလှန်ပြုမူဆက်ဆံကြပြီး တန်းတူညီမျှမှုနှင့် မျှတမှုဆိုင်ရာ အခြေခံမူများကို ထင်ဟပ်စေသည်။

ကေအဲန်ယူ-လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီ (KHRC) ကို ကော်သူးလေအသိုက်အဝန်းရှိ ပြည်သူများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ပြည် တွင်းပြည်ပ လူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများနှင့် ယန္တရားများ အားကောင်းစေရန် (၁၆) ကြိမ်မြောက် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အထူးသဖြင့် ၎င်း၏စစ်တပ်သည် လူ့အခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးသူမဟုတ်ဘဲ ကျူးလွန်သူ အဖြစ် တစ်စိုက်မတ်မတ်ဖြင့် အခြေခံအခွင့်အရေးများကို စနစ်တကျ ချိုးဖောက်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့တွင် အသက်ရှင်သန်ခွင့်၊ သတင်းရယူခွင့်၊ ပညာရေး၊ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ ဂုဏ်သိက္ခာ၊ ရှင်သန်မှု နှင့် တရားမျှတမှုအတွက် အခြားမရှိမဖြစ် လိုအပ်သော အခွင့်အရေးများ ပါဝင်သည်။ ကော်သူးလေပြည်သူများ၏ ရပိုင်ခွင့်များသည် လူ့အခွင့်အရေးကို စစ်မှန်စွာ စောင့်ရှောက်တန်ဖိုးထားသည့် လူတစ်ဦးချင်း၊ လူ့အသိုက်အဝန်း၊ အဖွဲ့အစည်းများတွင် အဓိကတာဝန်ရှိပါသည်။ ဤအခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာရန်၊ မြှင့်တင်ရန်နှင့် သေချာစေရေးတွင် အဆိုပါ သက်ဆိုင်သူ များမှ အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။

ကေအဲန်ယူ-လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီ (KHRC) သည် လူတစ်ဦးချင်း၊ အသိုင်းအဝိုင်း သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု ကျူးလွန်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု ပုံစံအားလုံးကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ရှုတ်ချပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ပေးရန်နှင့် အာမခံရန်အတွက် KHRC သည် ကော်သူးလေတွင် ဒေသအလိုက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို နိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အဆင့်များတွင် အရေးပါသောအခြေခံအုတ်မြစ်ကိုတည်ဆောက် သည်။ ကော်သူးလေတွင် လူ့အခွင့်အရေး မြှင့်တင်ရေးနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေးတွင် ပြည်တွင်း၊ နိုင်ငံအလိုက် နှင့် နိုင်ငံတကာမှ လူပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အသိုင်းအဝိုင်း နှင့် အဖွဲ့အစည်းများအား ကျွန်ုပ်တို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ကျွန်ုပ်တို့ တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။ လက်တွဲလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် လူတိုင်းအတွက် ဤအခွင့်အရေးများကို ထိန်းသိမ်းထားပြီး လေးစားကြောင်း သေချာစေနိုင်ပါသည်။

ဆက်သွယ်ရန် -
ပုဒ်မော်ဘယ်လ်ဖုန်းနံပါတ် + ၆၆ ၉၈၈၄၇၁၇၈၂

လံာ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤလၢ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် သီသံပုံတီအူ ပူထူလံဖိကရၢၣ် ဒီး တၢ်ပၣ်ဂၢၢ်ပၣ်ကျၢၤက့ၤ သီသံပုံတီအူ ပူထူလံဖိကရၢၣ် အတၢ်ဘျၢၣ်ပျၢၣ်

ကညီလၢပူၤလၢထီၣ် (၁၅) သီ, ၂၇၆၃ နံၣ် (လၢဒိၣ်စဲဘၢၣ် ၁၅ သီ, ၂၀၂၄) နံၣ်

လၢတၢ်ပၣ်ဂၢၢ်ပၣ်ကျၢၤလၢသး ဒိၣ်ဒိၣ်အါအါပူၤ, ကညီဒုၣ်ထၢဒ်အမ့ၢ် ကညီဝါ, က့ၤဘၢ, မိၤန့ၢ်ပူၤ, ပက့ၤ, မိၤပူၤ, ဘ့ၤ, ဃုၣ်ဒီး ကလုၣ်ဒုၣ်လၢအဂၤ အအိၣ်ဆိးဖဲ တီအူ ကီၢ်ရၢၣ်, ကီၢ်သုလုၤပူၤ (၁,၅၀၀) ဂၤ ဟဲထီၣ်ပၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်အသး တပူၤဃီဖဲ တၢ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤလၢ ဒီး အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢအဘၣ်တၢ်မၤအီၤဖဲ ကညီလၢပူၤထီၣ် (၁၀ သီတုၤ ၁၂ သီ) ၂၇၆၃ နံၣ် (လၢဒိၣ်စဲဘၢၣ် ၁၀ သီ တုၤ ၁၂ သီ, ၂၀၂၄ နံၣ်) လၢတၢ်ပၣ်ဂၢၢ်ပၣ်ကျၢၤဒီး ဒီသါလီၤ သီသံပုံတီအူ ပူထူလံဖိကရၢၣ် ဒီးဖိးသဲစးတၢ်မၤကျဲၤ အသး လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိၣ်ဘၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. သီသံပုံတီအူပူထူလံဖိကရၢၣ် လၢအဟီၣ်ခိၣ်ခိၣ်ဖဲဒိၣ် တၢ်ကျၢၢ်ဘၢအကီၢ်ပျဲၤ ခဲလၢာ်အိၣ်ဝဲဒၣ် (၅,၅၅၄) လွၢ်န့ၢ်ဃူ (၈ကွဲၤ ယါ) ကံလိမံထၢၣ် (မ့တမ့ၢ်) (၁,၄၂၁,၉၆၇) ဒုၣ်ကၢၢ်အံၤ မ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတတီၤ လၢအအိၣ်လၢအိၣ်ပျဲၤဒီး သ့ၣ်ပျၢၣ်တၢ်မူတတၢ လၢအကီၢ်စီလၢပျဲၤ, ထံကျိထံကွဲၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢ အယုၤလီၤသဘျၢ, ကစၢ်ကလိလၢအကစီထီၣ်ထီၣ်, ဒီး ထူးတီၤလၢပျဲၤဒီးတၢ်မူတတၢ ဒီး တၢ်မံၤလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအါမံၤအါကလုၣ် ဖဲတီအူကီၢ်ရၢၣ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ် ဟံၣ်ဃီတၢ်အိၣ်ကဒုအလီၤအကျဲၤလၢ ကညီပူထူလံဖိ (၁၀၀,၀၀၀) ဘျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အကီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ, ဒ်အမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ဟီၣ်ကဝီၤတတီၤလၢ အိၣ်သ့ၣ် လီၤအသးဖဲ အုၣ်ဒိၣ်-ကီၢ်ပယီၤ, ဒ်ပစံးတၢ်အသး ဟီၣ်ခိၣ်ဒိၣ်ဘၣ်တၢ်ပၣ်ပနီၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတတီၤလၢ အလၢပျဲၤဒီး တၢ်မူတတၢမဲၣ်အါကလုၣ်လၢ အစၢၤဘူးကလီၤ တုၣ် ဒီး အိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အပူၤ, ဒ်န့ၣ်အသး မ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတတီၤလၢ အပၣ်ဃုၣ်လၢတီၢ်ဒီး တနီၤသရံၣ်ကစၢ်တုၣ် ဟီၣ်ခိၣ်ခိၣ်ဖဲဒိၣ် အတက့ၢ်ပူၤအပၣ် သီသံပုံတီအူပူထူလံဖိကရၢၣ်အံၤ မ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအရဲၣ်ဒိၣ်တတီၤလၢ တၢ်ဒီသဒါက့ၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဒိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မူတတၢ, ဃုၣ်ဒီးပဝဲကညီပူထူလံဖိ လုၢ်လၢထုၤသန့ဒီး တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ လၢအသံၣ်ခွဲၣ်ကတီၤက့ၤ ဟီၣ်ခိၣ်ခိၣ်ဖဲဒိၣ်အံၤ အစၢၤတဖၣ်အစၢၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဂဲၤလိၣ်ထံးဂီၢ်ထံးဘါ, တၢ်တၢ်ပိၣ်တဲသကိး, ဒီးတၢ်တၢ်ပိၣ်ရဲၣ်ကျဲၤသကိးတၢ်လၢ လီၤကဝီၤပူၤတတၢ, ကညီဂီၢ်ခိၣ်ထံးကမ့ၢ်ကရၢ, ဒီး ခုၣ်အံၣ်ယုၣ်-ကညီဒိကလုၣ်စၢဖျိၣ်ကရၢ သ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤ လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်အါန့ၣ်အါလါ ဝံၤအလီၤခဲ သီသံပုံတီအူပူထူလံဖိကရၢၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အါန့ၣ်လီၤ. သီသံပုံတီအူပူထူလံဖိကရၢၣ် လၢအဟံးန့ၢ်ခိၣ်တဖၣ်လၢ လီၤကဝီၤပူၤတတၢတၢ်သ့ၣ်ညါထုၤလံၤ ဒီး တၢ်ရဲၣ်ဘၣ်ထွဲလိၣ်သးဒီးအဝဲသ့ၣ်မိၤဖဲဖုဟီၣ်ခိၣ်ကဝဲတၢ် လီၤတၢ်ကျဲၤ လၢတၢ်မၤလၢထီၣ်ပျဲၤထီၣ်က့ၤ တၢ်အိၣ်မူခါဆူညါ လၢအလၢပျဲၤဒီးတၢ်မူတတၢခုၣ် ဒီးတၢ်အိၣ်ကုးအိၣ်ပျဲၤ လၢတၢ်မဲတၢ်မါ, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ, သံၣ်ခိၣ်မုၢ်ဃါကစၢ်, ဒီးလၢပူၤက့ၤကညီခဲလၢာ် သ့ၣ်တဖၣ်အကီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးဒ်အမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤ တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤတတီၤလၢ အဟံးန့ၢ်ခိၣ်တဖၣ်လၢ လီၤကဝီၤပူၤတတၢ, တၢ်ပၢတၢ်ပျဲၤလၢ အအိၣ်ဒီးတၢ်ထံးတုၤသး, ပိၣ်မုၢ်ဒီးပိၣ်ခွါတၢ်ထံးတုၤသးခွဲၤယၢ် လၢတၢ်မၤတၢ်ဆၢတံၣ်, ဒီးပူၤတတၢအတၢ်ထံးဂီၢ်ထံးဘါဒီး တၢ်ပၣ်ဃုၣ်ပၣ်ဂီၢ်လၢ တၢ်ပၢတၢ်ပျဲၤ ဒီးတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအပူၤ တပယုၤဃီအသး, သီသံပုံတီအူပူထူလံဖိကရၢၣ် ဂဲၤလိၣ်ပၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်က့ၤ ပူထူလံဖိတၢ်ဖဲတၢ်မၤ တၢ်သုးဘူးဃီသးအကျိၤအကျဲၤလၢတၢ် ပၢတၢ်ပျဲၤတကပၤ, လီၤဆီအိၣ်တၢ် ဖဲတၢ်ဘၣ်ကျဲၤဆၢၣ်မဲဒိၣ် တၢ်သဘၣ်သဘၣ်ဒီး တၢ်ကသုၣ်ကသး တၢ်တတၢတၢ်တနါ ခုၣ်ဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်အမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတတီၤလၢ အကျၢၢ်ဘၢဒီး ဂၤက့ၤဂီၢ်ထံးဆဲးလၢတၢ်လီၤဆီလိၣ်သး အါမံၤအါကလုၣ်အသး, သီသံပုံတီအူ ပူထူလံဖိကရၢၣ် တုၣ်လိၣ်ဒီးပၣ် လုၢ်ပၣ်ပူၤက့ၤ တၢ်ဃုတၢ်ဖိးအပနီၣ်လၢ တၢ်လီၤဆီလိၣ်သးအါမံၤအါကလုၣ်အဖီခိၣ်, ဒီဖျိတၢ်ဒီးန့ၢ်တၢ်ဂီၢ်တၢ်ဘါလၢ ပူၤတတၢတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤအကျိၤအကျဲၤ ဒီးလုၢ် လၢထုၤသန့တၢ်ဖဲတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ် ဒီးဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမီၤက့ၤ လီၤကဝီၤပူၤတတၢလၢ တၢ်ဘျးဝဲလိၣ်က့ၤသး, ဒီးတကတီၢ်ဃီ အုၣ်ကီၢ်မၤလီၤတၢ်က့ၤ သီသံပုံတီ အူ ပူထူလံဖိကရၢၣ် ကီၢ်စီတၢ်လၢတၢ်ပျဲၤဒိတခါ လၢဆဲးလၢဟီၣ်ခိၣ်ခိၣ်ဖဲဒိၣ် တၢ်လီၤဆီလိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်သီသံပုံတီအူပူထူလံဖိကရၢၣ် တၢ်ဘျၢၣ်ပျၢၣ် လၢအဟံးန့ၢ်ခိၣ်တဖၣ်လၢ ဂီၢ်ခိၣ်ထံးသန့လၢအမ့ၢ် ဒ်ခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်, တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ, ခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်ကီၢ်စီတၢ်လၢတၢ်ပျဲၤဒိတခါ, ဒီး တၢ်ဟံးဃုၣ် ပၤဃုၣ်ဒီး တၢ်စိၣ်မူစိၣ်ဂဲၤက့ၤ လုၢ်လၢထုၤသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအိၣ်ဝဲအသး, ဘျိၣ်ဒိၣ်ကရၢဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကမ့ၢ်ဝဲဒၣ်ခါန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ အဟံးလၢ လီၤကဝီၤကညီပူထူလံဖိ, ကညီဂီၢ်ခိၣ်ထံးကမ့ၢ်ကရၢ, ဒီး ခုၣ်အံၣ်ယုၣ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသး ကျဲၤကျိတၢ်ပၢတၢ်ပျဲၤက့ၤဂီၤသန့တခါ လၢအအိၣ်ဒီး တၢ်မၤဖျိဖျိဖျိဖျိ ဒီးတၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဟံးမူဒါ တုၣ်လီၤတီၤလီၤတဖုအသးန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်န့ၣ်အပၣ် တနံၤအံၤပဝဲလၢအမ့ၢ် ကညီပူထူလံဖိဖဲ တီအူကီၢ်ရၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ပအံၣ်ဒီးဒုးသ့ၣ်ညါထံးကီၢ်ဖိကမ့ၢ်လၢ အအိၣ်ဆိးဖဲကီၢ်ပယီၤပူၤ, ထံးကီၢ် ဘိမ့ၢ်တတၢ, ဒီးကမ့ၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိၣ်ဘၣ်အံၤခဲလၢာ် လၢကပျဲၤဒီး တၢ်ထီၣ်ဂဲၤသဆၣ်ထီၣ်လၢ ပတၢ်ဂဲၤလိၣ်တခါအံၤအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂုၣ်လိၣ်ဂဲၤလိၣ်ခါထီၣ်ခိၣ် လၢ တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီး ဒ်ခိၣ်ခိၣ်ခိၣ် လၢခါဆူညါအဂီၢ် တၢ်လဲၤကျဲၤကအိၣ်အါမံၤအကျိၤ, ပၣ်ဃုၣ်စ့ၢ်ကီးဒီး တၢ်ဃုၣ်လီၤဘျါလီၤဒီး တၢ်မၤပတုၣ်ကွဲၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဒိၣ်ဘၣ် ဂုၢ် ကီၢ်အူတၢ်မၤသးကီၢ်ကီၢ်လၢလၢလၢ ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ကသုၣ်ကသးတၢ်တတၢတၢ်တနါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တနံၤအံၤ, ပဝဲလၢအမ့ၢ် ပူထူလံဖိဖဲ သီသံပုံတီအူ ပူထူလံဖိ ကရၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ပခါထီၣ်လံပခိၣ်ခါဆူ ပတၢ်ထံၣ်စိအအိၣ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသး ပတၢ်ထံၣ်စိလၢအမ့ၢ် ပူၤက့ၤပူၤကညီဒီး န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဘၣ်တုၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်မူသတြဲၤဃုၣ်တပူၤဃီလၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ် သ့ၣ်ဒုၣ်နီၢ်နီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- လၢတၢ်အံၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါအါထီၣ် တၢ်ဂုၢ်တၢ်ကျိၤ ဘၣ်ထွဲဒီး သီသံပုံတီအူ ပူထူလံဖိကရၢၣ်အဂုၢ်အဂီၢ်, ဝဲသးစူၤ ဆဲးကျိးကဘၣ်,
- (၁) ပဒိၣ်စီသီသံပုံဘျဲ - လီတဲစီနီၣ်ဂီၢ် +၆၆ ၈၇၁၉၅၈၉၄၀ (ကညီကျိၣ်ဒီးပယီၤကျိၣ်)
 - (၂) ပဒိၣ်စီအံၣ်ဝါ - လီတဲစီဒီး Signal နီၣ်ဂီၢ် +၉၅ ၉၄၅ ၈၉၂ ၄၀၅၆ (ကညီကျိၣ်ဒီးပယီၤကျိၣ်)
 - (၃) ပဒိၣ်စီသီတုၣ်ထု - လီတဲစီဒီး Signal နီၣ်ဂီၢ် +၉၅ ၉၃၄ ၀၀၆ ၁၄၀၃ (မ့တမ့ၢ်) +၉၅ ၉၈၉ ၁၄၈ ၃၄၃၉ (ကညီကျိၣ်ဒီးပယီၤကျိၣ်)
 - (၄) ပဒိၣ်နီၢ်စုၤ - လီတဲစီ ဒီး Signal နီၣ်ဂီၢ် +၉၅ ၉၄၂ ၇၂၇ ၁၀၈၉ (မ့တမ့ၢ်) +၉၅ ၉၃၄ ၆၁၈ ၂၀၉၆ (ကညီကျိၣ်ဒီးပယီၤကျိၣ်)
 - (၅) စီဖိလံစုၣ်ထွါ - လီတဲစီဒီး Signal နီၣ်ဂီၢ် +၆၆ ၈၇၁ ၂၄၇ ၀၉၃ (ကညီကျိၣ်ဒီး ကီၢ်လၢကျိၣ်)

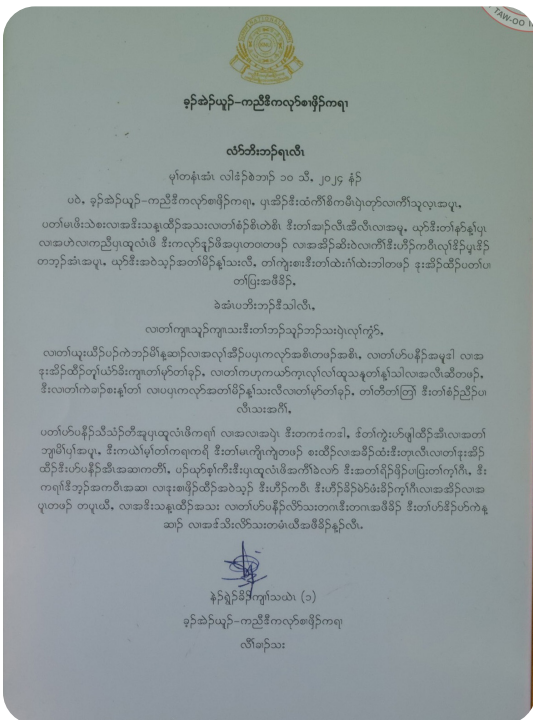
ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ ကော်သူးလေနယ်မြေ၊ တောအူးခရိုင် (တောင်ငူ) အတွင်းနေထိုင်ကြသည့် ဌာနေကရင်လူမျိုးများ ဖြစ်သော ကညောဝါး၊ ဂေဘား၊ မော်နေပွာ၊ ပကူး၊ ဘွဲ၊ မိုဘွာ နှင့် အခြား သောဌာနေလူမျိုးစု ကိုယ်စားလှယ်များသည် သဘာဝဓလေ့စနစ်နှင့် ဌာနေလူမျိုးစုတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို ကာကွယ်မည့် ၅၇၅၄ စတုရန်း ကီလိုမီတာ၊ ဧကအားဖြင့် တစ်သန်းကျော်ရှိ သောသီတောအူး ဌာနေလူမျိုးစုများ ဥယျာဉ်တရားဝင်ဖွင့်လှစ်ခြင်း နှင့် အခြေခံဥပဒေအား အတည်ပြုခြင်း အခမ်းအနားအား ကရင်သက္ကရာဇ် ၂၇၆၃ ခုနှစ်၊ လပလူ လဆန်း ၁၀ ရက်နေ့မှ ၁၂ ရက် (၂၀၂၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ မှ ၁၂ ရက်) အထိ ကေအဲန်ယူ၊ တပ်မဟာ (၂) အုပ်ချုပ်နယ်မြေ၊ တောအူးခရိုင်၊ ထောတထူ (ထန်းတပင်) မြို့နယ်၊ ကော်မူထီးရိုး၊ မိုနေပွာနယ်မြေတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။

သောသီတောအူး ဌာနေလူမျိုးစုများဥယျာဉ် တရားဝင်ဖွင့်လှစ်ကြေညာခြင်း အခမ်းအနားအား ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး-ဗဟို၊ တွဲဖက်အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး (၁) ပဒိုစောသောသီဘွဲမှ တက်ရောက်အားပေးခဲ့ပြီး သောသီတောအူး ဌာနေလူမျိုးစုဥယျာဉ်လုပ်ငန်းကော်မတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌ မှ အဖွင့်အမှာ စကားပြောကြားခြင်း၊ တက်ရောက်လာသောခေါင်းဆောင် များမှ အမှာစကားပြောကြားခြင်း၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုတင်ဆက်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူဥယျာဉ်၏ မျှော်မှန်း ချက်၊ ရည်မှန်းချက်များကို ရှင်းလင်း တင်ပြခဲ့ကြပြီး အခမ်း အနားသို့ ကရင်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး ဆိုင်ရာလှုပ်ရှားမှု ကွန်ရက် (KSEAN) မှ တာဝန်ရှိသူများ၊ လူမျိုး စုခေါင်းဆောင်များ အပါအဝင် ဌာနေလူမျိုးစုများ လူဦးရေစုစုပေါင်း (၁၀၀၀) ကျော် တက်ရောက် ခဲ့ကြသည်။

ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး-ဗဟို၊ တွဲဖက်အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး (၁) ပဒိုစောသောသီဘွဲမှ “ယခုလိုတန်ဖိုးထားသော မြေနယ်နိမိတ်တွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသော ကရင်လူမျိုးများ၊ ကရင်မဟုတ်သည့် လူမျိုးများနှင့် လူမျိုးစုများ၏ ယုံကြည်မှုနှင့် ခေတ်အဆက်ဆက်သဘောတူညီမှုကို အခြေခံပြီးဖြစ်ပေါ်လာသော ကျွန်ုပ်တို့၏ တရားဝင်မှုနှင့် ပြည်သူလူထုတွေ့ရုံ မျှော်လင့်ချက်၊ လုပ်ဆောင်ချက်၊ အားထုတ်

မှုတွေကြောင့် ဖြစ်ပေါ် လာသော အုပ်ချုပ်မှုနှင့်အတူ ကော်သူးလေတွင် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဖြစ်သော ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးသည် ကျွန်ုပ်တို့မျိုးရိုးစဉ်ဆက်ကို ပြုစုပျိုးထောင်ပေးသော သဘာဝတရားကြီးကို အလေးထားပြီး ရေရှည် တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ အတုမရှိသော ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ကို ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ကျွန်ုပ်တို့လူမျိုးများ၏ ငြိမ်းချမ်းမှု၊ တရားမျှတမှုနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် အနှစ်သာရကို ကိုယ်စားပြုသော သောသီတောအူး ဌာနေလူမျိုးစုများဥယျာဉ်အား မမှိတ်မသုန် အပြည့်အဝအသိအမှတ်ပြုကြောင်း” အတိအလင်း ကြေညာလိုက်သည်။

တောအူးခရိုင် ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်မှူးချုပ် စောဒဲဖိုးမှ “သောသီတော အူး ဌာနေလူမျိုးစု ဥယျာဉ်တွင် ကျနော်တို့ဌာနေ ကရင်လူမျိုးတွေပဲ မဟုတ်ပါဘူး။ ကျနော်တို့ရဲ့ ညီအကိုမောင်နှမတွေဖြစ်သော ရှမ်း၊ ပအိုဝ်၊ ဗမာလူမျိုး အပါအဝင် အခြားသောလူမျိုးများလည်း ဒီနယ်မြေမှာ နေထိုင်

ကြပါတယ်။ ကျနော်တို့က အတူတကွယှဉ်တွဲနေထိုင်ကြပြီး အယောက်စီ တိုင်းမှာ တူညီသော အခွင့်အရေးများရရှိသင့်တယ်။ လူတိုင်းက ဆုံးဖြတ်ချက်ချတဲ့ အပိုင်းမှာ ပါဝင်ခွင့်ရသင့်တယ်။ ဒါကိုဖြစ်အောင်လုပ်ဖို့က ကျနော်တို့အား လုံးမှာ တာဝန်ရှိတယ်” ဟုပြောကြားသည်။

အခမ်းအနားတွင် သောသီတောအား ဌာနလူမျိုးစုများဥယျာဉ် လုပ်ငန်းကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ပဒိုစောသောတူထူးမှ “သောသီတောအား ဌာနလူမျိုးစုများ ဥယျာဉ်က နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်မှုနှင့် ကိုယ်စားပြုမှုတွင် အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား တူညီသော အခွင့်အရေးကို ထောက်ခံ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသောအဆင့်တွင် ဒေသန္တရလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ရေရှည်တည်တံ့ပါဝင်စေသော ဒေသန္တရကို လုပ်ပိုင်ခွင့်အပြည့်အဝပေးထားသော အုပ်ချုပ်မှုကို တည်ဆောက်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ ဥယျာဉ်အတွက် ဒီမိုကရေစီနှင့် အားလုံးပါဝင်သော အုပ်ချုပ်မှုပုံစံတည်ဆောက်နိုင်ရန် ဌာနလူမျိုးစု ကိုယ်စားပြု ၂၆ ဦး၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ကိုယ်စားလှယ် ၁၂ ဦး၊ ကရင်လူမှုအဖွဲ့အစည်း ကိုယ်စားပြုမှု ၁၄ ဦး၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးမှ ကိုယ်စားပြုမှု ၃၇ ဦးကို ဌာနလူမျိုးစုတွေရဲ့ ဆန္ဒမဲပေးစနစ်ဖြင့် ရွေးချယ်

တင်မြောက်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ထိုကိုယ်စားလှယ် ၉၉ ဦးက အထွေထွေညီလာခံရဲ့ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာမယ်။ သောသီတောအား ဌာနလူမျိုးစုများ ဥယျာဉ်ရဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးကော်မတီမှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန် ထို ၉၉ ဦးထဲက ၁၁ ဦးကို အထွေထွေညီလာခံကနေတစ်ဆင့် ရွေးချယ်တင်မြောက်မယ်” ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

- သောသီတောအား ဌာနလူမျိုးစုများဥယျာဉ်သည်
- (၁) ဌာနလူမျိုးစု တို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာယဉ်ကျေးမှုကို ကမ္ဘာ့အမြင်တွင် ပြန်လည်အသက် သွင်းရန်နှင့် ကာကွယ်ရန်။
 - (၂) ဘိုးဘွားပိုင်နယ်မြေနှင့် သဘာဝရင်းမြစ်ဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ် အားကောင်းလာရန်။
 - (၃) စုံလင်သည့် ဇီဝမျိုးကွဲနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကိုထိန်းသိမ်း၍ ဂေဟစနစ်ရှင်သန်လည်ပတ်ခြင်းဖြင့်ရရှိလာသော အကျိုးကျေးဇူးများအား လက်ရှိမျိုးဆက်နှင့် အနာဂတ်မျိုးဆက်များ ခံစားနိုင်ရန်။
 - (၄) ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များအား ဌာန လူမျိုးစုများ ကိုယ်တိုင် ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏လက်ရှိနိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းအပေါ် ကေအဲန်ယူ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ပဒိုစောတာဒိုမူးမှ ပြောကြားသောနိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်များနှင့် ချဉ်းကပ်မှုများ

ဒီနေ့တော်လှန်ရေးဟာ ပြည်သူ့တော်လှန်ရေးဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့တော်လှန်ရေးမှာ ပါဝင်သူများအားလုံးက ပထဝီနိုင်ငံရေးရဲ့ ချောက် ထဲကိုမကျဖို့ကိုလဲ သတိထား ဆင်ခြင်ကြရမှာဖြစ်သလို မိမိလိုချင်ရာပန်းတိုင်ကို ရောက်ရှိနိုင်ဖို့ကိုလဲ ကြိုးစားကြရမှာဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ကို စာနာထောက်ထားကြတဲ့ နိုင်ငံများအပါအဝင် နိုင်ငံတကာက မြန်မာ့အရေးဟာ ရှုပ်ထွေးပွေလီတယ်လို့ သတ်မှတ်ထားကြပြီး ASEAN လုပ်ဆောင်ချက်ကိုဘဲ စောင့်ကြည့်နေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲ့ဒါကြောင့်လည်း ASEAN ရဲ့ ကြိုးပမ်းမှုကို ကျွန်တော်တို့ အသိအမှတ်ပြု ကျေးဇူးတင်ရမှာဖြစ်သလို ASEAN ရဲ့ 5 Points Consensus က အကောင်အထည်ဖော်လို့မရတဲ့ အကြောင်းတွေကို နည်းလမ်းရှာဖွေအကြံပြုဖို့ ကျွန်တော်တို့တာဝန်ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့အကြံပြုမှု မပါဝင်တဲ့သူတို့ရဲ့ လုပ်ဆောင်မှုက ကျွန်တော်တို့လိုလားတာနဲ့ သွေဖီသွားရင် ကျွန်တော်တို့တော်လှန်ရေးက ပိုပြီးကြာရှည်သွားနိုင်တာဖြစ်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ နိုင်ငံရေးသဘောတူညီချက်မှာ ဘုံနိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် ၆ ချက်ရှိပါတယ်။ အဲ့ဒီ ၆ ချက်ရဲ့ အနှစ်သာရကို အတိုဆုံးချုပ်ရင် ၃ ချက်ဘဲရှိပြီး အဲ့ဒါတွေကတော့

- ၁။ စစ်အာဏာသိမ်းမှုကို ဖယ်ရှားပြီး စစ်တပ်၏ နိုင်ငံရေး၌ ပါဝင်နေခြင်းအား အဆုံးသတ်ဖို့
- ၂။ ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ အသစ်ကို ရေးဆွဲ

ပြဌာန်းဖို့ နှင့်

- ၃။ ပဋိပက္ခအတွင်း မတရားကျူးလွန်မှု ခံရသူများအတွက် တရားမျှတမှု ရရှိဖို့နှင့်အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှု လုပ်ငန်းစဉ် ကို ဖော်ဆောင်ဖို့ တို့ဖြစ်ပါတယ်။

အဲ့တော့ အာဆီယံ ဘုံသဘောတူညီချက် ၅ ရပ်လည်း အဓိကအရေးပါတာက ၃ ချက်ရှိပါတယ်။ ကျန်တဲ့ဟာတွေက အရေးမပါဘူးလို့ ပြောလို့ မရပေမဲ့ အဓိက ၃ ချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ လိပ်ခဲတည်းလည်း ဖြစ်နေတာကတော့

- ၁။ De-escalation of violence (အကြမ်းဖက်မှုတွေလျော့ချဖို့)
 - ၂။ Inclusive Dialogue (အားလုံးပါဝင်သော ဆွေးနွေးပွဲ)
 - ၃။ Humanitarian Aid ပေးအပ်ဖို့တို့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။
- အကြမ်းဖက်မှုများကို ချက်ချင်းရပ်တန့်ရန် ဆိုတဲ့အချက်ကိုကြည့်ရင် မြန်မာစစ်တပ်ဟာ မည်သည့်အရာကိုမှ ဝရမစိုက်ဘဲ မြန်မာပြည်သူပြည်သားများအပေါ် လုံးဝ ဥသုစစ်ပွဲ (Total War) အသွင်ဖြင့် အရှိန်မြှင့် လုပ်ဆောင်ပစ်မှတ်ထားလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာတနိုင်ငံလုံးမှာရှိတဲ့ မြို့နယ်တွေရဲ့ ၇၁ ရာခိုင်နှုန်းဟာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခရဲ့ အရှိန်ပြင်းထန်မှုကို သက်ရောက်ခံစားနေရပါတယ်။ လေယာဉ်နှံ့မှူးကြတာတွေကို တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်နေပါတယ်။ De-escalation နှင့် ဆန့်ကျင်ပြီး Escalation ကိုလုပ်နေတာ စစ်တပ်ဘဲဖြစ်ပါတယ်။

ကျနော်တို့ ASEAN နှင့် UN အပါအဝင် နိုင်ငံတကာကို အကြံပြုလို တဲ့အချက်က လေယာဉ်ဆီ၊ အမြောက် လက်နက်ကြီးကျည်များ၊ လက် နက်ငယ်များ၊ ခဲယမ်းမီးကျောက်များနှင့် လက်နက်များ ထုတ်လုပ်တဲ့ ပစ္စည်းတွေ မြန်မာနိုင်ငံထဲကို ဆက်လက်ပေးပို့နေခြင်းတွေဟာ ပဋိပက္ခ ကို တိုးမြှင့်စေတာဖြစ်ပြီး စစ်ရာဇဝတ်မှုများနှင့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများကို ကျူးလွန်တာဖြစ်တဲ့အတွက် ရပ်တန့် က ရပ်ဖို့ ဝိုင်းဝန်းတွန်းအားပေးရမယ်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် မတ်လ ကနေ ၂၀၂၄ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ အထိ စစ်ကောင်စီဟာ တနိုင်လုံးအတိုင်းအတာဖြင့် လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုကို အကြိမ်ရေ ၅၀၄၃ ကြိမ်ထက်မနည်း ဆောင် ရွက်ခဲ့တယ်။ ကရင်နီပြည်နယ်တစ်ခုတည်းမှာပင် လေကြောင်းတိုက်ခိုက် ခံရမှု ၁၇၈၅ ကြိမ်ထက်မနည်း ခံစားခဲ့ရပါတယ်။ အကြမ်းဖက်မှုက စစ် တပ်ထံကနေ လာတာဖြစ်တယ်။ ASEAN က စစ်ကောင်စီကို De-escala tion လုပ်စေချင်ရင် စစ်ကောင်စီထံသို့ စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများ ရောက် ရှိနိုင်မှု ရပ်တန့်ဖို့၊ သူတို့ကို သံတမန်ရေးရာအရ တရားဝင်မှု မပေးအပ်ဖို့၊ စစ်လက်နက်ပစ္စည်းတွေ ဝယ်ယူမှုကို ထိန်းချုပ်နိုင်ဖို့ အတွက် သူတို့ရဲ့ ဝင်ငွေလမ်းကြောင်းတွေကို ဖြတ်တောက်ပိတ်ဆို့ဖို့၊ စတာတွေ လိုအပ် ကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့က ခိုင်မာစွာ ထောက်ပံ့ဖို့လိုပါတယ်။ ASEAN အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံနဲ့ Like-minded နိုင်ငံတွေ ပူးပေါင်းပြီး UN အပါအဝင်၊ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းက စစ်ကောင်စီကို ထောက်ပံ့နေတဲ့ နိုင်ငံတွေ ဆက်လက်မထောက်ပံ့နိုင်ဖို့ ဝိုင်းဝန်းဖိအားပေးခြင်း၊ နည်းလမ်းရှာကြံပိတ် ဆို့ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ဖို့ အကြံပြုတောင်းဆိုခဲ့ပါတယ်။

ASEAN ဘုံသဘောတူညီချက် (5 Points Consensus) နောက် တစ်ချက်ဖြစ်တဲ့ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီနဲ့ပတ်သက် ရင် မြန်မာနိုင်ငံမှာ ရှိတဲ့လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူအ ညီများ လိုအပ်နေသူတွေဟာ စစ်ကောင်စီ လက်အောက်တစ်ခုတည်းတင် မကပါဘူး။ ERO, NUG တို့ရဲ့ ထိန်းချုပ်မှုအောက်မှာ ခိုလှုံနေတဲ့ ပြည်သူ များစွာလဲရှိပါတယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုမှ ငြင်းလို့မရပါဘူး။ အကူအညီ လို အပ်သူတွေဆီကို ပေးပို့ရာမှာ Humanitarian Principles တွေနဲ့ ကိုက် ညီတဲ့ ပေးအပ်မှု ဖြစ်ခြင်း/မဖြစ်ခြင်းကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့်အတူ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု ရှိအောင် ပြုလုပ်ရမဲ့ Mechanism လိုအပ်ပါတယ်။ Mechanism မရှိဘဲ ဒီအတိုင်း ပေးနေတာဟာ စစ်ကောင်စီကို လူသား ချင်းစာနာ ထောက်ထားမှုအကူအညီတွေကနေ နိုင်ငံရေးအရ အသုံးချဖို့ ဖန်တီးဖြစ်ပေါ်စေနေလို့ ဖြစ်ပါတယ်။

AHA Center က ထောက်ပံ့နေတဲ့ အကူအညီတွေဟာ Window Dressing လို့ပြောနိုင်တဲ့ ဟန်ပြထောက်ကုမှုတွေဖြစ်တာကိုလဲ တွေ့ရ တာက စိတ်မကောင်းစရာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲ့ကြောင့် Humanitarian De livery Mechanism တွေကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု တွေနဲ့အတူ စောင့်ကြည့်လေ့လာမှု၊ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အ ကူအညီဆိုင်ရာ အခြေခံမူတွေကို လိုက်နာအောင် လုပ်ရမဲ့ နည်းလမ်းတွေ နဲ့ တွဲဖက်ပြီး တစ်လုံးပါဝင်တဲ့ ယန္တရား (Mechanism) ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ တောင်းဆိုပါတယ်။ တဖက်မှာလည်း လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဆိုင်ရာအကူအညီများ တိုးမြှင့်၍ ပေးအပ်သွားဖို့ တစ်နိုင်ခံချင်း သို့မဟုတ် စုပေါင်း၍ လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် လက်တွေ့ကျသော ခြေလှမ်းများကို ရှာဖွေသွားဖို့ လိုပါတယ်။

နောက်တခုကတော့ အာဆီယံ ဘုံသဘောတူညီချက် 5 Points Consensus တွင် ထည့်သွင်းတောင်းဆိုထားသည့် အားလုံးပါဝင်နိုင်သော တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု (Inclusive Dialogue) နှင့် ပတ်သက်တာဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ဆုံးမှာတော့ နိုင်ငံရေးအရ သဘောတူညီပြီး ပြေလည်မှုရှိဖို့ နည်း

လမ်းရှာဖွေမှသာ Sustainable Solution လို့ခေါ်တဲ့ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင် မြဲတဲ့ အဖြေကို ရရှိဖို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွေကတော့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါ ကြောင့် Inclusive Dialogue ဟာ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲတဲ့ အဖြေရဖို့အ တွက် "ဘုံ" နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်ကို ညှိနှိုင်းကြံဖို့ ပထမဆုံး လိုအပ်နေ တာဖြစ်ပါတယ်။

အဲ့လိုဖြစ်ဖို့ဆိုရင် မြန်မာနိုင်ငံက Stakeholders များကိုယ်တိုင် ပိုင် ဆိုင်ပြီး ဦးဆောင်တဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ဖို့၊ စစ်အာဏာရှင်စနစ် နှင့် ဗဟိုဦးစီး ချုပ်ကိုင်မှုစနစ်ကို နောက်ကြောင်းမပြန်စေမဲ့၊ ပြည်သူလူထုရဲ့ လိုလားမှုနဲ့ လည်း ကိုက်ညီတဲ့၊ ဘုံနိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက် ရရှိဖို့ တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အ စည်းများအကြား တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု လုပ်ငန်းစဉ်ကို အာဆီယံ၏ တစ်နိုင် ငံချင်းသော်လည်းကောင်း၊ စုပေါင်း၍သော်လည်းကောင်း ကူညီထောက် ခံ အကျိုးဆောင်ပံ့ပိုးမှုများ ပေးအပ်ဖို့ လိုအပ်မှာဖြစ်ပါတယ်။

ရေတိုဖြေရှင်းမှုသာဖြစ်ပြီး အားလုံးပါဝင်နိုင်မှုမရှိသော ရေရှည်တည် တံ့ခိုင်မြဲမှုကို မဦးတည်သော ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုမပါဝင်သည့် သီးသန့် လုပ်ငန်းစဉ်တွေကို ကမကထ ပြုလုပ်ခြင်း နှင့် ထောက်ခံကူညီခြင်းတို့မှ ရှောင်ကြဉ်သွားဖို့လိုကြောင်း ပြောလိုပါတယ်။

တဖက်မှာလဲ နိုင်ငံရေးပြဿနာ ပြေလည်ရေးကို ရည်ရွယ်တဲ့ တွေ့ ဆုံဆွေးနွေးမှုအတွက် လက်တွေ့ကျကျ အထောက်အကူဖြစ်နိုင်တဲ့ ပတ် ဝန်းကျင်တစ်ခု Conductive Environment ဖြစ်ပေါ်လာစေဖို့ နည်းလမ်း ရှာဖွေသွားရမှာဖြစ်ပါတယ်။ Conflict Resolution ဆိုတဲ့ ပြဿနာဖြေ ရှင်းမှု နည်းလမ်းဟာ စစ်တပ်လို Stakeholder မျိုးနဲ့၊ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ နှစ် ရှည်လများ မဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့တဲ့ ပြဿနာသောင်းခြောက်ထောင်ကို ဖြေရှင်း ဖို့လုံလောက်မှုမရှိပါဘူး။ အဖြေရဖို့လောက်ကိုဘဲ ဦးတည်တဲ့ Negotia tion ကတော့ အချိန်မရွေး ကတိချိုးဖောက်တတ်တဲ့ စစ်တပ်နှင့် မကိုက် ညီဘူးဆိုတာ သမိုင်းက သက်သေပြပြီးဖြစ်ပါတယ်။

အာဆီယံ အထူးကိုယ်စားလှယ်ရုံးကိုလဲ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများရဲ့ သဘော တူညီချက်နဲ့ ကြားနေနိုင်တစ်ခုမှာ မြန်မာနိုင်ငံက ပါဝင်ပတ်သက်သူများ Stakeholders အကြား ဘုံနိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်၊ လုပ်ငန်းစဉ် ချမှတ် နိုင် ဖို့ အကြံဆွေးနွေးပွဲများတွင် ကျင်းပဖို့လိုပါမယ်။ အဲဒီကနေ အသွင်ကူး ပြောင်းမှုကာလအတွက် ပဋိညာဉ်လိုမျိုး နိုင်ငံရေးသဘောတူညီချက်တခု ရရှိဖို့ ကြိုးစားကြရမှာဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ဆုံးအချက်က စစ်ကောင်စီက သူတို့ရဲ့ ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ် ၅ ရပ် ကို ကြေငြာလိုက်တာက ASEAN 5 Points Consensus ကိုမလုပ်ဘူးလို့ ASEAN ကိုအသိပေးလိုက်တာဖြစ်တယ်လို့ မှတ်ယူနိုင်ပါတယ်။ စစ်တပ် ရဲ့ ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်ထဲက အဓိကကျတာက ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပဖို့ဘဲဖြစ် ပါတယ်။ ASEAN 5 Points Consensus ထဲက သူလိုချင်တာက Hu manitarian Aid ဘဲဖြစ်ပါတယ်။

စစ်ကောင်စီ (စကစ) မှ အဆိုပြုထားသည့် ရွေးကောက်ပွဲတွေဟာ ပဋိပက္ခများကို ပိုမိုပြီး ပြင်းထန်လာနိုင်စေပြီး တည်ငြိမ်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ကိုလည်း ယူဆောင်ပေးလာနိုင်မည် မဟုတ်ပါဘူး။

ကျွန်တော်တို့ဟာ သက်ဆိုင်ရာ နယ်မြေတွေမှာ စစ်တပ်ရဲ့ ဆုတ်ခွာ သွားမှုတွေကနေ လစ်ဟာသွားတဲ့ နယ်မြေများမှာ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး နှင့် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးကို ပြန်လည်ထူထောင်ဖို့ လုပ်ဆောင်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့တွေရဲ့ စစ်တပ်ကို တိုက်ခိုက်နေခြင်းဟာ စစ်တပ်ရဲ့ လူထုကိုပစ်မှတ်ထား တိုက်ခိုက်မှု၊ ဗုံးကြဲမှု၊ လက်နက်ကြီးနဲ့ တိုက်ခိုက်မှုတွေကြောင့် အိုးအိမ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးကြရတဲ့ စစ်ဘေးရှောင် ပြည်သူတွေ အပါအဝင် နယ်မြေအတွင်းက ပြည်သူလူထုအတွက် အုပ် ချုပ်ရေး နှင့် အခြေခံ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းတွေကို ပေးအပ်ဖို့အ

တွက် ကြိုးပမ်းနေတာဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံတကာနဲ့ ပတ်သက်လို့ Message ပေးချင်တာက Corrupted Environment လက်ရှိနိုင်ငံမှာ စစ်တပ်အုပ်စိုးနေသမျှ ချစား၊ လက်စားတဲ့ ကိစ္စတွေကြောင့် Rule of Law မစိုးမိုးတဲ့အခါမှာ အဲဒီ Consequences တွေက တကမ္ဘာလုံးကို Non-traditional Security Thread ကို ပေးနေ တာဖြစ်ပါတယ်။ တကမ္ဘာလုံးက မြန်မာနိုင်ငံက ထုတ်ဖော်လိုက် တဲ့ Non-traditional Security Thread တွေကို သတိမထားမိဘူးဆိုရင် သတိထား မိသွားတဲ့အခါကျရင် နှောင်းသွားပါလိမ့်မယ်။ UNSC 2669 ကို Function ဖြစ်အောင် ကြိုးစားဖို့လိုတယ်။ ပြီးတော့ အာဆီယံကိုတိုက် တွန်းလိုတာက Immediate De-secalation လို့ခေါ်တဲ့အချက်ကိုအောင် မြင်အောင် အကောင်အထည်ဖော်ဆိုဆိုရင် စစ်တပ်ရဲ့ဝင်ငွေလမ်းကြောင်း ကအစ၊ စစ်တပ်အတွက် အထောက်အကူဖြစ်တဲ့ လူသတ် လက်နက် လမ်းကြောင်းတွေ အကုန်လုံးကို ပိတ်ဆို့ဖို့လိုတယ်။

နောက် နိုင်ငံတကာကို ပြောလိုတဲ့အချက်တစ်ချက်က မြန်မာနိုင်ငံ က ဒုက္ခသည်တွေက တော်တော်ကြီးကို Resilience ဖြစ်တယ်ဆိုပေမဲ့လို့ အကူအညီလိုအပ်နေကြတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကြားထဲမှာ Humanitarian Principles တွေကို မလိုက်နာတဲ့ နိုင်ငံတကာက ပို့ဆောင်တဲ့အကူအညီ တွေဟာ တိုင်းရင်းသားတွေနဲ့ ကျနော်တို့ NUG ရဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးနယ်မြေ ထဲမှာရှိတဲ့ ဒုက္ခသည်တွေအတွက် အကြီးအကျယ် ဒုက္ခတွေစေတဲ့အ တွက်ကြောင့် Parallel Delivery System ကို အသုံးပြုကြဖို့ တောင်းဆို လိုပါတယ်။

ပြည်သူလူထုအတွက်ကြောင့် ကျနော်တို့ တော်လှန်ရေးက ဒီ

လောက်ထိ အောင်မြင်နေတာဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်သူလူထုက တကယ်ကို Resilience, တကယ်ကို ကြံ့ခိုင်ပြီးတော့ ဒုက္ခကို ကြံ့ကြံ့ခိုင်ပြီး ကျော်လွှား တောင့်ခံနေကြတာကို ဂုဏ်ယူတယ်။ တခါတည်းမှာ ဆက်ပြီးအတူတကွ ရုန်းကန်ကြရအောင်။ သန်းခေါင်ယံပြီးလို့ရှိရင် မနက်အလင်းက ဝင်လာ မှာဖြစ်ပါတယ်။ တခါတည်းမှာပဲ တော်လှန်ရေး အစုအဖွဲ့တွေကို ပြောလို တာက ဘုံရပ်တည်ချက်ကို Coordinated Approach နဲ့ ဘယ်လိုညှိနှိုင်း လုပ်ဆောင်ပြီးတော့ အတူတကွ တာဝန်ခွဲဝေယူ အကောင်အထည်ဖော် ကြမလဲဆိုတာကို Space တခုဖွင့်ပြီး စကားပြောကြရအောင်ပါ။ နောက် ဆုံးအနေနဲ့ ကျနော်တို့ ERO တွေ ရွတ်ရွတ်ချွန်ချွန်နဲ့ ထည်းထည်းဝင်ဝင် နဲ့ စစ်တပ်ကို ပြန်ပြီးတော့ တွန်းလှန်ဖယ်ရှားနေတဲ့ တော်လှန်ရေးအဖွဲ့တွေ အားလုံးကိုလည်း Coordinated Approach နဲ့ ဆက်လက်တိုက်ပွဲဝင်ကြ မယ်။ တခါတည်းမှာပဲ တိုက်ပွဲဝင်မှုတိုင်းကလည်း အနာဂတ်ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ ပြည်ထောင်စုကို ရှေးရှုတဲ့ နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုနဲ့ Code of Conduct လိုက်နာမှုတွေနဲ့ တပြိုင်တည်း တည်ဆောက်ပြီး တိုက်ပွဲဝင်ရင်း ကျနော်တို့ ဘုံအတူတကွ ပါဝင်သွားကြပါဖို့လို့ တိုက်တွန်းလိုပါတယ်။

ဒေသတွင်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှုများကို ထောက်ခံအားပေးတဲ့၊ ပြည် ထောင်စုကို အောက်ခြေအဆင့်ကနေ အခြေခံပြီး တည်ဆောက်တဲ့ ဖက် ဒရယ်စနစ် Bottom-up Federalism ချည်းကပ်မှု လမ်းကြောင်းကိုသွား ပြီး နိုင်ငံပြန်လည်တည်ဆောက်နေကြတာဖြစ်တယ် လို့ပြောရင်း နိဂုံး ချုပ်ပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

တရုတ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့အစည်း

အရင်လက ရေးထားတဲ့ဆောင်းပါးမှာ အာဆီယံနဲ့ တရုတ်တို့ရဲ့ ခြေ လှမ်းအနည်းငယ်ကို မိမိတို့ရဲ့ တော်လှန်ရေးအနေအထားနဲ့ ချိန်ညှိပြီး တော့ ဆွေးနွေးခဲ့ပါတယ်။ စာရေးသူအနေနဲ့ Bargaining Power အနေ အထားကို သာဓကတစ်ခုအနေနဲ့ သုံးသပ်ဆွေးနွေးခဲ့ပါတယ်။ ဒေသတွင်း အကြောင်းပြောရင် မိမိတို့ရဲ့ ပြည်တွင်းက စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး အခင်းအ ကျင်းက မပါမဖြစ်အရေးကြီးကဏ္ဍတစ်ခုအနေနဲ့ ရှိနေပါတယ်။ အကြမ်း အားဖြင့် ဆိုရမယ်ဆိုရင် အာဆီယံဒေသတွင်း တစ်စုံလုံးဖြစ်စေ၊ ဒေသ တွင်းမှာရှိနေကြတဲ့ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေကဖြစ်စေ၊ သူတို့ရဲ့ ထောက်ခံအား ပေးမှုနဲ့ ပံ့ပိုးကူညီမှုတွေကို တော်လှန်ရေး အစုအဖွဲ့တွေအနေနဲ့ အများ ကြီးမော့လင့်လို့မရပါဘူး။ တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံ ကြားဝင်စွက်ဖက်မှုမရှိ ရေးမှုကို ကိုင်စွဲကြတာဖြစ်လို့ တော်လှန်ရေးအစုအဖွဲ့တွေအနေနဲ့ သူတို့ ဆီကနေတရားဝင်မှု (Legitimacy) ကို အရင်လိုချင်လို့မရပါဘူး။ ကြက်

ဥနဲ့ကြက်မဟာ ဘယ်ဟာအရင်ဖြစ်လာလဲဆိုတာ ငြင်းစရာဖြစ်ပေမယ့် မိ မိတို့ရဲ့တော်လှန်ရေးအတွက်တော့ တရားဝင်မှုဟာ သူများဆီက အရင် လာတာမျိုးမဟုတ်တာတော့ ငြင်းစရာလုံးဝမဟုတ်ပါဘူး။ မိမိတို့ရဲ့ စစ်ရေး နိုင်ငံရေး အခြေအနေအပေါ်မှာသာ အလုံးစုံ မှီတည်နေပါတယ်။ ကချင်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့ဖြစ်တဲ့ KIO/KIA ထိန်းချုပ်ရာ ဒေသမှာရှိ တဲ့ နယ်စပ်လမ်းကြောင်းဂိတ်တွေကို တရုတ်ဘက်ကနေပြီး တစ်ဖက် သတ်ပိတ်ခဲ့ပါတယ်။ သိပ်မကြာခင်မှာပဲ KIO/KIA ဘက်ကလည်း မြေ ရှားသတ္တုတင်ပို့တဲ့ လမ်းကြောင်းတွေကို ပြန်ပိတ်လိုက်ပါတယ်။ နှစ်ဦးနှစ် ဖက်လုံးကတော့ တင်းတင်းမာမာနဲ့ အချင်းချင်းအပြန်အလှန်ပိတ်ဆို့ကြ တဲ့အနေအထားတော့ မဟုတ်ပေမယ့်၊ ကချင်ဘက်က လုံခြုံရေးကို အ ကြောင်းပြချက်ပေးတာမျိုး၊ တရုတ်ဘက်က လမ်းပြင်နေတယ်လို့ အ ကြောင်းပြချက်ပေးတာမျိုးပါ။ နူးညံ့သိမ်မွေ့ပါတယ်။ ဒီဇင်ဘာ ၈ ရက်နေ့

မှာ KIO ဥက္ကဋ္ဌကို တရုတ်ဘက်က ဖိတ်လို့တရုတ်ကို ခရီးထွက်ခဲ့ပါတယ်။ ခရီးထွက်ပြီးမကြာခင် ဒီဇင်ဘာ (၁၃) ရက်နေ့မှာပဲ ဝိုင်းမော်မြို့က ကံပိုက် တိန်နယ်စပ်ကိတ်ကို ပြန်လည်ဖွင့်ပေးခဲ့ပါတယ်။ ဒီဖြစ်ရပ်ကိုကြည့်ရင် မိမိ တို့ရဲ့ Bargaining Power က အဓိကကျနေတာ သွားသိသာထင်ရှားပါ တယ်။ သဘာဝသယံဇာတ တစ်ခုတည်းကပဲ Bargaining Power ကို ပေးနိုင်တာမျိုးတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ Bargaining Power ဆိုတာကို လွယ် ကူရိုးရှင်းတဲ့ နည်းနဲ့ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရမယ်ဆိုရင် မိမိလိုချင်တဲ့အရာကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်းတဲ့အခါမှာ (စားပွဲပေါ်တွင် ဖြစ်စေ၊ စားပွဲအောက်တွင်ဖြစ်စေ၊ စားပွဲခုံပြင်ကနေဖြစ်စေ) မိမိလိုချင်တဲ့ ရလဒ်တစ်ခုရလာအောင် တဖက် သားသူကို လွှမ်းမိုးနိုင်တဲ့ ဩဇာပဲလို့ ဆိုရမယ်။

ဖက်ဒရယ်ကို သွားမယ်ဆိုရင် ဒီလိုလက္ခဏာမျိုးကို ပိုပြီးတော့ တိုး တက်များပြားလာဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ပြည်နယ်တိုင်းက မိမိတို့ရဲ့ အရေးအ ရာတွေကို မိမိတို့ကပဲ ဆုံးဖြတ်ရမှာ၊ ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အာ ဆီယံကတော့ တော်လှန်ရေးအစုအဖွဲ့တွေကို စားပွဲခုံပေါ်တင်မယ့်အလား အလာ မရှိသေးပါဘူး။ မိမိတို့ တော်လှန်ရေးအစုအဖွဲ့တွေဘက်ကပြန်စဉ်း စားရမှာက အာဆီယံလိုဒေသတွင်း အဖွဲ့အစည်းဆီကနေပြီး ဘာလိုချင် လို့၊ ဘာလိုအပ်လို့၊ သူတို့ဘက်ကဘာပေးနိုင်လို့၊ ဘယ်လောက်အတိုင်းအ တာအထိ သူတို့စွမ်းဆောင်နိုင်လို့၊ စတဲ့မေးခွန်းတွေကို မေးရမှာပါ။ အာ ဆီယံမှာ ဘယ်နိုင်ငံက အလှည့်ကျဥက္ကဋ္ဌဘဝတက်တက် သူတို့ရဲ့ မြန်မာအ ရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်း အကန့်အသတ် ကုန်သွားပါပြီ။ မိမိတို့တော်လှန်ရေး အင်အားစုဘက်ကို သူတို့ဘက်က ကူညီနိုင်တဲ့ အ တိုင်းအတာ၊ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်နိုင်တဲ့ အတိုင်းအတာက မိမိတို့တော် လှန်ရေးရဲ့ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး အရှိန်အဟုန်နဲ့ တပါးတည်းပါလာမှာပါ။ အ ဆင့်တိုးလာမှာပါ။ အခုချိန်လုပ်နိုင်တာကတော့ အာဆီယံရဲ့ စားပွဲခုံပေါ်က အခင်းအကျင်းမှာတော့ မိမိတို့တော်လှန်ရေးအင်အားစုတွေ နိုင်ငံတစ်ခု အနေနဲ့ တက်လှမ်းဖို့က မဖြစ်နိုင်သေးပါဘူး။ မိမိတို့ဘက်က ပြင်ဆင်စရာ တွင် ပိုပြီးတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ရမယ့် ကဏ္ဍတွေအ များကြီး လိုအပ်ပါသေးတယ်။ အရှေ့တီမော့လို နိုင်ငံသစ်တောင် စောင့် ကြည့်လေ့လာတဲ့နိုင်ငံတစ်ခုအနေနဲ့ပဲ ထားရှိသေးတာပါ။

မိမိတို့ရဲ့တော်လှန်ရေး တိုးတက်ပြောင်းလဲလာရင် အာဆီယံရဲ့ မြန် မာနိုင်ငံအရေးကို ချဉ်းကပ်တဲ့ပုံ ဘယ်အပိုင်းတွေက ပြောင်းလဲလာမှာလဲ။ ဥပမာ- Bottom-Up Federalism ပိုပြီးတော့ ပီပြင်လာတယ်ဆိုရင်၊ စစ် ရေးအရလွှမ်းမိုးမှု ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာတယ်ဆိုရင်၊ လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စတွေ နဲ့ ပတ်သက်တာ လူသားချင်းစာနာ ထောက်ထားမှုဆိုင်ရာကူညီထောက်ပံ့ မှုတွေအတွက် တော်လှန်ရေးအင်အားစုနဲ့ ပိုမိုညှိနှိုင်း နေရာပေးလာတာ မျိုးနဲ့ စစ်ကောင်စီဦးဆောင်တဲ့ အစိုးရအဖွဲ့ကို အရေးတယူဆက်ဆံတာ တွေ ပိုနည်းလာတာမျိုးတွေ ဖြစ်လာနိုင်ပါတယ်။ အာဆီယံမှာလည်း ပုံမှန် တပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်တာတွေ ရှိပါတယ်။ လေတပ်ကြည်း တပ်၊ ရေတပ် စတဲ့တွေ့ဆုံပွဲတွေ ဆွေးနွေးပွဲတွေ လုပ်ကြပြီးတော့ မတူညီ တဲ့နိုင်ငံတွေက အလှည့်ကျဧည့်ခံကျင်းပရပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ အောက်တို ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့ ၁၂ ရက်နေ့အတွင်းမှာပဲ စစ်ကောင်စီက မြန်မာနိုင်ငံ ကိုယ်စားပြုအနေနဲ့ ၁၈ ကြိမ်မြောက် အာဆီယံ ရေတပ်ဦးစီးချုပ်အစည်း အဝေးကို နေပြည်တော်မှာပဲ ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ ဘရူနိုင်း၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအို၊ ဗီယက်နမ်တို့က ယာယီအကြီးအကဲ၊ ဒုတိယအကြီးအကဲများ တက်ရောက်ကြတာကို တွေ့ရတယ်။ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတို့ ကတော့ ရန်ကုန်မှာရှိတဲ့ စစ်သံမှူးများကိုပဲ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ ကတော့ ရေတပ်ထောက်လှမ်းရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ မလေးရှားနိုင်ငံ က ရေတပ်နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးတို့ကို စေလွှတ်ခဲ့ တယ်။

မြန်မာ့အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အာဆီယံနိုင်ငံများကြားမှာ သဘော ထားကွဲလွဲမှု ဖြစ်ပေါ်နေသည့်တိုင် အောက်တိုဘာလ ၂၂ ရက်နေ့က စ

တင်၍ အာဆီယံဝန်ကြီးများအဆင့် အစည်းအဝေးများ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင်းပခွင့်ရရှိထားပါတယ်။ အမျိုးသမီးများဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးအဆင့်၊ စွမ်း အင်၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်တဲ့ အစည်းအဝေး ၁၉ ခုကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင်းပဦးမှာဖြစ်ပါတယ်။ အာဆီ ယံကတော့ မြန်မာဘယ်လိုပဲဖြစ်နေဖြစ်နေ သူတို့ကတော့သူတို့အလုပ်ကို သူတို့ဆက်လုပ်မှာပါ။ စစ်ကောင်စီက အာဆီယံမှာ ပါဝင်နိုင်တဲ့အခြေအ နေပေါ်မူတည်ပြီး စစ်ကောင်စီကို ဆက်လက်ပါဝင်ခွင့်ပေးမှာပါပဲ။ သူ့အင် အားနည်းလာရင် နည်းလာသလို ပါဝင်ခွင့်ဖြစ်ဖြစ် တရားဝင်မှုဖြစ်ဖြစ် လျော့လာမှာပဲဖြစ်ပါတယ်။ အဲ့ဒါကြောင့် စစ်ကောင်စီကလည်း သံတမန် ရေးရာကို အားစိုက်လုပ်ဆောင်နေတာကိုလည်း တွေ့ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်နဲ့လည်း ပူးပူးကပ်ကပ် အလေးပေးတွေ့ဆုံတာတွေ ဖိတ်ခေါ်တွေ့ ဆုံတာတွေ လုပ်ပါတယ်။ အခုဆိုရင် လားရှိုးအခြေစိုက် အရှေ့မြောက်တိုင်း စစ်ဌာနချုပ်ကို ဇူလိုင် ၂၅ ရက် မနက်ပိုင်းမှာ သိမ်းပိုက်လိုက်ပြီလို့ ကိုး ကန့်တပ် MNDA ကထုတ်ပြန်ထားပါတယ်။ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ အမ်းမြို့ အခြေစိုက် အနောက်ပိုင်းတိုင်း စစ်ဌာနချုပ်ကို အာရက္ခတပ်တော် (အေ အေ) က ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ရက်မှာ သိမ်းပိုက်လိုက်ပါတယ်။ မြန်မာတစ်နိုင်ငံ လုံးမှာ စစ်တိုင်း ၁၄ ခုရှိတဲ့အထဲ ဒီစစ်တိုင်းနစ်ခုက တရုတ်နဲ့ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နယ်စပ်တွေအတွက် အဓိက တာဝန်ရှိတဲ့ စစ်တိုင်းတွေဖြစ်ပါတယ်။ စစ် ကောင်စီဘက်ကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် နယ်စပ်မြို့တွေကို မထိန်းနိုင်တော့တဲ့ အနေအထားကို ရှိတော့ အဲ့ဒီအိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေကို ဆက်ဆံတဲ့အခါ သူ ရဲ့ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကို ကိုယ်စားပြု အနေအထားက Position ကအကန့် အသတ်ရှိလာမှာဖြစ်ပါတယ်။

အာဆီယံဒေသတွင်း နိုင်ငံရေးကို စဉ်းစားကြတဲ့အခါမှာ အာဆီယံ တစ်စုံလုံး အနေအထားမှာက နယ်စပ်ရေးရာတွေနဲ့ အရမ်းတော့မသက် ဆိုင်ကြတော့ပါဘူး။ နယ်စပ်ရေးရာသည် အာဆီယံတစ်စုံလုံးနဲ့ ကိုင်တွယ် ရတဲ့အရေးအရာမဟုတ်တဲ့အတွက်ကြောင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုချင်းဆီရဲ့ ကိုယ်ပိုင်အခင်းအကျင်းဖြစ်တဲ့အပေါ်မှာ နယ်စပ်နေကြတဲ့ တော်လှန်ရေး အဖွဲ့တွေနဲ့ နယ်စပ်နေတဲ့ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေကပဲ ကိုင်တွယ်ရပါမယ်။ အဲ့ဒါကြောင့် နယ်စပ်ရေးရာမှ ဒေသအတွင်းအဆင့်ကို တစ်ဆင့်ချင်း အ ခြေအနေတွေ ပြောင်းလဲလာမှာပါ။ လက်တွေ့နိုင်ငံရေးမှာ ဒေသတွင်းနိုင် ငံရေးထက် နယ်စပ်ရေးရာက ပိုအရေးကြီးပါတယ်။ ကော်သူးလေမှာ လည်း အရင်က မာနယ်ပလောကို အခိုင်အမာ အခြေချနိုင်တဲ့ ဌာနချုပ် ရှိတဲ့အပြင် နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး၊ စီးပွားရေး တွေကို မိမိတို့ရဲ့ အိမ်နီးချင်းနိုင် ငံဖြစ်တဲ့ ထိုင်းနိုင်ငံနဲ့ အနေအထားတစ်ခုထိ ကော်သူးလေအကျိုးနဲ့ တော် လှန်ရေးအကျိုးကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့တယ်။ နယ်စပ်ရေးရာကလည်း မိမိတို့တော်လှန်ရေးရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ သွေးကြောထဲက တစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဆောင်းပါးမှာတော့ ဒေသတွင်း အခြေအနေကို ခြုံပြီးတော့ပဲ ဆွေးနွေး သုံးသပ်ခဲ့ပါတယ်။ အာဆီယံဒေသတွင်းမှာ လုပ်ဆောင်ရမယ့် လုပ်ဆောင်နိုင်မယ့် ကဏ္ဍကအများကြီး မကျယ်ပြန့်တဲ့ အနေအထားရှိ တဲ့အပေါ်မှာ ဒေသတွင်းနိုင်ငံရေးကို တက်လှမ်းနိုင်မယ့် နယ်စပ်ရေးရာရဲ့ အရေးကြီးပုံကိုလည်း မေ့လို့ မဖြစ်ပါဘူး။ အလွတ်သဘောမှာတောင် တော်လှန်ရေးအစုအဖွဲ့ကို နေရာပေးဖို့ တွန့်တိုနေတုန်းပါ။ မိမိတို့တော် လှန်ရေးအင်အားစုတွေဘက်ကလည်း အဆက်မပြတ် တော်လှန်ရေး အခြေအနေကို အိမ်နီးချင်းအပေါ်မှာ အသိပညာပေးဖို့လိုပါတယ်။ နယ်စပ် ရေးရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး နောက်အပိုင်းမှာ ဆက်လက်ဆွေးနွေးပါမယ်။

မှ- နယ်ဒုဒါး

တော်လှန်ပန်းတိုင်နှင့် ၇၆ နှစ်မြောက် ကရင်အမျိုးသား တော်လှန်ရေးနေ့ကို ကြိုဆိုဂုဏ်ပြုဖိတ်ခေါ်

စောကပီ

၁၉၄၉ ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်နေ့မှာ စခဲ့တဲ့ ကရင်အမျိုးသားတော်လှန်ရေးကြီးဟာ ၂၀၂၅ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၃၁) ရက်နေ့ကျရောက်ရင် (၇၆) နှစ်တိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်တယ်။ အသက်ပေါင်းများစွာ ပေးဆပ်ခဲ့ရတယ်ဆိုတာက တော့ ပြောစရာတောင်မလိုတော့ဘူး ထင်ပါတယ်။ ဒီကြားထဲမှာ ဆုံးရှုံးမှုနဲ့ အောင်မြင်မှုမှတ်တိုင်တွေကတော့ အများကြီးရှိပါတယ်။ ပန်းတိုင်ကို ရောက်ဖို့ဆိုရင်တော့ ကျနော်တို့ ဆထက်ထမ်းပိုး ဆက်ပြီးကြိုးစားကြရဦးမှာပါ။

ခုလိုအချိန်မှာ အသက်ပေးကျဆုံးခဲ့ကြတဲ့ တော်လှန်ရဲဘော်တွေကို ဂုဏ်ပြုရင်း နောက်ကြောင်းကိုတွေးတာထက် အနာဂတ်ကိုမျှော်လင့်ဖို့က ပိုပြီးအရေးကြီးပါတယ်။ ပေးဆပ်ခဲ့သူတွေကကျနော်တို့ပန်းတိုင်အရောက် ရှေ့ဆက်လှမ်းနိုင်ဖို့ လမ်းခင်းပေးခဲ့ကြတာပဲဆိုတာကို နားလည်ရင် ပိုပြီး ကြိုးစားဖို့က ကျနော်တို့တာဝန်ပါ။

အဲ့တော့ ကျနော့်အနေနဲ့ သမားရိုးကျ တော်လှန်ရေးအပြင် အရေးကြီး ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ဖို့ လိုနေတဲ့ အကြောင်းအရာ (၃) ခုကို တင်ပြပြီး တော်လှန်ရေးခရီးကို အရှိန်တိုးမြှင့် ရှေ့ဆက်လှမ်းကြဖို့ ကရင်အမျိုးသားများအားလုံးကို ဖိတ်ခေါ်ချင်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရပ်ခြား ရောက် ခေတ်ပညာတတ် ကရင်လူငယ်မောင်မယ်များကို ဖိတ်ခေါ်လိုပါတယ်။

ကျနော်တို့ကျော်လွှားရမယ့် စိန်ခေါ်မှုတွေက ကြီးမားပါတယ်။ ခက်လည်းခက်ခဲပါတယ်။ ရှိသမျှအင်အားအကုန်ပေါင်းစပ် နည်းပညာနဲ့ တတ်ကျွမ်းမှု အထောက်အကူကို ရနိုင်သလောက်ရယူပြီး စင်နာဂျီ (Synergy) ကိုတည်ဆောက်ယူရမှာပါ။ ပြောင်းလဲနေတဲ့ ကမ္ဘာပထဝီနိုင်ငံရေးအခြေအနေတွေကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး ချင့်ချိန်နိုင်ဖို့ လိုအပ်ပါလိမ့်မယ်။ မျိုးဆက်သစ်လူငယ်တွေရဲ့ တီထွင်ကြံဆနိုင်မှု အခြေအနေနဲ့ လိုက်လျောညီထွေဆောင်ရွက်နိုင်မှုနဲ့ မဟာဗျူဟာမြောက် စဉ်းစားတွေးခေါ်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း စတာတွေကိုလည်း တန်ဖိုးထားအသုံးပြုနိုင်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

တော်လှန်ရေးရဲ့ အခြေခံအုတ်မြစ်မှာ ခိုင်ခိုင်မာမာ ရပ်တည်ရမှာက တစ်ပိုင်းပါ။ နည်းပရိယာယ်စုံကို အခြေအနေ အချိန်အခါပေါ်မူတည်ပြီး လိုအပ်သလို ပြောင်းလဲအသုံးပြုနိုင်ဖို့ကလည်း အရေးကြီးပါတယ်။

တော်လှန်ရေးပန်းတိုင်ကို ရောက်ရှိနိုင်ဖို့ မဟာဗျူဟာမြောက် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်သင့်တယ်လို့ ယူဆရတဲ့ အချက် (၃) ချက်ကို တင်ပြချင်ပါတယ် -

၁။ မြန်မာစစ်ကောင်စီကို နိုင်ငံတကာက လက်မခံနိုင်တော့တဲ့အချိန် ဖြစ်သလို စစ်ရေးအရလည်း အင်အားချိန်နေချိန် ဖြစ်တာမို့ ကျနော်တို့နယ်မြေထဲမှာ ကျူးကျော်ကျန်ရှိနေသေးတဲ့ စစ်ကောင်စီ စခန်းတွေကို ဖယ်ရှားပြီး ကော်သွားလေနယ်မြေအားလုံးကို ပြန်လည်ထိန်းချုပ်နိုင်ရေး ကြိုးပမ်းသွားဖို့လိုပါတယ်။

စစ်ကောင်စီတပ်များ ကော်သွားလေနယ်မြေထဲမှာ ဆက်လက်ရှိနေခြင်းဟာ ကျနော်တို့အမျိုးသား ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်အတွက် တိုက်ရိုက်ခြိမ်းခြောက်မှုဖြစ်သလို သမိုင်းကြောင်းတလျှောက် ကရင်လူမျိုးများအပေါ် ဖိနှိပ်မှုရဲ့ သင်္ကေတလည်းဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်ရှိနေသေးတဲ့ စစ်ကောင်စီ စခန်းတွေကို မဖြတ်မနေ ဖယ်ရှားသွားနိုင်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ စစ်ကောင်စီတပ်များ ကျနော်တို့နယ်မြေထဲမှာ တပ်စွဲထားသ၍ ကျနော်တို့ရရှိလိုတဲ့ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်နဲ့ ကျနော်တို့လိုလားတဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို တည်ဆောက်နိုင်ဖို့ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ပါ။ စိတ်ခေါ်မှုများစွာ ရှိနေတာ

မှန်ပေမယ့် မလုပ်မဖြစ်လုပ်ရမယ့်ကိစ္စလို့ပဲ ကျနော်မြင်ပါတယ်။ ကျနော်တို့ဆုံးဖြတ်ချက် ပြတ်သားဖို့လိုသလို စစ်ကောင်စီနဲ့ပတ်သက်လာရင် ရန်ငှာစည်းပြတ်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ ကျနော်တို့လိုချင်တဲ့ ပန်းတိုင်ကို တိတိကျကျသိပြီး ကျနော်တို့အချင်းချင်းကြား နားလည်မှုသဘောတူညီမှု အပြည့်အဝရရှိထားမယ်ဆိုရင် ပြတ်သားလို့ရနိုင်ပါတယ်။

၂။ ကျနော်တို့ ထိန်းချုပ်ထားတဲ့ နေရာဒေသတွေကို စနစ်တကျအုပ်ချုပ် စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျေးရွာအုပ်စု၊ မြို့နယ်ကနေ ခရိုင်နဲ့စတင်အဆင့်ထိ အုပ်ချုပ်ရေးကို စနစ်တကျဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့က ကျနော်တို့ အမျိုးသားကိုယ်ပိုင် ပြဌာန်းခွင့်ရဲ့ အခြေခံအုတ်မြစ်ပါပဲ။ ကျနော်တို့တစ်ဦးချင်းစီရဲ့ အရည်အချင်းပေါ်မှာ မူတည်သလို အင်စတီကျူးရှင်း အားကောင်းမှုနဲ့ အလုံးစုံပြည့်သူများ၏ ပါဝင်မှုအပေါ်မှာလည်း မူတည်ပါတယ်။ ဥပမာ ကော်သွားလေနယ်မြေထဲမှာပဲ ကရင်မဟုတ်တဲ့ အခြားသောလူမျိုးနွယ်စုများ နေထိုင်ပါက ကော်သွားလေနိုင်ငံရေးမှာ ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားပြုရရှိရေးကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားတာမျိုးပေါ့။ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားတွေကို တည်ဆောက်တဲ့အခါမှာလည်း ဒီမိုကရေစီ၊ တရားမျှတမှုနဲ့ တန်းတူညီမျှမှုအပေါ် အခြေခံပြီး တည်ဆောက်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ တစ်ဦးတစ်ယောက် တစ်ဖွဲ့ထဲကပဲ အလွဲသုံးစား မလုပ်နိုင်ဖို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ခွဲဝေသုံးစွဲတဲ့ အစီအမံများထားရှိခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုတာပါ။ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးရဲ့ ဦးဆောင်ဦးရွက်မှုက အရေးကြီးသလို DKBA နဲ့ PC ကဲ့သို့သော ခွဲထွက်အဖွဲ့များရဲ့ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရှိမှသာ အောင်မြင်နိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ကွဲပြားနေတဲ့ ကရင်အုပ်စုတွေက ပြည်သူ့ကိုဦးဆောင်နိုင်ဖို့ ခက်ပါလိမ့်မယ်။ အနည်းဆုံးတော့ အုပ်ချုပ်ရေးမှာ စနစ်တစ်ခုတည်းချပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ လိုပါတယ်။ မိမိလူမျိုး မိမိနေရာဒေသကို ထိထိရောက်ရောက် အုပ်ချုပ်စီမံတာ မလုပ်နိုင်ပဲ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ကို တိုက်ယူနေရင်လည်း အဓိပ္ပါယ်ရှိမှာမဟုတ်သလို ရလဒ်ကောင်းလည်း ထွက်မယ်ထင်ပါ။

၃။ မိတ်ဖက်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများနဲ့သာမက အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံက ပြည်သူ့လူထုတွေ အစိုးရနဲ့ပါ ကောင်းမွန်တဲ့ ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက်နိုင်ဖို့ပါ။

နိုင်ငံရေး တော်လှန်ရေး မိတ္တူဗလ လို့ပဲဆိုရင်လည်း မမှားပါဘူး။ ဘယ်တော်လှန်ရေးမှ နိုင်ငံရေးလေဟာနယ်မှာ သီးသန့်ကြီး ရပ်တည်လို့ မရပါဘူး။ တော်လှန်ရေး ရပ်တည်နိုင်ဖို့ ဘဝတူ လူမျိုးစုတော်လှန်ရေးအဖွဲ့တွေအပြင် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံနဲ့ပါ မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက်နိုင်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဘဏ္ဍာရေးအထောက်အပံ့၊ နည်းပညာအထောက်အကူ နိုင်ငံရေးအရ ထောက်ခံမှု စသည်တို့ကိုလည်း ရရှိနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အိမ်နီးချင်း ထိုင်းနိုင်ငံဟာ ကျနော်တို့တော်လှန်ရေးအတွက် မဟာဗျူဟာမြောက် အရေးပါမှုရှိတယ်ဆိုတာကို သဘောပေါက်ဖို့လိုပါတယ်။ ကိုယ့်အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံကို စိတ်ကြိုက်ရွေးချယ်ခွင့်မရှိသလို ရွှေ့ပြောင်းလို့လည်းမရနိုင်ပါ။ ဘယ်လိုဘယ်ပုံ ဆက်ဆံရေးမျိုး တည်ဆောက်မှာလဲ ဆိုတာကိုတော့ ရွေးချယ်လို့ရပါတယ်။ နိုင်ငံရေးအရ ဆက်ဆံရေးနဲ့ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးမျိုးကို ပြောတာပါ။ တစ်ဖက်သတ် အောက်ကြိုပေါင်းတာမျိုးကို မဆိုလိုပါ။ အဲဒီတော့ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံက ကိုယ့်ကို တန်းတူဆက်ဆံဖို့ဆိုတာမှာ ကိုယ့်ဖက်က လိုအပ်တဲ့ပုံဆင်မှုရှိဖို့လည်း အရေးကြီးပါတယ်။ ကျနော်တို့ကို တန်းတူဆက်ဆံခံရလောက်တဲ့ အနေအထားမျိုး

ရှိဖို့လိုပါတယ်။ ကိုယ်ကပဲ သူ့ကိုတစ်ဖက်သတ်အားကိုးနေရပြီး သူ့ဖက်က ကိုယ့်ကိုဘာမှအားကိုးစရာမရှိရင်တော့ အပြန်အလှန်လေးစားမှုရှိတဲ့ ဆက်ဆံရေးမျိုး တည်ဆောက်နိုင်ဖို့ ခက်ပါလိမ့်မယ်။ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်စိုးရိမ်ပူပန်မှုနဲ့ အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်မှုကို ကြည့်ပြီး အပြန်အလှန်တန်ဖိုးထားရုံတော့ ဆက်ဆံရေးမျိုး တည်ဆောက်နိုင်မှာသာ နှစ်ဖက်စလုံးအတွက် ရေရှည်အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ကျနော်တို့ တော်လှန်ရေးအတွက် သေရေးရှင်ရေးတမျှ အရေးကြီးပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့လိုချင်တဲ့ ကော်သူးလေကို ကျွန်တော်တို့ပဲ ကိုယ်စွမ်းဉာဏ်စွမ်းရှိသမျှ အပတ်တကုတ် ကြိုးစားပြီး တည်ဆောက်ကြရမှာမလွဲတော့ပါ။ ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင် ကိုယ့်ခြေကိုယ် လက်နဲ့တည်ဆောက်နိုင်မှ ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင် နေထိုင်လုပ်ကိုင်စားသောက်ဖို့ အဆင် ပြေတဲ့ ကော်သူး လေ ဖြစ်မှာပါ။

လက်ရှိနိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းအောက်စိန်ခေါ်မှုများအပေါ်ဖြတ်ကျော်နေသောကေအဲန်ယူ

ကေအဲန်ယူ - ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးသည်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းများထဲတွင် သက်တမ်းအရှည်ဆုံးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သလို နိုင်ငံရေးအရ စစ်ရေးအရ အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သည့် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်း ဖြစ်နေသည်ဆိုတာကို မည်သူမှငြင်းဆိုမည်မဟုတ်ပါ။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဗမာ့တပ်မတော်မှ မတရားအာဏာသိမ်းယူပြီးနောက်ပိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာနေသည့် နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းအောက်တွင်လည်း စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေရပြီး အကောင်းဆုံးအနေအထားကို ဆက်လက်ချီတက် တိုက်ပွဲဝင်နေသည် ဆိုတာကိုလည်း မြင်တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

(၁) ကေအဲန်ယူ၏ နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်နှင့် ကရင်တော်လှန်ရေး ရည်ရွယ်ချက်အပေါ် မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်ခြင်း။

ကေအဲန်ယူ - ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးသည် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးတိုက်ပွဲ စတင်ခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ ချမှတ်ထားသော ကရင်တော်လှန်ရေး ရည်ရွယ်ချက် (၄) ချက်ကို ယခုထိတိုင် ရပ်တည်ကိုင်စွဲလျက် တိုက်ပွဲဝင်နေသည်။ ကရင်အမျိုးသားလုံးအရေးနှင့် ပြည်ထောင်စုအရေး တို့ဖြစ်သည်။

၁။ ကရင်အမျိုးသားများအတွက် တရားမျှတသော အကျယ်အဝန်းရှိ၍ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် ရှိသည့် ကော်သူးလေကို ထူထောင်ရန် (ဖက်ဒရယ် မြန်မာပြည်အတွင်း)

၂။ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ရှိရန်

၃။ ပြည်နယ်ပေါင်းစု ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရန် (Kawthoolei သည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သည်)

၄။ ကရင်အမျိုးသားများ အပါအဝင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံး ဒီမိုကရေစီ အခွင့်အရေးကို အပြည့်အဝ ရယူခံစားနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ (ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်)

ကရင်ပြည်သူများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အများနည်းတူ လွတ်လပ်မှု၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်းနှင့် မြန်မာပြည်သူများအားလုံးအကြား လေးစားမှုဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာအတူတကွ ယှဉ်တွဲနေထိုင်နိုင်ရန်အတွက် ကေအဲန်ယူမှ ယနေ့အထိ တိုက်ပွဲဝင်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ကေအဲန်ယူ သည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း တန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်း အုပ်ချုပ်ခွင့် အပြည့်အဝရှိသော ကော်သူးလေ အဖြစ် တည်ဆောက်နိုင်ရန်လည်း ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေပါသည်။

ကော်သူးလေကိုလည်း အဝေးထိန်းစနစ်နဲ့ တည်ဆောက်ဖို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲတဲ့ ကော်သူးလေ တည်ဆောက်နိုင်ဖို့ ကရင်တစ်မျိုးသားလုံးရဲ့ နည်းမျိုးစုံနဲ့ပါဝင်မှု လိုအပ်ပါတယ်။ အတတ်ပညာမျိုးစုံ ကျွန်းကျင်မှုမျိုးစုံ လိုအပ်ပါတယ်။ လုံခြုံရေး၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး၊ ဘဏ္ဍာရေး အစစအရာရာမှာ လိုအပ်ချက်တွေ ရှိနေပါတယ်။

အတိတ်က ပေးဆပ်ခဲ့သူတွေက ပြီးပြတ်အောင်မလုပ်နိုင်ခဲ့သေးတဲ့ ဒီတော်လှန်ရေးကို ကျွန်တော်တို့အားလုံးရဲ့ ကြိုးစားအားထုတ်မှု၊ စစ်ရေးအရ ရော၊ နိုင်ငံရေးအရ အုပ်ချုပ်ရေးအရ ပြတ်ပြတ်သားသား ခေါင်းဆောင် နိုင်မှုနဲ့ ပေါင်းစပ်ပြီး အမြန်ဆုံး ပန်းတိုင်ရောက်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်မှာ ဖြစ်ကြောင်း ကရင်တော်လှန်ရေးနေ့ကို ကြိုဆိုဂုဏ်ပြုရင်း တော်လှန်ပန်း တိုင်ရဲ့ အဆုံးသတ်တိုက်ပွဲအတွက် ဖိတ်ခေါ်ပါရစေ.....

၂။ နိုင်ငံရေးနှင့်စစ်ရေး ဟန်ချက်ညီမှု

စစ်ရေးသည် နိုင်ငံရေး၏ အမြင့်ဆုံးသော တိုက်ပွဲသဏ္ဍာန်ဖြစ်သည့်အတွက် ကေအဲန်ယူ ၏ နိုင်ငံရေး နှင့် စစ်ရေးသည် ဟန်ချက်ညီမှု လွန်စွာအရေးကြီးပါသည်။ ကေအဲန်ယူ သည် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ရှိသော နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး ၎င်းတည်ထောင်ချိန်မှစ၍ KNLA နှင့် KNDO ဟူသော စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ ထားရှိလာခဲ့သည့်အလျောက် ၎င်းတို့သည် KNU ၏ နိုင်ငံရေး ဦးဆောင်မှုနှင့် ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိနေပြီး ကေအဲန်ယူ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနယ်မြေဖြစ်သည့် ခရိုင် (၇) ခုတွင် တွဲဖက်၍ သက်ဆိုင်ရာ ခရိုင်တစ်ခုစီအတွင်း တပ်မဟာ (၁) ခုစီဖြင့် ဖွဲ့စည်းကာ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကိစ္စ များကို စီမံအုပ်ချုပ်ပါသည်။

နယ်မြေအနေအထား ကျယ်ဝန်းမှု၊ ကျယ်ပြန့်လှသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်ရေးပဋိပက္ခ အနေအထား စသည့်စိန်ခေါ်မှုများရှိနေသော်လည်း KNU သည် ၎င်း၏ နိုင်ငံရေး နှင့် စစ်ရေးအရ စွမ်းဆောင်နိုင်မှု အပြည့်အဝရရှိရေးကို အမြဲကြိုးစားခဲ့ပါသည်။ ကေအဲန်ယူ၏ ခရိုင်များနှင့် တပ်မဟာများရှိ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ဝင်များအားလုံးတို့သည် ငြိမ်းချမ်းသော ဒီမိုကရေစီ ကော်သူးလေကို ရရှိတည်ဆောက်ရန်အတွက် ကတိကဝတ်အပြည့်အဝထားရှိပါသည်။

၃။ ကရင်အမျိုးသားများ စည်းရုံးညွှတ်ရေးနှင့် စုစည်းညီညွတ်မှု

မြန်မာအစိုးရအဆက်ဆက်၏ ကရင်လူမျိုးများအပေါ် နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်ရေးအရ ဖိနှိပ်တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ စစ်တပ်အဆက်ဆက်ကလည်း KNU ကိုဖြိုခွဲရန် စဉ်ဆက်မပြတ် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ခဲ့ သည့် အတွက် ကေအဲန်ယူအတွင်း အကွဲအပြားဖြစ်ခဲ့သည်။ ဖြစ်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိအာဏာသိမ်း ဗမာစစ်တပ်သည်လည်း ကရင်လူမျိုးများအကြား ကွဲပြားစေရန်နှင့် ကေအဲန်ယူ၏ နိုင်ငံရေးနှင့်စစ်ရေး အားနည်းယိုယွင်းသွားစေရန်အတွက် နိုင်ငံရေးမပါသော အခွင့်အရေးများ ကမ်းလှမ်းပေးအပ်ခြင်းများ၊ ငွေကြေးအကျိုးအမြတ်များစွာရရှိစေသည့် လုပ်ငန်းအခွင့်အရေးများကို ပေးပြီး ပြိုကွဲရေးကို အစဉ်ကျွမ်းကျင်စွာ လုပ်ဆောင်ဆဲဖြစ်ပါသည်။

ထို့အတွက် လက်ရှိအချိန်တွင် အရေးကြီးဆုံးအဖြစ် ကရင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအကြား စစ်ရေးထိတွေ့ မှုများ ရှောင်ရှားနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကေအဲန်ယူသည် ကရင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့

ပုန်တိုင်းကို ဆန့်ကျင်သော ငှက်ငယ်

မှိုင်းမှောင်အံ့ဆိုင်နဲတဲ ဝေဟင်မှာ
ငှက်ငယ်ကလေးဟာ တောင်ပံကို ခတ်လို့
အတောင်ညောင်းပေမဲ့
နားလို့ရတဲ့ နေရာမှ မရှိတာ။

ဘယ်ဆီဘယ်အရပ်က
နှုတ်ခွန်းဆက်သခဲ့သလဲ....
ရှေ့ဆက်ပျံသန်းနေရတဲ့ ဘဝကို
ကျေနပ်နေရော့သလား
ဒါမှမဟုတ်
အကြောက်လွန်နေရော့သလား။

တောင်ပံတစ်ဖက်က ကျိုးနေ
မိုးရေလည်း ရွံရွံစိုနေတော့
မုန်တိုင်းကို ဆန်ရတာ မလွယ်ဘူး
အစအဆုံးလည်း မမြင်ရတော့
ပျံသန်းနေပေမဲ့ ဘယ်မှမရောက်သေးဘူး။

စားကျက်မှာ ပစ်ကွင်းရှိတယ်
စိုက်ခင်းမှာ ထောင်ချောက်ရှိတယ်
တစ်နေရာမှာ ဒက်ရာလည်းရထားတော့
မုန်တိုင်းခေါ်ရာ ပါလိုက်
ဦးတည်ရာပျံသန်းလိုက်
နိမ့်လိုက်မြင့်လိုက်
ခေါင်းစိုက် မကျအောင် အားခဲထားရ။

မုန်တိုင်းကို ဆန်နေရင်း
မသဲမကွဲ အံ့မှိုင်းမှိုင်းကြားက
အသက်သေစေတဲ့ မြားတံတွေ
တစ်ချောင်းမက
နှစ်ချောင်းမက
ငှက်ငယ် ခမျာ
မုန်တိုင်းကို ဆန် မြားတံရှောင်ရင်းပေါ့။

အမျိုးသားသစ္စာဖြင့်
စောယောင့် သာအဲဆန်
၁၀.၉.၂၀၂၄

များက မိမိတို့ကို ထောက်ခံအားပေးမှု ရရှိလာစေရေး စစ်ကောင်စီကဲ့သို့
ငွေကြေးအကျိုးအမြတ်များရရှိစေသည့် တရားမဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း
အခွင့်အရေးများကို ပေးအပ်ရန်မရှိပါ။ KNU သည် ကရင်အဖွဲ့အစည်း
များအကြား နားလည်မှုအပြည့်အဝထားရှိခြင်း၊ ဘုံနိုင်ငံရေးရပ်တည်မှု
တွင် အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း နှင့် စစ်ရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်
ခြင်း စသည်တို့အတွက်သာ ၎င်းတို့လက်ခံလာအောင် ကြိုးပမ်းဆောင်
ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။

KNU သည် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးပြီး ဘာသာရေးအရ
ခွဲခြားမှုမရှိသလို နိုင်ငံရေးအယူဝါဒ အမြင်ကွဲပြားမှုတို့ကိုလည်း ဒီမိုကရေ
စီနည်းလမ်းဖြင့်၊ ကေအဲန်ယူ ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အခြေခံပြီး
ရပ်တည်လုပ်ဆောင်နေပါသည်။ ကေအဲန်ယူ ခေါင်းဆောင်မှုအတွင်း နိုင်
ငံရေးအရ အကောင်အထည်ဖော်စဉ်ကာလက အမြင်မတူညီမှုများ သ
ဘောထားကွဲလွဲမှုများ ရှိခဲ့သော်လည်း ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းဖြင့် ကျော်
လွှားခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဗမာ့တပ်မတော် (စစ်တပ်) မှ မတရား အာ
ဏာသိမ်းယူပြီးနောက်တွင် ကေအဲန်ယူ သည် နိုင်ငံရေးအရ သဘော
ထားကွဲပြားမှုများ လျော့ပါးပပျောက်လာခဲ့ပြီး မဟာလူမျိုးကြီးနှင့် စစ်အာ
ဏာရှင်စနစ် ချုပ်ငြိမ်းစေပြီး အုပ်ချုပ်သူများသာ ပြောင်းလဲအုပ်ချုပ်မှုမှ
သည် စနစ်ပြောင်းလဲခြင်းကို ရှေ့ရှုသည့် တခုတည်းသော နိုင်ငံရေး ရပ်
တည်ချက်တို့ကို ချမှတ်ထားရှိ လုပ်ဆောင်နေသည်။

ကရင်နိုင်ငံရေး ရည်ရွယ်ချက် အောင်မြင်ရေးအတွက် ကရင်လက်
နက်ကိုင်များ စုစည်းညီညွတ်ရေးသည် အဓိကကျသည့်ဖြစ်ရာ ကရင်ခွဲ
ထွက်အဖွဲ့များနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရန် အစဉ်ဆန္ဒရှိသလို ဦးဆောင်
၍ လည်း ကရင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများကို နိုင်ငံရေးအရ စုစည်း
ညီညွတ်ရေးရရှိရန် ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၄။ စစ်အာဏာရှင်စနစ်နှင့် မညီသည့်အာဏာရှင်စနစ် ချုပ်ငြိမ်းရေးနှင့်
ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ခြင်း။

ဗမာ့တပ်မတော် (မြန်မာစစ်တပ်) သည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဒေသတွင်း
လုံခြုံရေးနှင့် တည်ငြိမ်ရေးကို ပျက်စီးစေသည့် အဓိက Institution ဖြစ်
ကြောင်း နှစ်ပေါင်း (၇၀) ကျော်အတွင်း သက်သေပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။
ထို့ကြောင့် ကေအဲန်ယူ အနေဖြင့် ဘဝတူ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်
တော်လှန်ရေး အင်အားစုများ၊ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့နှင့်အတူ စစ်အာ
ဏာရှင်စနစ်အပါအဝင် မည်သည့်အာဏာရှင်စနစ်မဆို ချုပ်ငြိမ်းရေးအ
တွက် အပြီးသတ် တိုက်ပွဲများကို ဆက်လက်ဆင်နွှဲပြီး ဗမာ့တပ်မတော်
(မြန်မာစစ်တပ်) မှ နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ စီးပွားရေး တို့တွင် ပါဝင် နေမှု
များကို အဆုံးသတ်ကာ ၎င်းတို့ကျူးလွန်ခဲ့သော စစ်ရာဇဝတ်မှုများအ
တွက် တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံမှုတို့ဖြင့် ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ပြီး အရပ်သား
အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင်ရှိသော စစ်တပ်အဖြစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲ Trans-
form ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် ဒေသတွင်းတည်ငြိမ်မှုရရှိစေ
မည်ဟု ခိုင်မာစွာယုံကြည်ပါသည်။ ထိုမှတဆင့် အနာဂတ်ပြည်ထောင်စု
ကြီးအတွက် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့မှ လက်ခံနိုင်သော ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ
ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ အသစ်ကို ရေးဆွဲအတည်ပြုကာ ငြိမ်းချမ်းစွာ အ
တူတကွယှဉ်တွဲနေထိုင်ကြသည့် ပြည်ထောင်စုကြီးကို တည်ဆောက်ရ
မည်ဖြစ်ပါသည်။

စောဂေကပေါ်

ခွန်အံ့ယုန်-ကညီဒီကလုန်စာဖိုန်ကရ၊ ကရ၊ ခိန် ပဒိန်စီကွဲထူဝု အတက်ကတိလီတတ်ဖဲ ပျကညီ နံနီထီန်အသီအမုန်နဲ သလုလီထီန် (၁) သီ (၂၇၆၄) နံနီ

သလုလီထီန် (၁) သီ, ၂၇၆၄ နံနီ
လီဒိန်စွန်ဘာန် (၃၀) သီ, ၂၀၂၄ နံနီ

ပျကညီကလုန်လ၊ တက်အံ့အီခဲလင်သုန်သုစ၊ ပျအံ့ကလုန်ပက်ဆာတက်ခဲလင်သုန်သုစ၊

တနဲအံ့ပလဲဒီဖိုဝဲဒန် (၂၇၆၃) နံနီ ပျကညီနံနီ ဒီးနင်လီဘာန်ပဝဲဒန်ထူ (၂၇၆၄) ပျကညီနံနီထီန်အသီအမုန်နဲလီ. မုန်ပျကညီကလုန် တက်စံစီတဲစီ အတက်ပင်ဖျထီန်တဲဒန်လ၊ ပျကညီကလုန်ဟံနင်လီဒီး အိန်ဆိးဝဲဒန်ဖဲ ကီ အံ့အပူ နင်လီဝဲဒန်ထူ (၂၇၆၄) နံနီနီလီ. ဖဲပျကညီကလုန် “နံနီထီန်သီ” အမုန်နဲအံ့ ယဆာတုဆာဝါတန် ပျကညီကလုန်ဃုန်ဒီး ကီစာဖိုန်ကလုန်ခွန် ထံဖဲကီဖိတဖန်ခဲလင် လ၊ မဲကညီနံနီထီန်သီ ကဟံစိန်နုသုလ၊ တက်အိန်ဆူန် အိန်ချ၊ တက်သုန်ဖုံသးညီ, တက်မုန်တက်ပ၊ တက်ဃုတက်ဖိ, တက်အိန်ကုးအိပျ, ပျ ဖျဲဒီးတက်တတင်တနီ, မနဲအိန်ကဲ, ပျဒုန်ပျဒါနီတက်ကု.

ပျကညီမုန်ပျတကလုန်လ၊ အအိန်ပျဒီး ပျကလုန်တကလုန်အကု အ ဂီတဖန် လ၊ အပင်ဖျထီန်ဝဲဒန် လ၊ မုန်ပျတကလုန်နီလီ. ပျကညီက လုန်, အနီဂီအါကတက် အိန်ဆိးဝဲဒန်ဖဲ ကီပယီစာဖိုန်, ကီစံအါဘုန်အပူ ဒီး အိန်စွန်ကီးဝဲဒန်လ၊ ကီကီတိုန်တိုန်ကီရုန်အါဘုန်အပူဒီးလ၊ တက်လီအါတီ နီလီ. တကတီဃီ, တက်ဂုအါမံအဖီခိန် ပျကလုန်တဖန် သးလီသးကျ, ရုလီအသးဒီး အိန်ဆိးဝဲဒန်လ၊ ဟီခိန်ချာထံကီအါဘုန်အပူနီလီ. သနု ထီန်အသးလ၊ ပျကလုန်အတက်စံစီတဲစီ, တက်လုအိန်သးသမူဒီး သုန်ထံး ဝန်ဘိ တဖန်အဖီခိန်, ပင်ပနီ, ပယုန်ပလီ, မုန်နဲတဖန် အမံနီလီ. နံနီ

ထီန်သီအံ့မုန်စွန်ကီးဝဲဒန် ပျကလုန်အကုအဂီတမံလ၊ အပင်ဖျထီန်ဝဲဒန် ကညီကလုန်တဖန် ဂီအနီ, ဂီအလ၊ ဒ်အပူတကလုန် အတက်စံစီတဲစီ အတက်လဲဒီဖျ, တက်ဖဲအိန်မအိန်ဒီး တက်ဘုန်တုအတက်ဘုန်ထွဲတဖန်အသးနီ လီ.

ဖဲပျကညီကလုန် နံနီထီန်သီအမုန်နဲအံ့ ယစံးဘျဲဘုန် ယကလုန် က ညီခိန်တဖန် လ၊ အအိန်ဒီးတက်ထံစီလ၊ အထီ ဒီးတက်အံ့ပျကလုန်, အတက် ဂိန်ဖိုန်, ပင်ဖိုန်ကုဝဲ ကညီကလုန် အတက်ပင်ပနီဒီး မလ၊ ကပီ ကညီ နံနီ ထီန်သီမုန်နဲ လ၊ အလီဆီတဖန်ထူ မုန်နဲတနဲဃီအံ့အသီနီလီ. တက်ပင်ပ နီဒီးမလ၊ ကပီကု ကညီနံနီထီန်သီ မုန်တနဲဃီအံ့ မုန်တက်ပင်ဖျထီန် ကညီ ကလုန် အထူသနု, အလုအလ၊ ဒီး မုန်ကညီကလုန်အတက်ပင်ဖိုန်ထီန်ကုသး အပနီ, မုန်တက်ပင်ဖျထီန် ကညီကလုန် အတက်ဃုတက်ဖိးအမုန်နဲနီလီ. တက တီဃီ, ပစံးဘျဲဘုန်စွန်ကီး, ပျကညီကလုန်ကီးနီဂဲဒဲး, ပျကညီကလုန်အ တက်ကရကရိကီးဖုကီးကရဒီး လ၊ တုလီ, ရဲကျဲဒီး မလ၊ ကပီဝဲဒန် က ညီနံနီထီန်သီအံ့ဒီး ကတီဟံးဃု, အပျကလုန်အကုအဂီ, အထူသနု, အ လု အလု, အတက်ဆဲးတက်လ, အသးအသုန် ဒီးအလ၊ ကပီအံ့လ၊ အလီအ ကျဲ ဒီးလ၊ အသနုဒန်ဝဲစုန်နီလီ. အဝဲသုန်တဖန် အတက်ဂဲလီ, အတက် စိန်ဒီ, ဒီး အတက်ဟုန်သီဝဲဒန်ထူ ပျကညီကလုန် သုန်ဘိန်သးစီ ဒီးပျလ၊ ခံတ စီတဖန်အအိန် လ၊ ကျဲအကလုန်ကလုန်အံ့ မုန်တက်ဟုန်သီဝဲဒန်ထူ ပျသးစီ ဆူညါအစီတဖန်အစီ လ၊ ကစိန်မုစိန်ဂဲဝဲဒန် ကညီကလုန်အကုအဂီတ ဖန် ဒ်သးပျကညီကလုန် ကမုန်ပျ တကလုန်လ၊ အကအိန်မုဃုန်ဝဲဒီး အပျ ကလုန်အကုအဂီ အဂီနီလီ.

ပျကညီကလုန်လ၊ တက်အံ့အီခဲလင်သုန်သုစ၊ ပျအံ့ကလုန်ပက်ဆာတက် ခဲလင်သုန်သုစ၊

ဒ်ပျကညီအကလုန်အတက်စံစီတဲစီ အိန်ဝဲအသး ပမုန်ပျတကလုန် လ၊ အဟံနင်လီအိန်ဆိးဝဲဒန်ဖဲကီအံ့အပူ အဆိကတက်တကလုန်နီလီ. ကညီတက်စံစီဒီတကတီ ပဘုန်ကွန်ဆာန်မံဒီး ပျနီဂီအါ, ကလုန်ခိန်စီသနု ဖိတဖန် အတက်ဆိန်တီမနု, တက်ဂုကျဲစးမလီမံကွံ ပျကလုန်အကု အဂီတဖန် လ၊ ကျဲအါမံနီလီ. ပျကလုန်တဖန် ဂဲလီဒီသဒါတြီဆာဝဲ ဒန်လ၊ ကျဲအါဘိ, အါမံနီလီ. ဒီဖျကညီကလုန်တဖန် ဒီးနုဘုန်တက်ကုန်ဘုန် ကုန်သုဒီး ကညီကလုန်အခိန်အနီတစီဘုန်တစီ ထံသုန်ညါဝဲဒန်လ၊ ဒ်သး ဒီးကညီကလုန် ကအိန်စံအိန်ကျဲဝဲ ဒ်ပျတကလုန်အသး ဒီး အတက်အိန်မု ကလဲထီန်လဲထီဝဲအဂီ ပကဘုန်အိန်ဒီး ပထံပကီ, တက်သဘျ, တက်ထံသး တုသးဒီး တက်စံညီပလီသးခွဲယံ ဖဲကီအံ့အပူအသီ ဂဲလီဝဲလ၊ ပ ကဒီးနုဘုန်ပဝဲအဂီနီလီ.

ပျတကလုန်အတက်အိန်စံအိန်ကျဲနု ဒီးသနုထီန်အသးလ၊ ပျတက လုန်ဝဲနီ အပျကလုန်တဂုဘုန်တဂုစုန် အတက်သုအံ့, သုကတီ ဒီး သု စုးကဲဝဲ အပျကလုန်အကုအဂီတဖန် လ၊ အတက်အိန်မု မုန်ဆုန်မုဂီကီးနဲဒီး အပူ ဒီးလ၊ အတက်ပင်ဖိုန်ထီန်သးအဖီခိန်နီလီ. အိန်ဒီးသနုထီန်စွန်ကီးအသး လ၊ ထံကီလ၊ အိန်ဆိးဝဲတဘုန် ထံကီအတက်ဘျာသဲစးခိန်သုန် လ၊ အသုန်ညါ ပင်ပနီဝဲ ပျတကလုန်နီ အကျိန်အကျိန်, အလံအလု, အလုလုထူသနု ဒီး အတက်ဆဲးတက်လ တဖန်နီလီ. ဒ်ပစံးတက်အသး, ဒ်ထံကီလ၊ အိန်ဝဲဒီး ပျ ကလုန်အါကလုန် လ၊ အတက်စံစီတဲစီ, တက်ဆဲးတက်လ၊ ဒီး လုလုထူသနု လ၊ လီဆီလီဝဲသးတဖန်နီ အလီအိန်လ၊ တက်ကဘုန်သုန်ညါပင်ပနီ, ပင်ခိန် ဒီးကွဲပင်လီ သဲစးတက်သီတက်သီတဖန်လ၊ တက်အဒီတဒီး တက်ဟုန်ခွဲဟုန် ယံအီလ၊ ထံကီအံ့အတက်ဘျာသဲစးခိန်သုန် အပူနီလီ.

လ၊ ပထံပကီအပူ, ပျတတက်တဖန်, တသုန်ညါပင်ပနီ ကလုန်တက်ထံ သး တုသးခွဲယံတဖန်ဘုန်. လ၊ နီအမံညါ, တက်ဆိန်ဘိန်ဆိန်ဘာဒီး တက်

တတိတကြိတဖှ် နးအိဉ်ထီဉ်တံာ် သဘံဘဉ်ဘဉ်အိး တံာ်ဘဉ်ဂံဉ်ပုဉ်လၢ ကလုဉ် တကလုဉ်အိးတကလုဉ်အဘဉ်စၢ၊ လၢကမုဉ် ယံဖိကိာ်ဖိဒီး ပှၤဟတၢ်တဖှ်အဘဉ်စၢန့ဉ်လီၤ. ဒ်ပှၤတကလုဉ်အသး ကညီကလုဉ်အတၢ်လဲလိာ်လၢ ကအိဉ်စံဉ်အိဉ်ကျၢအိး တၢ်လဲလိာ်ထီဉ်အိဉ်အကိာ် အတၢ်ခွဲတၢ်ယၢ်လၢ လိာ်ဘဉ်ဝဲတဖှ် ပှၤန့ဉ်ဖိန့ဉ်ကမိးဒီးပှၤဟတၢ်တဖှ် တကျၢဘဉ်လိာ်ဝဲ ဘဉ်ဘဉ်ဘဉ်ဒါဘဉ် အမဲဉ်ညါ၊ စူးကါဝဲဒဉ်စုကတဲၤဂံဉ်ဘါဒီး ကျဲးစးဆိဉ်လီၤသဘဉ်ကွဲးဝဲဒဉ်လၢ တၢ်စုဆူဉ်ခိဉ်တကးအကျဲအညီ ကညီကလုဉ်တၢ်လဲလိာ်ဝဲဒဉ်လၢ အတၢ်ခွဲတၢ်ယၢ်ဝဲတဖှ်အံၤအေဃိ စးထီဉ်လၢ (၁၉၄၉) န့ဉ် တၢ်ထီဉ်ဘးဝဲဒဉ်ဆူ စုကတဲၤ တၢ်ဒုးဟံးအာ တၢ်လဲလိာ်အပတၢ်ဒီး တၢ်လဲလိာ်လၢဆၢကတီၢ်ခဲဒံးန့ဉ်လီၤ.

လၢတၢ်ပာ်ဆၢဒီးတကတီၢ်အပူၤ ခုဉ်အံဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုဉ်စၢဖိဉ်ကရၢ ပာ်ဖျါထီဉ် ဝဲတပယုဉ်လီၤ လၢတၢ်ကဆိကတီၢ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၢ် ဒီး တၢ်ကထံဉ်လိာ်စံးကတီၢ် ဒီး ကျဲးဘဉ်လိာ် ထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သး အတၢ်ဂ့ၢ်ကိာ် ဒီးကလုဉ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိာ်တဖှ် ဒီး သုဉ်ထီဉ် ဖဲဒ်ဒဉ်ဒံဉ်ခိဉ်ကရုဉ်စံဉ်ကိာ်စၢဖိဉ် လၢအိဉ်ဒီး တၢ်ထံသးတၢ်သး, တၢ်စံဉ်ညါပၤလီၤသးခွဲးယၢ် ဒီးသုဉ်ထီဉ်ထံဉ်လီၤကိာ်ပူၤ တၢ်မုဉ်တၢ်ခုဉ် လၢ ကလုဉ်န့ဉ် ထံဉ်ဖိကိာ်ဖိခဲလၢ အတၢ်ဘဉ်ဘဉ်ဘဉ်ညီဒီး ထံဉ်ကိာ်အတၢ်လဲလိာ်ထီဉ်လဲလိာ်အကိာ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်အံၤအကိာ်, ခုဉ်အံဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုဉ်စၢဖိဉ်ကရၢ ပာ်ဖျါမၤသကိး တၢ်ဒီး ကညီကလုဉ်, ကမုဉ်ထံဉ်ဖိကိာ်ဖိ, ထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သးပာ်တံဉ် ဒီး ကလုဉ်န့ဉ်ပှၤဟတၢ်ဆၢတၢ်ကရၢ တဖှ်န့ဉ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ် ပှၤဟတၢ် ကလုဉ်ခိဉ်စိသန့ဖိ မိးစိရဲၤတဖှ် တအိဉ်ဒီးထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သး အတၢ်သးအိဉ်လၢ ကကျဲးဘဉ်လိာ် ထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သး တၢ်ဂ့ၢ်ကိာ်တဖှ်အံၤ လၢထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သးအကျဲဘဉ်. ကလုဉ်ခိဉ်စိသန့ဖိ မိးစိရဲၤခိဉ် န့ဉ်တဖှ် မ့ၢ်တသးအိဉ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ကိာ်လီၤဝဲ ထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သး အတၢ်ဂ့ၢ်ကိာ်အံၤလၢ ထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သးအကျဲ ဒီး ဘဉ်ဂ့ၢ်ဘဉ်ဝဲ လၢတၢ်သ့ဉ်ဘျးသး ဘျးသးပုၤန့ဉ် တၢ်ကျဲးဘဉ်လိာ် ထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သးတၢ်ဂ့ၢ်ကိာ် ဒီး တၢ်သ့ဉ်ထီဉ်တၢ်မုဉ်တၢ်ခုဉ်အမ့ၢ်အတီၤလၢ အိဉ်စံဉ်အိဉ်ကျၢန့ဉ် အိဉ်ထီဉ်ဝဲတန့ဉ်ဒီး တသ့လၢတက့ၤဘဉ်.

ပပူၤကညီကလုဉ်လၢတၢ်အံဉ်အံၤခဲလၢဝဲသ့ဉ်သ့ဉ်စၢ, ပှၤအံဉ်ကလုဉ်ပာ်ဆၢတၢ် ခဲလၢဝဲသ့ဉ်သ့ဉ်စၢ,

ကိာ်ပယုဉ်စၢဖိဉ်ဒီးန့ဉ်ကွၢ်တၢ်သဘျးလၢ ကိာ်အဲကလံးအအိဉ်ဖဲ (၁၉၄၈) န့ဉ်ဝံၤအလီၤခဲ, စးထီဉ်ဖဲ (၁၉၆၂) န့ဉ် ပယုဉ်သးတဖှ်ဟံးန့ဉ်ဆူ ထံဉ်ကိာ်တဖှ်ကမိးဒီး ပာထံဉ်ကိာ်အံၤလၢ သးတၢ်ပာ်တၢ်ပျးအကျဲသန့ လၢအကျဲအကီၤအကလုဉ် ကလုဉ်န့ဉ်လီၤ. ထံဉ်ဖိကိာ်ဖိကလုဉ်န့ဉ်တဖှ် အတၢ်ထီဉ်ဒီးသးအတၢ်ပာ်တၢ်ပျး အံၤလၢကျဲးအကီၤအကီၤ အကလုဉ်အေဃိ ဆိတလဲဝဲအတၢ်ပာ်တၢ်ပျးအကျဲအကီၤ အကလုဉ်ကလုဉ်ဘဉ်ဆဉ်, တညီကွဲးဝဲဒဉ် ကလုဉ်ခိဉ်စိသန့ သးတၢ်ပာ် တၢ်ပျးအစိကမိးဘဉ်. ကလုဉ်န့ဉ်တဖှ် အတၢ်သ့ဉ်ထီဉ်လၢ တၢ်ကသုဉ်ထီဉ်ထံဉ်ကိာ်အံၤဆူ ဖဲဒ်ဒဉ်ဒံဉ်ခိဉ်ကရုဉ်စံဉ်သန့ အကိာ်ထံးအဖိခိဉ်အံၤ တၢ်န့ဉ်ပာ်, ဆိဉ်ထွဲအီၤလၢ ထံဉ်ကိာ်ပူၤအါထီဉ်ဝဲဒဉ်န့ဉ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၅ န့ဉ်န့ဉ် တၢ်ထံဉ်လိာ်စံးကတီၢ် ထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သးအတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲး အိဉ်ထီဉ်ဝဲဒဉ်ဒီး ဒ်တၢ်ထံဉ်လိာ်စံးကတီၢ် ထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သး အစၢအိဉ်ထီဉ်ဝဲအသး တၢ်ကသုဉ်ထီဉ်ကျဲး ထံဉ်ကိာ်အံၤဆူ ဖဲဒ်ဒဉ်ဒံဉ်ခိဉ်မိဉ်ကရုဉ် စံဉ်ကိာ်စၢဖိဉ် တၢ်အၢာ်လီၤတၢ်လိာ်ဝဲဒဉ်န့ဉ်လီၤ. မ့ၢ်န့ဉ်သက့ဒ်န့ဉ်ဘဉ်ဆဉ်, တၢ်ကသုဉ်ထီဉ်ထံဉ်ကိာ်အံၤဆူ ဖဲဒ်ဒဉ်ဒံဉ်ခိဉ်မိဉ်ကရုဉ်စံဉ် ထံဉ်ကိာ်အုဉ်အံၤ ကဲထီဉ်ဝဲဒဉ် တၢ်ဘဉ်ယိဉ်ဘဉ်ဘဉ်လၢ ပယုဉ်သးတဖှ်အကိာ် လၢအတၢ်ဖိကမိးကဆံးစၢ, ကလီၤမၤကွဲးဝဲဒဉ်န့ဉ်လီၤ. အေဃိဟံးန့ဉ်ဆူကွဲး ထံဉ်ကိာ်အတၢ်ဖိကမိးလၢ ကိာ်ပယုဉ် လၢအဘဉ်တၢ်သ့ဉ်ထီဉ်အီၤလၢ ထံဉ်ဖိကိာ်ဖိကမုဉ်တဖှ် ဒီဖျါဒံဉ်မိဉ်ကရုဉ်စံဉ်တၢ်သ့ဉ်ထီဉ်အကျဲန့ဉ်လီၤ. ကတီၢ်အံၤ ဒီဖျါလၢ ပယုဉ်သး ဟံးန့ဉ်ဆူကွဲး ထံဉ်ကိာ်တဖှ်ကမိး အသိတဘျီဖဲ (၂၀၂၀) လဲၤဖျါတြုၤအါရဲၤ (၁) သီန့ဉ်အေဃိ တၢ်လဲလိာ်လၢ ထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သးအကျဲတဖှ် ပတုဉ်ကွဲးဝဲအသးခဲလၢဝဲန့ဉ်လီၤ. ပယုဉ်သးဟံးန့ဉ်ဆူ ထံဉ်ကိာ်တဖှ်ကမိးအံၤ ပာ်ဖျါဝဲဒဉ်ဖျါဖျါဖျါလၢ ကိာ်အံၤ တၢ်ကသုဉ်ထီဉ်အီၤဆူ ဖဲဒ်ဒဉ်ဒံဉ်ခိဉ်မိဉ်ကရုဉ်စံဉ်ထံဉ်ကိာ်အကိာ် ပယုဉ်သးတ

တၢ်လိာ်အီၤ လၢတက့ၤဘဉ်န့ဉ်လီၤ. ပယုဉ်သးဟံးန့ဉ်ဆူလၢ ကဘဉ်ခိဉ်ဖိ, န့ဉ်ဖိကမိး (၂၀၀၈) တၢ်သ့ဉ်ထီဉ်ထံဉ်ကိာ်တၢ်ဘျးသးခိဉ်သ့ဉ် ကွဲးပာ်လီၤဒီး ဟ့ဉ်ဖိဟ့ဉ်ကမိးအီၤ အသးန့ဉ်လီၤ.

ပယုဉ်သးဟံးန့ဉ်ဆူထီဉ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲးလၢအကဘျးကဘျးတဖှ် ဒီး တၢ်ဟံးန့ဉ်ဆူ ထံဉ်ကိာ်တဖှ်ကမိးအံၤ တၢ်တတုာ်လိာ်အီၤဒီး ထီဒါအီၤလၢ ထံဉ်ဖိကိာ်ဖိကမုဉ်တဖှ်, ကိာ်ပယုဉ်ပှၤဟတၢ်ဖိတဖှ်, ကိာ်ပယုဉ်က့ဉ်သ့, ဆူဉ်ချ့ ပှၤဟတၢ်ဖိတဖှ်ဒီး လီၤဆီဒဉ်တၢ် လၢပှၤသ့ဉ်စၢသးဘိဉ်တဖှ်န့ဉ်လီၤ. ဖဲလၢတၢ်ထီဒါအီၤခိဉ်ဖျါလၢ တၢ်ပာ်ဖျါထီဉ်သးလၢ တၢ်မုဉ်တၢ်ခုဉ်အကျဲတဖှ် အဆၢကတီၢ် ပယုဉ်သးဟံးန့ဉ်ဆူထံဉ်ကိာ်တဖှ်ကမိး အသးမ့ၢ်သံဉ်ဘိတဖှ် စူးကါဝဲတၢ်စုကတဲၤ ဒီး ဆိဉ်လီၤပျီဝဲဒဉ်လၢ တၢ်စုဆူဉ်ခိဉ်တကးအကျဲ တၢ်လၢတၢ်ဘဉ်ဒီဘဉ်ထံး ဒီး တၢ်သံတၢ်ပျးအိဉ်ထီဉ်ဝဲ အပတၢ်ဒဉ်လဲၤန့ဉ်လီၤ. ပယုဉ်သးတဖှ် အတၢ်ဆိဉ်လီၤပျီ တၢ်ထီဒါသး တၢ်ဟံးန့ဉ်ဆူ ထံဉ်ကိာ်တဖှ်ကမိး လၢကျဲးအကလုဉ်ကလုဉ်ဆူထီဉ်ဒီး တၢ်တြုၤဆၢထီဒါတဖှ်စၢကိး ဆူထီဉ်ဝဲဒဉ်ဒီး လၢခံကတၢ် တၢ်ထီဒါလၢတၢ်မုဉ်တၢ်ခုဉ်အကျဲတဖှ် ဒီပီၤဝဲဒဉ်ဆူ တၢ်ဒီသဒါလီၤက့ၤသး လၢ တၢ်စုကတဲၤဒီး ဆူ စုကတဲၤတၢ်ဒုးဟံးအာ တၢ်ထီဒါအကျဲန့ဉ်လီၤ. လၢတၢ်ဒုးလီၤပျီဒီး မၤကတၢ်ကွဲး ပယုဉ်သးအတၢ်ခိဉ်ဖိဒီး တၢ်ဟံးန့ဉ်ဆူတၢ်ဖိကမိးအံၤ အကိာ် တၢ်စူးကါသးဂ့ၢ်ဖိအကျဲဒီး ဆိဉ်သနးအီၤလၢ သးကရုဉ်ပာ်ဂံဉ်ပာ်ဘိတဖှ်အကျဲ န့ဉ် မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤအိဉ် သပျံးကတၢ်န့ဉ်လီၤ. ကလုဉ်န့ဉ်ဒီးထံဉ်ဖိကိာ်ဖိက မုဉ်, လီၤဆီဒဉ်တၢ်, ပှၤသ့ဉ်ဘိဉ်သးစၢတဖှ် ထံဉ်သ့ဉ်ညါဒီးတၢ်လိာ်ဝဲဒဉ်လၢ ခါ ဆူညါထံဉ်ကိာ် အတၢ်မုဉ်တၢ်ခုဉ်, တၢ်လဲလိာ်လဲၤထီဒါဒီး တၢ်ဘဉ်လိာ်ဖိးဒုးလၢ ကလုဉ်န့ဉ်တဖှ် အဘဉ်စၢ ကအိဉ်ထီဉ်အကိာ်, ထံဉ်ကိာ်အံၤ တၢ်ကဘဉ်သ့ဉ်ထီဉ်အီၤဆူ ဖဲဒ်ဒဉ်ဒံဉ်ခိဉ်မိဉ်ကရုဉ်စံဉ်ထံဉ်ကိာ်န့ဉ် အါထီဉ်ဝဲဂံဉ်မုဉ်န့ဉ်လီၤ. ကလုဉ်န့ဉ်ဒီး ထံဉ်ဖိကိာ်ဖိ သ့ဉ်စၢသးဘိဉ်တဖှ် ဖီဉ်ထီဉ်ဝဲစုကတဲၤဒီး ထီဒါဝဲပယုဉ်သးအံၤ လၢ သးဂ့ၢ်ဖိအကျဲ အါထီဉ်ဒီး ဆူထီဉ်ဝဲဒဉ်န့ဉ်လီၤ.

ပပူၤကညီကလုဉ်လၢ တၢ်အံဉ်အံၤခဲလၢဝဲသ့ဉ်သ့ဉ်စၢ, ပှၤအံဉ်ကလုဉ်ပာ်ဆၢတၢ် ခဲလၢဝဲသ့ဉ်သ့ဉ်စၢ,

ကတီၢ်အံၤ ပယုဉ်သးဟံးန့ဉ်ဆူ ထံဉ်ကိာ်တဖှ်ကမိး ကပျဲၤထီဉ်ဝဲဒဉ် (၄) န့ဉ်န့ဉ်လီၤ. လၢ (၄) န့ဉ်အတီၤပူၤ, တၢ်ဒုးထီဒါအီၤလၢ မိးသီဖိလဲၤဂ့ၢ်ဖိ, သးဂ့ၢ်ဖိ, ထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သးဂ့ၢ်ဖိဒီး ပှၤဂ့ၢ်ဖိအကျဲတဖှ်အါထီဉ် ဒီး ဆူထီဉ်ကွၢ်ကွၢ်န့ဉ်လီၤ. ပူၤထီဉ်ကွဲး ထံဉ်ကိာ်စုာ်ဘဉ်, ဟိဉ်ခိဉ်ဘိဉ်မုဉ်ထံဉ်ကိာ်လၢအအါ တသ့ဉ်ညါပာ်ပနီဉ်သးကရုဉ်လၢ အဟံးန့ဉ်ဆူ ထံဉ်ကိာ်တဖှ်ကမိးအံၤ ဖိးဝဲစးဘဉ်. ဆိကတီၢ်ဝဲတၢ်မၤသကိးလၢ ထံဉ်ဂ့ၢ်ကိာ်သး, မ့ၢ်ကျိၤဝဲကွဲး ဒီး တၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢတဖှ်န့ဉ်လီၤ. ထံဉ်ဖိကိာ်ဖိတဖှ်အတၢ်န့ဉ်ဒီး အတၢ်ဆိဉ်ထွဲသးကရုဉ်အံၤ တအိဉ်ဘဉ်. ကိာ်ပယုဉ်သး ဘဉ်ကွဲးဆၢဉ်မဲဒ်ဒီး တၢ်စးတၢ်စုာ် ဒီး တၢ်ကိာ်တဖှ် အကတၢ်ပပူၤန့ဉ်လီၤ. အသးကလၢအအိဉ်အထီတဖှ်အါကလၢ ဒီး ဝဲဒါဒါ ဘဉ်တၢ်ထီဉ်ဒုးမၤန့ဉ်အီၤန့ဉ်လီၤ. တၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်အိဉ်ထီဉ်ဝဲဒဉ်လၢ ကိာ်ပူၤတၢ်လီၤအါတီၤန့ဉ်လီၤ. အသးမ့ၢ်သံဉ်ဘိတဖှ် ဘဉ်သံဘဉ်ပျီဝဲဒီး အသးသဟိဉ်ပဟးဂီၤဒီး တၢ်သ့ဉ်အသးဒီးပာ်လီၤတၢ်စုကတဲၤဆူ တၢ်ပာ်ဆၢကရၢတဖှ် အါထီဉ်န့ဉ်လီၤ. ပယုဉ်သးမ့ၢ်တဖှ် တၢ်ဒုးလီၤသဘျးသးဂ့ၢ်ဖိ အတၢ်ထီဒါတဖှ်ကန့ဉ်အကိာ်, စူးကါဝဲ သးဂ့ၢ်ဖိ တၢ်ဒုး တၢ်ယၢ်အကျဲတဖှ် လၢတလီၤဂဉ်ပှၤကပူၤကညီဒီး ထီဒါဝဲတၢ်ဒုးသး အတၢ်သိဉ်တၢ်သီတဖှ်န့ဉ်လီၤ. စူးကါဝဲကွဲးဒိဉ်ကျိထီဒါဒီး ကဘိယုးဒုးသးတဖှ် ဒီး ခးလီၤ ဒီး တၢ်လီၤဝဲ မ့ဉ်ပာ်တဖှ်ဆူ ဒူသဝီ, ခူဂ့ၢ်, ကမုဉ်အိဉ်ဆိးလီၤကျဲး, ကမုဉ်တၢ်သ့ဉ်ထီဉ် ဒီး တၢ်ဘုဉ်တၢ်ဘိ အတၢ်သ့ဉ်ထီဉ်တဖှ် လၢအတၢ်အိဉ်ဒီး တၢ်နီၤဖး သးဂ့ၢ်ဖိအတၢ်ခးပနီဉ်အဆၢတဖှ်ဘဉ်န့ဉ်လီၤ.

ကတီၢ်အံၤ ဒီဖျါပယုဉ်သးအတၢ်မၤ တအုးတပျီၤတဖှ်အေဃိ ထံဉ်ဖိကိာ်ဖိတဖှ် ဘဉ်ကွဲးဆၢဉ်မဲဒ်ဒီး တၢ်စးတၢ်စုာ်, တၢ်လီၤမၤ, တၢ်သံတၢ်ပျီ ဒီးတၢ်ကိာ်တၢ်ဂီၤ ခိဉ်ခိဉ်မုဉ်မုဉ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်တဖှ်အေဃိ ထံဉ်ဖိကိာ်ဖိတဖှ် ဘဉ်

ကဲထီၣ် ပျၤလီၤအိၣ်ကမ့ၣ် လၢကီၤပျၤ အနီၣ်ဂီၤအိၣ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်ကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ, တၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်အံၤ တၢ်ကဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်အံၤ တၢ်ဆၢ ကတီၢ်ကယံၣ်ဒီးဆံးအါ တၢ်ဖးအီၤတဘၣ်ဘၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်မံ, တၢ်သးကျၢတ ဖၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်န့ၣ် ပနၢ်ပၤအီၤန့ၣ်လီၤ. ပဒီးသ့ၣ်ဒီးသးထံဖိကီၤဖိတဖၣ်လၢ အ တၢ်ဘၣ်ကွၢ် ဆၢၣ်မဲၣ်တဖၣ်အံၤ အပီၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်န့ၣ်သက့ၤဒ်န့ၣ်ဘၣ်ဆၢၣ်, ပတၢ် ဝဲလီၤအံၤတဖၣ်ထဲလၢ တၢ်ဒုးလီၤပျီၤကွံာ် သးမိၤစိၣ်ရဲၤခဲအံၤတဖၣ်ဘၣ်, မ့ၢ်တၢ်ပ ညိၣ်ဒီးကွၢ်စိၣ်အီၤလၢ တၢ်ကဒုးလီၤပျီၤ, မၤကတၢ်ဒီး မၤလီၤမၤကွံာ် မိၤစိၣ်ရဲၤသန့ အက့ၢ်အဂီၢ်ခဲလၢဒီး ကလုာ်ဒိၣ်စိၣ်သန့တဖၣ် လၢကီၤတဘၣ်အံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလၢပျၤ တၢ်မၤလၢကွၢ်စိၣ်အံၤအဂီၢ် တၢ်မၤကျဲလၢတၢ်ပုၤထၢအီၤ အဂၤတ အိၣ်ဘၣ်. တၢ်ဒုးလီၤပျီၤကွံာ် သးမိၤစိၣ်ရဲၤလၢ ဒုးယၢအက့ၢ်န့ၣ် မ့ၢ်စ့ၢ်ကီၤကျဲတ ဘိၤလၢ ပတၢ်ပုၤထၢအီၤန့ၣ် တသ့ဘၣ်ဒီး ပကဘၣ်ပုၤထၢအီၤ သပျီၤကတၢ်လီၤ. ပပျၤကလုာ်, ဃုာ်ဒီးကလုာ်ဒုၣ်ထံဖိကီၤဖိတဖၣ် ကန့ၢ်ပၤ, အၢၣ်လီၤ ဒီးတၢ်လိာ် သကိးအီၤဒီး ကကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်သကိး တၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အံၤဆူညါဒီး ကဆၢထၢၣ် ဃုာ်ဒီးပျၤ လၢတၢ်ပၤဆၢတၢ်ဝဲလီၤအံၤအပူၤ ဒီးတံးန့ၢ်သကိးတၢ်မၤန့ၣ်အဂီၢ်, မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂီၤဟ့ၣ်ဘါ, တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါဒီး တၢ်ကွဲမ့ၢ်စ့ၢ်ကီၤန့ၣ်လီၤ.

ပပျၤကညီကလုာ်လၢတၢ်အိၣ်အီၤခဲလၢဒ်သ့ၣ်သ့ၣ်, ပျၤအိၣ်ကလုာ်ပၤဆၢတၢ်ခဲလၢဒ်သ့ၣ်သ့ၣ်,

ဒ်ပမ့ၢ်ပျၤတကလုာ်အသိး ပကမ့ၢ်ပျၤတကလုာ်လၢအအိၣ်ဒီး အကဟုက ညီၢ်, အသးသ့ၣ်အလၢကပီၤဒီး လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် လၢအဖိမံဒီး စါဆၢကတီၢ် အ တၢ်အိၣ်သးန့ၣ် ထဲလၢပအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ပျၤကလုာ်သးတဖၣ်အံၤန့ၣ် တလၢတပျၤ ဒီးဘၣ်. ပကဘၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီၤဒီး အိၣ်ကလုာ်ပၤဆၢတၢ်ဖိ အသးသပီၣ်, ဒ်ပစံး တၢ်အသိး, ဒ်ပအိၣ်ဒီးသးလၢ အိၣ်ဒီးကတီၢ်ကျၢ ပပျၤကလုာ်အက့ၢ်အဂီၢ်တဖၣ် အသိး, ပကဘၣ်အိၣ်ဒီးသးလၢ အပၤဆၢထီၣ်ဒီး မၤလီၤမၤကွံာ် တၢ်ဖဲတၢ်မၤ တဖၣ် လၢအကမၤပၤကွံာ် ပပျၤကလုာ်အတၢ်အိၣ်စိၣ်အိၣ်ကျၢ ဒီးတၢ်လဲၤ ထီၣ်လဲၤထီၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ပကဘၣ်ဝဲလီၤဒီး ဒုးအိၣ်ထီၣ် ပတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ လၢ တၢ်ဂုၤန့ၣ်ဆူၣ်အီၤ, ထီၣ်အထံဂျၢကီၤသး တၢ်တတီၢ်တတြၢ်လၢ အကးတၢ်ဃၢ ပပျၤကလုာ်အတၢ်ခွဲး တၢ်ယၢ, ကလုာ်ဒုၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ ဒီး ထံကီၤအတၢ်ဒိၣ် ထီၣ်ထီၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအဂီၢ် အလီၤအိၣ်လၢ ပပျၤကညီကလုာ် ကိးဂၤဒီး တဂၤလၢပလီၤပကျဲဒုၣ်ဝဲစ့ၣ်စ့ၣ်, ပကဘၣ်တံးန့ၢ်သကိးမုၢ်ဒီး ဝဲလီၤ သကိးအီၤန့ၣ်လီၤ. ကတီၢ်အံၤ, ကီၤပယီၤထံဂျၢကီၤသးအတၢ်အိၣ်သးဒီး တၢ် မၤလၢပျၤပပျၤကလုာ်ဒီး ကလုာ်ဒုၣ်ခဲလၢ လၢအအိၣ်ဆိးဖဲကီၤအံၤ အတၢ်မိၣ် န့ၢ်သးလီၤအဂီၢ် ကညီကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ အတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိၣ် အဆိကတၢ်တ မံၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကီၤသူလုၤလၢအအိၣ် ဒီးတၢ်သဘျၢ, တၢ်ထံသိးတုၤသိး ဒီး တၢ်စံၣ်ညိၣ်ပၤလီၤသးခွဲးယၢ အလၢအပျၤန့ၣ်လီၤ. ဒီး တကတီၢ်ဃီန့ၣ်, တၢ် ကသ့ၣ်ထီၣ် ဖဲၣ်ဒရၢၣ်ဒိၣ်မိၣ်ကရၢစံၣ် ကီၤစၢဖိၣ်လၢ အအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢ ကီၤစံၣ်တဖၣ်လၢ အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျၢ, တၢ်ထံသိးတုၤသိး ဒီး တၢ်စံၣ်ညိၣ်ပၤလီၤ သးခွဲးယၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပပျၤကညီကလုာ်လၢတၢ်အိၣ်အီၤခဲလၢဒ်သ့ၣ်သ့ၣ်, ပျၤအိၣ်ကလုာ်ပၤဆၢတၢ်ခဲလၢဒ်သ့ၣ်သ့ၣ်,

တၢ်မၤလၢပျၤတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိၣ်တဖၣ်အံၤ ထံပျၤတဖုတကရၢဒီး ပျၤတက လုာ်ဒီးန့ၣ် ပမၤအီၤတဝံၤဘၣ်. ကလုာ်ဒုၣ်တၢ်ပၤဆၢ အကရၢတဖၣ်, လီၤခီ ဒုၣ်တၢ်, တၢ်မၤလၢပျၤ ပျၤကညီကလုာ် အတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိၣ်အဂီၢ်, အလီၤအိၣ်ဝဲ ဒုၣ်လၢ ကညီတၢ်ပၤဆၢကရၢတဖၣ် ဒီး ကညီကလုာ် အတၢ်ကရၢကရိခဲလၢဒ် ကအိၣ်ဆၢထၢၣ်ဝဲလၢ ကညီကလုာ်ဂ့ၢ်ဝဲအိၣ်ခိၣ် ဝဲကံၤကျၢကျၢဒီး ဖိၣ်လိာ်စု ဒီး မၤသကိးတၢ်လၢ ခါဆူညါ ကညီကလုာ် အတၢ်အိၣ်စိၣ်အိၣ်ကျၢ ဒ်ပပျၤတက လုာ်အသိးဒီး လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပကဘၣ်ပၤကပၤကွံာ် နီၤကစၢ်ဒီး

တၢ်ကရၢကရိ အတၢ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖိၣ် ဒီး ကွၢ်စိၣ်အီၤဆူ ကလုာ်ဒီးကလုာ် ဒီးထံ ကီၤဒိတဘၣ် အတၢ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖိၣ်အဂီၢ် ဒီး ဝဲလီၤသကိးအီၤဃုဃုန့ၣ်လီၤ. လၢထံဂျၢကီၤသးတၢ်အိၣ်သးအံၤအဖိခိၣ်န့ၣ် ပပျၤကလုာ်ကညီဖိတဂၤဂၤတဂၤ ဝဲလၢ လၢသ့ၣ်ညါပၤပနီၣ်ဒီးဂီၤဃုာ်အသးလၢအမ့ၢ် ကညီကလုာ်ဒီး ကညီကလုာ် အတၢ်ကရၢကရိလၢ အကိးသတြီထီၣ်ဝဲလၢ အမၤတၢ်လၢ အပျၤကလုာ်အဂီၢ်ခဲ လၢဒ် ကဘၣ်အိၣ်ဃုအိၣ်ဖိး, ပၤဖိၣ် မၤသကိးတၢ်ဒီး ဝဲလီၤဟ့ၣ်လီၤအသးလၢ ကညီဒိကလုာ်အတၢ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖိၣ်အဂီၢ်နီၣ်နီၣ် လၢကညီနီၣ်တယၢတဘၣ်ဃီ ဒီး လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတခါဃီ အဖိလၢဒ်န့ၣ်လီၤ.

တကတီၢ်ဃီန့ၣ် ခုၣ်အဲၣ်ယုာ်-ကညီဒိကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢအံၤ ဒ်အတၢ်အၢၣ် လီၤအီၤလီၤဒီး အတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိၣ် အိၣ်ပၤတၢ်လဲၤလၢ ခါဆူညါ ကမ့ၢ်ထံဖိကီၤဖိ တဖၣ် အတၢ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖိၣ်အဂီၢ်ဒီး ဒ်တၢ်ကရၢကရိ အတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိၣ် အိၣ် ဝဲအသိး ဝဲလီၤတၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်ပၤဆၢ တၢ်ကရၢကရိတဖုအသိး တၢ်ဂ့ၢ်လၢ အတၢ်တၢ်ဒီးပျၤတဖၣ် မ့ၢ်အိၣ်အါမးဘၣ်ဆၢ ပအိၣ်ဒီးတၢ်သးတၢ်ကျဲလၢ ပက မၤဂၤထီၣ် တၢ်ပၤတၢ်ပျးလၢ တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲကမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဝဲဒီး တၢ်တီၤစၢမၤစၢ ကမ့ၢ်ထံဖိကီၤဖိ ကဂၤထီၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးဒီးပတၢ်ပၤတၢ်ပျး အဂီၢ်ကဆူၣ် ထီၣ်ဝဲဒီး ကီၤစိတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ် ကဂၤထီၣ်အါထီၣ်ဝဲအဂီၢ် ပအိၣ်ဒီး ကီၤ ဆၢခဲလၢဒ် ပျၤပၤဆၢရဲၣ်ကျဲကမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဝဲ ပဒိၣ်ပပျၤတဖၣ် အခီပရဲးဖးဒိၣ်တခါ ဒီး ပၤဂံၢ်ပၤကျၢ “တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲ ကမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဝဲ အလံာ်စိၣ်စု” ဒီး အိၣ်ဆၢ ထၢၣ် ဒ် “ကီၤသူလုၤပဒိၣ်” တဖု အက့ၢ်အဂီၢ် လၢတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲ ဒီးတၢ်တီ စၢမၤစၢ ကမ့ၢ်ထံဖိ ကီၤဖိအဂ့ၢ်အဝီန့ၣ်လီၤ.

ပပျၤကညီကလုာ်လၢ တၢ်အိၣ်အီၤခဲလၢဒ်သ့ၣ်သ့ၣ်, ပျၤအိၣ်ကလုာ်ပၤဆၢတၢ် ခဲလၢဒ်သ့ၣ်သ့ၣ်,

လၢခံကတၢ် ဖဲတၢ်သကံၤတၢ်လိာ် ဒီး မၤလၢကပီၤ ၂၇၆၄ ကညီန့ၣ်ထီၣ် သီအမုၢ်နီၣ်အံၤန့ၣ် မ်ကညီန့ၣ်ထီၣ်သီ ကတၢ်စိၣ်န့ၢ် ကညီကလုာ်လၢ ကညီက လုာ်အသးသပီၣ်, ကညီကလုာ်အတၢ်ဃုတၢ်ဖိး ဒီး ကညီကလုာ်အတၢ်သး ခူတလုာ် ဒီး ပျၤကညီကလုာ် ကညီဖိခဲလၢဒ် ကအိၣ်ဒီး တၢ်ပၤလီၤသးကျၢမု ဆူလၢ အကမၤန့ၣ်ကွံာ် ကယၢတၢ်လၢ အကမၤဆံးလီၤစၢလီၤ အပျၤကလုာ် ကညီဖိတဖၣ် အသးအသ့ၣ် ဒီးအလၢကပီၤတဖၣ် ခိဖျိတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ပျၤကလုာ် အတၢ်ဃုတၢ်ဖိးန့ၣ်တက့ၢ်. မ်ပပျၤကလုာ်ကညီဖိ အတၢ်ကရၢကရိခဲလၢဒ်, ပပျၤ ကညီကလုာ်လၢအိၣ်လၢ ထံလီၤကီၤပျၤ ဒီးထံဂျၢကီၤဂၤခဲလၢဒ် ကအိၣ်ဒီးတၢ် အၢၣ်လီၤသး ဒီး တၢ်သးတီဒီးပပျၤကလုာ် လၢပပျၤကလုာ်အနီၣ်တယၢတဘၣ် ဃီအဖိလၢဒ်န့ၣ်တက့ၢ်. မ်ပပျၤကညီက လုာ်ကိးဂၤဒီး တဂၤလၢပသန့ဒုၣ်ဝဲစ့ၣ် စ့ၣ်, ပကမၤလၢပျၤသကိး ပပျၤကလုာ် အမူအခါတုၤလၢ တၢ်မၤန့ၣ်တဖုန့ၣ်တ က့ၢ်. မ်ကညီကမ့ၢ်ဒီး ကမ့ၢ်ထံဖိကီၤဖိခဲလၢဒ် ကပျၤဖျးထီၣ်ကွံာ်လၢ တၢ်ဆိၣ် တၢ်မၤန့ၣ် အကလုာ်ကလုာ်ဒီး လၢသးမိၤစိၣ်ရဲၤ ဒီး မိၤစိၣ်ရဲၤ အကလုာ်ကလုာ် အ တၢ်ပၤတၢ်ပျး အအၢအသိးတဖၣ် အဖိလၢဒ်န့ၣ် မ့ၢ်ပတၢ်ဆၢဂုၤဆၢဝါန့ၣ်လီၤ.

မၤန့ၢ်အီၣ်ကဲ နၢၤဒုၣ်နၢၤဒါတက့ၢ်

ကရၢခိၣ်
ခုၣ်အဲၣ်ယုာ်-ကညီဒိကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ
လီၤခါၣ်သး

ဖဲဒ်ဒဲဒဲဒ် ဒိပ်မိပ်ကရုဏ်စံာ်ခွာ်တၢ်

အကူာ် (၂)

အဆၢဒိပ် (၅)

တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် တၢ်ဒုးအိပ်ထီၣ်သဲး

တၢ်ဒုးအိပ်ထီၣ် ဖဲဒ်ဒဲဒဲဒ်ကီၢ်စၢၤဖိာ် သဲး

- (၂၆) တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ်အဂီၢ် ကီၢ်စၢၤဖိာ် တၢ်ဒုးအိပ်ထီၣ်သဲး တၢ်စိကမီၤအိပ် ဝဲဒ်လၢ ကီၢ်စၢၤဖိာ်ပတီၢ် ဘျီၣ်ဒိပ်ခၢၣ်စးတဖၣ် လၢဘၢာ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤ ဖဲ ၂၀၂၀ နံာ်, ကီၢ်ဒီဘၣ်ပာ်တံာ်အါဖု တၢ်ဃုထၢအမူး လၢအတပာ်ဖိာ်မၤ သကိးတၢ်ဒီး သုးကရုၢ် လၢအပံးန့ၢ်ဆူၣ် တၢ်စိကမီၤတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (၂၉) တၢ်ကဘၣ်ကရၢကရိထီၣ်ကီၢ်စၢၤဖိာ်ဘျီၣ်ဒိပ်ခၢၣ်စးကမံးတံာ် (CRPH) ဒီး ကီၢ်စၢၤဖိာ်ပတီၢ်ဘျီၣ်ဒိပ်ခၢၣ်စးတဖၣ်လၢအမၤန့ၢ်တၢ်ဝဲဒ် ၂၀၂၀ နံာ်, ကီၢ် ဒီဘၣ်ပာ်တံာ်အါဖု တၢ်ဃုထၢအမူးဒီး တၢ်လိာ်ဝဲ ဖဲဒ်ဒဲဒဲဒ် ဒိပ်မိပ်ကရုဏ်စံာ် ခွာ်တၢ် ဒီး အၢာ်လီၤတၢ်လိာ်ဝဲ လၢကပာ်ဖိာ်မၤဖျါထီၣ်ဝဲ, တပာ်ဖိာ်မၤသ ကိးတၢ်ဒီး သုးကရုၢ်လၢ အပံးန့ၢ်ဆူၣ် တၢ်စိကမီၤတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (၃၀) ကီၢ်စၢၤဖိာ်ဘျီၣ်ဒိပ်ခၢၣ်စးကမံးတံာ် (CRPH) န့ၣ်,ဖဲမၤဝဲဒ်တၢ်ဒုးအိပ်ထီၣ် တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် သဲးစးတၢ်ဒီးအဆၢကတီၢ်, ဒဲတၢ်ကွၢ်စိ, တၢ်ပညိာ် ဒီး ထံ ရှၢကီၢ်သဲးတၢ်လဲၤကျဲ လၢအအိပ်ဝဲဒ်ဖဲ ဒိပ်မိပ်ကရုဏ်စံာ် ခွာ်တၢ်ပူၤအသိး တၢ်မၤဖျါထီၣ်ဝဲ ဖိလစံာ်သန့ဒီး တၢ်တိာ်ကူၣ်ကျဲခိပ်သ့ၣ် တၢ်မၤရဲၣ်တဖၣ် လၢကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိး တၢ်ကူၣ်လိာ်ကီၣ်ကး ပာ်လီၤဝဲဒ်တဖၣ် ကန့ၢ်အ ကီၢ် ကဘၣ်ဒုးအိပ်ထီၣ်ဝဲ သဲးစးလၢအလီၤအိပ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (၃၁) ကီၢ်စၢၤဖိာ်ဘျီၣ်ဒိပ်ခၢၣ်စး ကမံးတံာ် (CRPH) န့ၣ်, တၢ်ဒုးအိပ်ထီၣ်သဲးစးတၢ် ဒီတၢ်မၤတဖၣ် ဒဲဒိပ်မိပ်ကရုဏ်စံာ်ခွာ်တၢ် အိပ်ဝဲအသိး, ကဘၣ်မၤဝဲဒ်လၢ အဖိးမဲလိာ်သး ဒဲကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိးကီၣ်ကး ပာ်လီၤဝဲဒ် တၢ်တိာ်ကူၣ် ကျဲခိပ်သ့ၣ် အတကီၣ်အသိး, ကကူၣ်လိာ်စံးကတီၢ် ဒီး မၤန့ၢ်ဝဲ တၢ်အၢာ် လီၤတၢ်လိာ်ဘၣ်ထွဲကျဲသန့ဝဲကဘၣ်မၤဝဲ တၢ်ဘျီၣ်, တၢ်ထူးသဲး ဒီးတၢ် ပာ်ပနီၣ်လီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (၃၂) ဒဲခွာ်တၢ်အံၤအသိး တၢ်ကမၤဖျါထီၣ် ထံရှၢကီၢ်သဲးတၢ်လဲၤကျဲဒီး တၢ်တိာ် ကူၣ်ကျဲခိပ်သ့ၣ်တဖၣ် အမိၤလံာ်ပျါအဂီၢ် တၢ်မၤလၢ တၢ်ဒုးအိပ်ထီၣ် သဲ စးအလီၤအိပ် ကန့ၢ်အဂီၢ် ကိးဝဲကီၢ်စၢၤဖိာ်ဘျီၣ်ဒိပ် တၢ်အိပ်ဖိာ် သ့န့ၣ်လီၤ.
- (၃၃) တၢ်ကဘျီၣ်, ထူးသဲး, သဲးစးတၢ်သိပ်တၢ်သီ လၢအဆိပ်ဘၣ်ဆိပ်ဘၢ ထံ ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် ဒီးတၢ်ကဘၣ်ကွဲးပာ်လီၤ သဲးစးတၢ်သိပ်တၢ်သီ လၢအဒိတအ ဝဲဒ်ဂံၢ်ခိပ်ထံး ပျၢတၢ်ဝဲဒ်ယၢ်န့ၢ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိပ် (၆)

တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် တၢ်ပၤတၢ်ပြဲး

ဖဲဒ်ဒဲဒဲဒ်ကီၢ်စၢၤဖိာ် တၢ်ပၤတၢ်ပြဲး

- (၃၄) တၢ်မၤဖျါထီၣ် တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် တၢ်ပၤတၢ်ပြဲးတၢ်မၤ အမိၤလံာ်ပျါအ ကီၢ် တၢ်ကဘၣ်ကရၢကရိထီၣ် ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိး ကီၢ်ပဒိပ်န့ၣ်လီၤ.
- (၃၅) ကီၢ်စၢၤဖိာ်ဘျီၣ်ဒိပ်ခၢၣ်စးကမံးတံာ် ကရၢကရိဒုးအိပ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဘၢာ်စၢၤက တီၢ် ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိး ကီၢ်ပဒိပ်န့ၣ် ကဘၣ်ထီၣ်ဃုထၢဖိးန့ၢ်ဝဲဒ် ကလုာ်တၢ် ဃုထၢဖိး တၢ်ကူၣ်လိာ်ကီၣ်ကး အတၢ်ဘၣ်သးဒီး မၤအီၤန့ၣ်လီၤ.
- (၃၆) ကီၢ်ခိပ် ဒီး ကီၢ်ခိပ် (၂) န့ၣ် မ့ၢ်ထံကီၢ်ခိပ်န့ၢ် အထီကတၢ် (Head of the State) တဖၣ်လၢ အဆၢထၢာ်ခၢၣ်စးဝဲ ထံကီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- (၃၇) ကီၢ်စၢၤဖိာ် ကိတိာ်ခိပ်ကျဲန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိး ကီၢ်ပဒိပ်ခိပ်န့ၢ် အဒိပ်ကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

- (၃၈) ကီၢ်စၢၤဖိာ်ကိတိာ်ခိပ်ကျဲဒီး တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိးကီၢ် ပဒိပ်ကဘၣ်တၢ်မူတၢ်ဒဲဒဲဒ် ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိး တၢ်ကူၣ်လိာ်ကီၣ်ကးဒီး ကမုၢ်တၢ်အိပ်ဖိာ်ဖးဒိပ်န့ၣ်လီၤ.
- (၃၉) တၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်ထီၣ် တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိးကီၢ်ပဒိပ် ဒီးပျၢလၢ တၢ်ပာ်ဖျါအီၤလၢလၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
 - ၁. ကီၢ်ခိပ်
 - ၂. ထံကီၢ်အပျၢကူၣ်လိာ်တၢ်
 - ၃. ကီၢ်ခိပ် (၂) (တၢ် တၢၤ)
 - ၄. ကီၢ်ခိပ် (၂) (ခဲၤ တၢၤ)
 - ၅. ကီၢ်စၢၤဖိာ် ကိတိာ်ခိပ်ကျဲ
 - ၆. ကီၢ်စၢၤဖိာ် ကိတိာ်တဖၣ်ဒီး ကိတိာ်သဃၤတဖၣ်
 - ၇. ကီၢ်စၢၤဖိာ် ပီၤရီ ခိပ်ကျဲ
 - ၈. ကီၢ်စၢၤဖိာ် ပျၢသမံးသမိး ကျိပ်စ့ၣ်ဝဲ ခိပ်ကျဲ
- (၄၀) တၢ်ဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ် ဖဲဒ်ဒဲဒဲဒ် ဒိပ်မိပ်ကရုဏ်စံာ်ခွာ်တၢ် ထံရှၢကီၢ်သဲးတၢ် လဲၤကျဲဒီးထံရှၢကီၢ်သဲးဖိတၢ် ကန့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ် ထံကီၢ်အပျၢကူၣ်လိာ်တၢ် က ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဝဲဒ် တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိးကီၢ်ပဒိပ် ဒဲတၢ် တိာ်ကူၣ်ကျဲခိပ်သ့ၣ် လၢတၢ်ကွဲးလီၤပာ်လီၤအီၤလၢအဖိးမဲဒီး ဖဲဒ်ဒဲဒဲဒ် ဒိပ်မိပ်ကရုဏ်စံာ် ခွာ်တၢ် န့ၣ်လီၤ.
- (၄၁) ထံကီၢ်အပျၢကူၣ်လိာ်တၢ် လီၤလၢသးသမူအယုာ်န့ၣ် ကဘၣ်မ့ၢ်ဒဲဒ် တၢ် ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိးကီၢ်ပဒိပ် သးသမူအယုာ်အသိးန့ၣ်လီၤ.
- (၄၂) တၢ်ကွဲးပာ်လီၤ ဒီး ဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ် တၢ်ပညိာ်ကွၢ်စိလၢ အပာ်ဝဲဒ်ဖဲ ခွာ် တၢ်အပူၤ ဒီး တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိးကီၢ်ပဒိပ် အဖိလစံာ်သ န့ၣ်ဒီး တၢ်တိာ်ကူၣ်ကျဲခိပ်သ့ၣ် တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲတဖၣ်အဂီၢ်, ကီၢ်စၢၤဖိာ်ကိ တိာ်ခိပ်ကျဲကကူၣ်လိာ်ထီၣ်ဃုထၢဖိးကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိး တၢ်ကူၣ်လိာ် ကီၣ်ကး ဒီး ဟ့ၣ်လီၤမူဒဲဒီး မၤတၢ်ပာ်စိကမီၤဆူ ပျၢန့ၢ်စိကမီၤ တၢ်ကရၢက ရိတဖုဖုမ့ၢ်ဂုၤ, ပျၢတၢၤဂၤမ့ၢ်ဂုၤ ဒီး ပျၢတဖၣ်မ့ၢ်ဂုၤ သ့ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.
- (၄၃) တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိးကီၢ်ပဒိပ် ကဘၣ်ထီၣ်ဃု မၤသကိး တၢ်ဒီး ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိး တၢ်ကူၣ်လိာ်ကီၣ်ကး ဒီးကွဲးပာ်လီၤဝဲ ကီၢ်စၢၤ ဖိာ်အပတီၢ် တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် တၢ်ပၤတၢ်ပြဲးတၢ်မၤ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲတ ဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (၄၄) ကိတိာ်ဘၣ်ထွဲတဖၣ် ကမၤဖိးမံ (Facilitate) ဒီး ဒုးအိပ်ထီၣ်ဝဲ ဝဲဒ်တၢ် ထွဲကမံးတံာ် ဒီး ဒိမရှၢတဖၣ် လၢပာ်ဃုဒိး ဘျီၣ်ဒိပ်ခၢၣ်စးတဖၣ်, ကလုာ် န့ၣ်ပျၢပာ်ဆၢတၢ်ဖိ အတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်, ဂံၢ်ခိပ်ထံးကရၢသဘျတဖၣ် ဒီး ပျၢလၢကြးဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ် လၢတၢ်ဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ် တၢ်ဘၢာ်စၢၤကတီၢ် ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိးကီၢ်ပဒိပ် အဖိလစံာ်သန့ ဒီး တၢ်တိာ်ကူၣ်ကျဲခိပ်သ့ၣ် အ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲတဖၣ် လၢဘၢာ်လိာ်ဖိးမဲဒီး ကလုာ်တၢ်ဃုထၢဖိး တၢ်ကူၣ် လိာ်ကီၣ်ကး (NUCC) အဖိလစံာ်သန့လၢဘၢာ်တၢ်ပာ်ဂံၢ်ပာ်ကျဲအီၤလၢ ကမုၢ်တၢ်အိပ်ဖိာ်ဖးဒိပ်န့ၣ်လီၤ.
- (၄၅) ကီၢ်ခိပ်မၤတၢ်မၤမူဒဲ မ့ၢ်တၢ်န့ၢ်သၢပျၢ ကီၢ်ခိပ် (၂) (တၢ်တၢၤ) ကဘၣ်မၤမူ ဒဲလၢ ကီၢ်ခိပ်ခၢၣ်စးန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ခိပ် (၂) (တၢ်တၢၤ) မၤကီၢ်ခိပ်တၢ်မၤမူဒဲ မ့ၢ်တၢ်န့ၢ်သၢပျၢ, ကီၢ်ခိပ် (၂) (ခဲၤတၢၤ) ကဘၣ်ပံးန့ၢ်မၤဝဲဒ် ကီၢ်ခိပ်ပ ြာ်အမူအဒါ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲလၢအိပ်လီၤတံာ်ဒီးတဖၣ် ပကဆဲးပာ်ဖျါကဒီးဆူ လိာ်လၢကတၢ် အသိတဘၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကညီပျာထူလံဖိ အတတ်စံစိတဲစိ ဘဉ်ဃးဒီး အနံဉ်ထီဉ်သီအဂုာ်

တၢ်ကတိၤလၢညါ

တချုးလၢယတဲဖျါဘဉ်ဃး နံဉ်ထီဉ်သီအဂုာ်ဒီးဘဉ်န့ဉ် ယအံဉ်ဒီးတဲပုး ဘဉ်ဃး တၢ်စံစိတဲစိလၢ အပူၤကွံာ်တၢ်မၤအသးတခါ ပျာသ့ဉ်က့သးပျါတ ဖဉ် တဲစိတဲစိပျာဒီး အလုာ်အထီလၢ အမၤစၢၤဖိလံာ်တဖဉ် လၢကတိၤန့ဉ်ဖိးဃာ် ဝဲတဖဉ်န့ဉ်လီၤ. မိၤဟံဖဲဖုတဖဉ် တဲစိတဲစိပျာ ဖဲထံလုာ်ဘၢဟီဉ်ခိဉ်တဘျီဝဲ အ လီၤခံ န့ဉ်ဖိထာဖိအိဉ်ဝဲဖဲ သီသံဉ်ခိဉ် (၄) န့ဉ် ပဝဲပျာကညီ ပျာထူလံဖိ လၢအိဉ် ဒီး တၢ်တီတၢ်လီၤ, တၢ်ဂ့ၤတၢ်ဝါ, တၢ်အိဉ်တၢ်ကွံာ်, တၢ်ဃုာ်တၢ်ဖိး ဃုာ်ဒီးအတၢ် စူဉ်တၢ်န့ဉ်, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, လုာ်လၢထူသန့ လၢအဂ့ၤန့ဉ်လီၤ.

ဒုဉ်ထာ (၄) န့ဉ်မ့ၢ်ဝဲ

၁. ဖုကၢ်ချာဉ်အန့ဉ်
၂. ဖုဇီတီၢ်အန့ဉ်
၃. ဖုထိးမဲဟံအန့ဉ်
၄. ဖုတက့ဉ် အန့ဉ် တဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

ဒုဉ်ဖိထာဖိတဖဉ်အံၤ မ့ၢ်ပျာဖိးအိဉ်ခုး မၤအိဉ်ဝဲ တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. ပျာသ့ဉ်တ ဖဉ်အံၤ ပဉ်လုာ်ပဉ်ပျာဝဲ တၢ်စူၢ်တၢ်န့ဉ်, ထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ ဒီး အနံဉ်အလါ တဖဉ်လီၤ. ပျာတဖဉ်အံၤ အတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်လၢ အိဉ်ဒီးအိဉ်တဖဉ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကွံာ် နီဉ်ကွံာ်ဃါဝဲတၢ်ဆၢကတီၢ် (၁) လါ, (၂) ဆဉ်, (၃) သ့ဉ်ဖိဝဲဖိ, (၄) တၢ်ဖိတၢ်ဃါ လၢပျာသီဉ်, (၅) ဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိ, (၆) သ့ဉ်သ့ဉ်ဝဲတၢ် တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. ပျာ သ့ဉ်တ ဖဉ်အံၤ ပဉ်ပနီဉ်အမုၢ်န့ဉ်မုၢ်သီဒီး လါအထီဉ်အလီၤတဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

ပျာသးပျါတဖဉ်အံၤ ဒ်အတၢ်ကွံာ်နီဉ်ကွံာ်ဃါအိဉ်ဝဲအသိး ဖိးလီၤမၤလီၤတၢ် တကတီၢ်ဘဉ်တကတီၢ် န့ဉ်လီၤ. ပျာသးပျါလၢပျာတဖဉ်သ့ဝဲ အတၢ်ဆၢက တီၢ်- တၢ်ခံးလီၤတုၤဖိမုၢ် ကွံာ်ဝဲဆဉ်သအမုၢ်, ဖိးမုၢ်တုၤမုၢ်ဆဉ်ဝါ ကွံာ်ဝဲဆဉ် တုၤဂီၤန့ဉ်လီၤ. ပျာသ့ဉ်က့သးပျါလၢပျာတဖဉ် ဖိးအိဉ်မၤအိဉ်တၢ် တလဲဘဉ်တ လါ တုၤလၢလါအကတၢ်တလဲန့ဉ် ကိးဝဲ လါဟူပျာ (မုတမုၢ်) လါဆုၢ်က့ပျာ အလါန့ဉ်လီၤ. လါတလဲအံၤ တချုးလၢအိဉ် တၢ်န့ဉ်သီန့ဉ် အဝဲကိးဖိဉ်ဝဲအဖိအ လံၤ သီဉ်လီၤသီလီၤဝဲဒ်အံၤ,

ပျာသ့ဉ်က့သးပျါတဖဉ်ကတိၤလီၤဝဲ-

- (၁) ဖိသ့ဉ်လံၤသ့ဉ်စၢ, တယံာ်ဘဉ်နံဉ်သီလါသီ ဟဲတုၤအိဉ်ကဒီးပျာလီၤ. ကတိၤဃာ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢအသီ, မ့ၢ်တအိဉ် ချာဉ်ဆီကွံာ်အီၤသ့ လီၤ.
- (၂) သုကခိဉ်ဃါဆူ နံဉ်သီလါသီ လုာ်ထံပံးခိဉ်လၢ ဖိဆဉ်သ့ဉ်/ တယီတီ ဃံဉ်မူးလီၤလံၤလီၤကွံာ်
- (၃) ကတိၤဃာ်ဖိဂီၤဖိတီ ဒီး ဃုလုာ်
- (၄) ဃံဉ်တၢ်လီၤလံၤ ဒိဖျူကွံာ်, ထီက့ၤလၢအသီ, နံဉ်သီလါသီကဟဲ သုကဘဉ်ကူဉ်လီၤဖိးလီၤ

ဖဲလါပျာလၢအံၤတန့ၤန့ဉ် ပျာသ့ဉ်က့သးပျါတဖဉ် တဲဘဉ်အဖိအလံၤ ပက အိဉ်ခိးနံဉ်လၢအသီ ကဟဲတုၤအိဉ်ကဒီးပျာ ပကကီၤမံသကိး တုၤဆဉ်သအမုၢ် ထူဉ်န့ဉ် ကမ့ၢ်ဝဲနံဉ်လၢအသီတန့ဉ် ဟဲတုၤပျာလံလီၤ. ပျာသးပျါတဖဉ် ဆဉ်နီၤ တဲစိတဲစိအလံၤတၢ်ဒီး ကွံာ်ထီဉ်ဆဉ်သအမုၢ်, တုၤမ့ၢ်ဆဉ်သအမုၢ် ထူဉ်လံဒီး ကိးထီဉ်ဝဲ "နံဉ်ကျိးလံ" ဒီးအဖိအလံၤ ကိးပိာ်အံၤ ပျာထီဉ် ၃ ဘျီဒီး ပျာသးပျါ တဖဉ်တဲဝဲ က့ၤပုဉ်လီၤသုအးသုလီၤ, လၢဃုလုာ်ဝဲ ဃုထီဉ်ဖိဂီၤဖိတီလၢ ကျဲ မဲာ်ဒီး, ကျိးကိးဘိးဒီး ဝဲ သုကထီဉ်တၢ်ကတၢ်ကၤအသီသုလံ, ဝဲဒီး ဖိလံၤသ့ဉ် တဖဉ်ဟဲက့ၤမၤသကိးဝဲ ဒ်ပျာသးပျါအတၢ်မုၢ်လိာ်ပိာ်လိာ်န့ဉ်လီၤ.

မ့ၢ်ဆဉ်ထီဉ်တန့ၤ ပျာသ့ဉ်က့သးပျါတဖဉ် ကိးဖိဉ်ဝဲအဖိအလံၤဒီး ဟံးထီဉ် ဝဲဃာ်အသီတဘျီဒီး ပဉ်လီၤဝဲဖဲအမဲာ်ညါ ဒီး ထုကဖဉ် သုဉ်ကမဲာ်ဝဲ ဘျီးဘျီး ဘျီးဘျီးဝဲ ဒီး တဲဝဲ ဖိသ့ဉ်လံၤသ့ဉ်စၢ, ယထုကဖဉ်န့ဉ်တၢ်လၢ သုဂီၤဝဲလံ, သု လဲၤဆုာ်လီၤဒုသံဉ် သုလံန့ဉ်လီၤ.

အဆၢဒိဉ် (၂)

တၢ်စံးဝဲလၢ န့ဉ်ဖိထာဖိအိဉ်ဝဲ သီသံဉ်ခိဉ်တဖဉ် အါထီဉ်ဂီၤထီဉ်ဒီး ဃုလီၤ ဃုက့ၤလၢ ကအိဉ်ကဆိးဒီး ကဖိးအိဉ်မၤအိဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

- တၢတန့ဉ်မ့ၢ်ဝဲ ဖုကၢ်ချာဉ်, အိဉ်ကီၢ်လၢတီဉ်အူဉ်ပျာ ခဲအံၤတၢ်ကိးလၢ တီအူ
- ခံဒုဉ်တန့ဉ်မ့ၢ်ဝဲ ဖုဇီတီၢ်, အိဉ်ကီၢ်လၢ ဒုသထူဉ်, ဒုသမံး, ဒုယီၤ, ကွံာ်ကဘီ
- ပျာသးပျါတန့ဉ်မ့ၢ်ဝဲ ဖုထိးမဲဟံ, မ့ၢ်ပျာဟးဆုာ်ထံဆုာ်ကီၢ်ဒီး ဟဲက့ၤကဒါ က့ၤလၢကီၢ်ပျာဒီး အိဉ်ကီၢ်လၢ သီဉ်ထီဉ်ဘျီဉ်, ခဲအံၤတၢ်ကိးလၢထံထုဉ်စူ
- ပျာလုာ်ဒုဉ်တန့ဉ်မ့ၢ်ဝဲ ဖုတက့ၢ်, အိဉ်ကီၢ်လၢ မ့ၢ်တြီၢ်ပျာ သီသံဉ်ခိဉ်ထံ

တၢ်စံစိတဲစိအိဉ်ဝဲလၢ ပျာလုာ်ဒုဉ်အံၤ နီၤဖးလီၤအတၢ်အိဉ်တၢ်ဆိးအ လီၤသန့က့ မ့ၢ်မ့ၢ်အတၢ်စူၢ်တၢ်န့ဉ်ဒီး ထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတခါ ဟံးဃာ်ဝဲဒီး မၤစၢၤအဖိအလံၤ နံဉ်ထီဉ်သီကိးနံဉ်ဒီးန့ဉ်လီၤ. ဒုဉ်ထာလၢအဂ့ၤလီၤအသးလၢ ကီၢ်လါတဘျီအံၤအပူၤတဖဉ် မ့ၢ်ပျာမၤကစၢ်အိဉ်ကစု, အိဉ်ဒီး တၢ်တီတၢ်လီၤ, တၢ်အိဉ်တၢ်ကွံာ် မၤအိဉ်ဘဉ်တၢ်မုၢ်မုၢ်ခိဉ်ခိဉ် တစိတဲစိတစိ, လၢခဲတုၤဃါလၢ ဟီဉ်ခိဉ်ကစၢ်တဖဉ် ပၤတၢ်အစိတဘျီ ကညီဖိတဖဉ် ဘဉ်တၢ်ဆီဉ်တၢ်မၤနၢၤ အီၤ, တၢ်မၤက့ၢ်အီၤ, တၢ်မၤနးမၤပျီဉ်အီၤ အကလုာ်ကလုာ်, တန့ၢ်ဘဉ်လၢ တၢ် ခွဲးတၢ်ယာ် နီတမံလၢဘဉ်. တၢ်မၤလီၤမၤကွံာ် အတၢ်စူၢ်တၢ်န့ဉ်, အထူသန့, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, အကျိဉ်, အလံာ်အလံာ် ဃုာ်ဒီးအနံဉ်ထီဉ်သီတဖဉ်န့ဉ်လီၤ. က ညီဖိအသူးသ့ဉ်လၢကတီၢ် လုာ်ဒိဉ်ပျာဒိဉ်တဖဉ်အံၤ လီၤမၤကွံာ်တဘျီစိ ဝဲအ လီၤခံ ကညီဖိလၢအိဉ်ဒီး တၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့တဖဉ် ဝဲလံာ်စံးကတီၢ်ဒီး ဃု ထီဉ် န့ၢ်က့ၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ ကညီဖိတဖဉ်ကဒီးန့ၢ်ဘဉ်က့ၤဝဲဒုဉ်န့ဉ်လီၤ. လၢ တၢ်ဃုထီဉ်တဘျီအံၤအကျါ ပဉ်ဃုာ်ဝဲဒီး ကညီအနံဉ်ထီဉ်သီ အဂုာ်န့ဉ်လီၤ.

အဆၢဒိဉ် (၃)

ပက့ၢ်က့ၤဝဲ ၁၉၃၈ နံဉ် ဘျီဉ်ဒိဉ်ခါစးလၢအမုၢ် စိက့ၢ်စၢဒိဉ်ဖိမု ပဉ်ပျါ ထီဉ်ဝဲဘဉ်ဃးဒီး ကညီအနံဉ်ထီဉ်သီန့ဉ် မိၤဟံဖဲဖုလၢပျာ မၤတုၤဝဲအသိး ခဲအံၤ ယဆုၢ်န့ဉ်လၢ တၢ်ကပဉ်ပနီဉ်န့ၢ်က့ၤ ပျာကညီအနံဉ်ထီဉ်သီန့ဉ်လီၤ. ဒ်ဘျီဉ်ဒိဉ် ခါစးတဂၤ အတၢ်ဆုၢ်န့ဉ်အသိး ဘျီဉ်ဒိဉ်ခါစးတဖဉ် အာဉ်လီၤတုၤလိာ်ဝဲ က ညီအနံဉ်ထီဉ်သီအံၤ ကမ့ၢ်ဝဲ သလုၤလါထီဉ် ၁ သီန့ဉ်လီၤ. ၁၉၃၈ နံဉ်တၢ်အာဉ် လီၤတုၤလိာ်အသိး ၁၉၃၉ နံဉ်တၢ်စးထီဉ်မၤက့ၤဝဲ ကညီအနံဉ်ထီဉ်သီ အဆိက တၢ်တဘျီန့ဉ်လီၤ. တၢ်မၤဝဲ နံဉ်ထီဉ်သီတဘျီအံၤ ခိဉ်န့ၢ်အါဂၤ တဲန့ၢ်ပၤဝဲ ဘဉ် ဃး နံဉ်ထီဉ်သီအဂုာ် လၢအပဉ်ဃုာ်ဒီး ကညီအထူသန့, အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢန့ဉ် လီၤ. စးထီဉ်ဖဲန့ဉ် ဝဲအလီၤခံ ကညီဖိသ့ဉ်တဖဉ် န့ၢ်ဘဉ်က့ၤ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီး မၤပျါထီဉ်က့ၤ ကညီလုာ်လံာ်ထူသန့ လၢအလီၤမၤတဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

မ့ၢ်မဆါတန့ၤအံၤ ပက့ၢ်က့ၤပဝဲကညီဖိတဖဉ် ပမၤနံဉ်ထီဉ်သီန့ဉ် ပယၤ ထီဉ်လါတဖဉ် အမံၤတလဲဘဉ်တလဲ တုၤလၢန့ဉ်လၢ ပခိဉ်ဃါဆူန့ဉ်အသီတ န့ၤန့ဉ် ပကိးလၢ နံဉ်ထီဉ်သီန့ဉ်လီၤ. ဘဉ်ထွဲဒီးတၢ်ကိးလါတဖဉ်အံၤ အမံၤန့ဉ် တၢ်ဟံးန့ၢ်ဝဲလၢ မိၤဟံဖဲဖုလၢပျာတဖဉ် အတၢ်မၤနီဉ်မၤဃါဝဲဒီး တဲစိတဲစိအလံၤ တစိတဘျီတစိ တုၤလၢပစိဆၢကတီၢ်အံၤန့ဉ်လီၤ.

ပအံဉ်ဒီးတဲလၢ တၢ်ကိးလါအမံၤတဖဉ်အံၤ တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤဒီဖျါ ပျာသ့ဉ်က့ သးပျါတဖဉ် အတၢ်ကွံာ်နီဉ်ဝဲ

၁. တၢ်ဖိးအိဉ်မၤအိဉ် အဆၢကတီၢ်
၂. တၢ်သုဉ်တၢ်ဖိ ဆၢကတီၢ်
၃. တၢ်ချဲတၢ်သုဉ် တၢ်သုဉ်လီၤအီၤဆၢကတီၢ်
၄. ဖိတကလုာ်လၢ အဖိထီဉ်ဖဲတၢ်စူၢ်လီၤ
၅. တၢ်ကွံာ်မုၢ် တၢ်ပနီဉ်, တၢ်ကွံာ်ဆဉ်တၢ်ပနီဉ်

၆. တာ်ထုင်တာ်ဘိ
 ၇. ပှၤသံဂင်နီင် တာ်ပင်အပဲ တာ်ဟူထီင်က့ၤအလါ
 မှါမဆါတနံၤအံၤ ပကိးလါတဖၣ်အမံၤ ဘၣ်ဆၣ် ပတသ့ၣ်ညါအခီပညါ
 ဘၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အပဲ ယပင်ဖျါထီင်က့ၤ မိၤပံဖဲဖု အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်
 အံၤန့ၣ်လီၤ.

တာ်မၤဝဲကညီနီၣ်ထီၣ်သီ အက့ၢ်အဂီၢ်

တာ်မၤနီၣ်ထီၣ်သီ တၢ်တကလုၣ်န့ၣ် မှါတာ်ထုးထီၣ် ကညီဒီကလုၣ်အနီၣ်
 တယၢ်, ကညီဒီကလုၣ်တာ်ထုးထုးမှါဒိၣ် အတၢ်ဟူးတာ်ဂဲၤ, ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်အ
 တၢ်စံးတာ်ကတီၤ ဘၣ်ဃး ကညီနီၣ်ထီၣ်သီအဂီၢ်ဒီး ကညီအထံၣ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သးဒီး က
 ညီတာ်ပာ်ဆၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပက့ၢ်က့ၤဟီၣ်ကဝီၤတနီၤ မၤဝဲနီၣ်ထီၣ်သီအတၢ်ရဲၣ်
 တၢ်ကျဲၤဒီးအံၤဝဲတပတီၢ်, အိၣ်ဒီးတပတီၢ်လၢအမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဝီထီၣ်ဆုပျီၣ်, တခွဲဘိ,
 ညှဉ်ဃံ, ဆီထၢ, ဖီဂီၤဖီဘီ, ပျီၣ်ကျိၣ်, အိၣ်သး, ဒုၣ်လီၤတရဲၣ်လီၤ, ဖိဝါထါ တဖၣ်
 န့ၣ်လီၤ. တာ်မၤနီၣ်ထီၣ်သီ အတၢ်ရဲၣ်တာ်ကျဲၤ ခံပတီၢ်ပတီၢ်အံၤတာ်အက့ၢ်အဂီၢ်
 လၢအအိၣ်ဖျါတဖၣ် တခါဒီးတခါ အိၣ်ဒီးအခီပညါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

- (၁) ဆုပျီၣ် - မှါပျၤဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပျၤ အိၣ်ဒီးတာ်ဂီၢ်တာ်ဘါ, တၢ်သ့ၣ်ဒုးဒုး
- (၂) တခွဲဘိ - မှါတာ်က့ၢ်တာ်ဖး တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်
 အဂီၢ်အကျိၤတခါမ့ၢ်ဝဲ ကညီဖိလၢအထံၣ်န့ၢ် ကီၢ်တဘျီအံၤ အဆိက
 တၢ်ဒီးတာ်လၢအကမၤနီၣ်ဝဲန့ၣ် တအိၣ်နီၣ်မံၤဘၣ်. ဒီး အဝဲဘၣ်လီၤအ
 ဆုဒီး ဘျးထီၣ်ဝဲလၢ တခွဲဘိအစးနီၣ် ဒီး ဆဲးလီၤဝဲလၢ သ့ၣ်ပဟံၣ်အ
 ခိၣ်ဆၢၣ်လီၤန့ၣ်လီၤ.
- (၃) ညှဉ်ဃံ - တၢ်လၢညှဉ်န့ၣ်တုၤမှါအသံတဘျီအညှဉ်တဖၣ်ဟါမံၤခဲလၢၣ်
 ဘၣ်ဆၣ် နက့ၢ်စးထီၣ်လၢအခိၣ် တုၤလီၤလၢအမံၤန့ၣ် အပဲတဖၣ်ဘျး
 လိၣ်အသး တဆီဘၣ်တဆီ လီၤဖျးဝဲတန့ၢ်ဘၣ်. ဒီးန့ၣ်အသး ပဝဲပျၤက
 ညီဖိတဖၣ်အံၤ တၢ်မၤအမၤသီပျၤ အကလုၣ်ကလုၣ်, တၢ်မၤလီၤမှါ
 လီၤဖးပျၤလၢကျဲၤ အါဘိ ဘၣ်ဆၣ် ပဘျးစဲလိၣ်ပသးကျဲၤကျဲၤန့ၣ်လီၤ.
- (၄) ဆီထၢ - မှါတာ်ကဟုကယၢ်,
 ပဝဲပျၤကညီဖိတဖၣ်အံၤ ပအိၣ်ဒီးတာ်ကဟုကယၢ်လိၣ်သး, တိစၢၤမၤ
 စၢၤလိၣ်သး, တူၢ်ဆါခိၣ်ဆါသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထီၣ်သ့တြီၤ ပျၤကညီတ
 ကလုၣ်အံၤ လီၤဂၢ်ဒ်ဆီထၢတဖျၢၣ်လၢ အပၤဃၢ်ဆီဒိၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်စးထီၣ်
 ဆီဒိၣ်ဝံၤ တုၤ ဟု, ဖးတစုန့ၣ်လီၤ.
- (၅) ဖီဂီၤဖီဘီ - ဖီတကလုၣ်အံၤ ပျၤသ့ၣ်ကုသးပျၤ ပင်လုၢ်ပင်ပျၤဝဲဒီး ပင်ပ
 နီၣ်ဝဲဒ်အမ့ၢ် ဖီတကလုၣ်လၢအအိၣ်ဒီး အစိကမီၤလၢ အဒိသဒုပျၤသး
 သမူတက လုၣ်န့ၣ်လီၤ. ပျၤသးပျၤလၢပျၤတဖၣ် ပံးန့ၢ်တာ်အဒိအတၢ်
 လၢအမ့ၢ် တၢ်အနီၢ် ကီၢ်ဒီး မှါမဆါတနံၤအံၤ မိၤလုၢ်ပာ်လါလၢ ကစၢ်ခံ
 ကလိကျဲၤတဖၣ် သူဒီးဝဲတုၤ မှါမဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ. ဖီတကလုၣ်
 အံၤ တၢ်တသ့ၣ်နီၣ်အံၤဘၣ်. တၢ်တသ့ၣ် နီၣ်အံၤဘၣ်. ခုးတလီၤလၢ
 တၢ်ထီၣ်အံၤဝဲလံန့ၣ် ပျၤသးပျၤဃုထၢထီၣ်ဝဲ ပိၣ်ခွါ တဂၤဂုၤခံဂၤဂုၤ
 န့ၣ် တၢ်န့ၣ်လီၤဝဲဖီဂီၤဖီဘီအချိၣ်ဒီး မၤဝဲအစံၣ်ဝဲဒ်သၢဝီလၢ အဖုံလီၤ ဝဲဖီ
 ဂီၤဖီဘီအချိၣ်ဒီး စုဝဲလၢထွံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပသ့ၣ်ညါက့ၤ ကညီဖိအနီၣ်ထီၣ်သီအံၤ လီၤပလိၣ်ဒီးကလုၣ်ဂၤအနီၣ်
 ထီၣ်သီအိၣ် မှါကီၢ်ကီၢ်တၢ် ကညီဖိတဖၣ် အနီၣ်ထီၣ်သီန့ၣ် လီၤပလိၣ်ဒီး ပဝဲ
 ပနီၣ်ထီၣ်သီလီၤ. ဘၣ်ထွဲဒီးပဝဲကညီနီၣ်ထီၣ်သီအံၤ ကညီဖိတဖၣ်ရၤလီၤအသး
 ဆု ပျၤထံပျၤကီၢ်ဒီး ပျၤန့ၢ်တာ်ခွဲတာ်ယၢ်လၢမၤဝဲ ကညီနီၣ်ထီၣ်သီလၢ တၢ်လီၤ
 သက့ၤဆးဒးလံ အဝဲအံၤမ့ၢ်ဝဲ ကညီဖိအသးအသ့ၣ် အလၢကပီၤဖးဒိၣ်လၢ အ
 အိၣ်ဖျါထီၣ်က့ၤလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဖျၢၣ်အမဲၣ်ညါလံန့ၣ်လီၤ.

ပျၤသးပျၤလၢပျၤ အလံၣ်အလီၤတအိၣ်ဘၣ်ဒီး မၤနီၣ်မၤဃါနီၣ်စၢၤ အဖိအ
 လံၤလၢ ကတီၢ်န့ၢ်ဖဲးဃၢ်က့ၤ တၢ်လၢကဘၣ်မူထွဲမၤထွဲဝဲန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ လုၢ်ဖိထါဖိ
 တဖၣ်လီၤ.

၁. မှါစံးနီၣ်သီမၤဒ်အံၤ
 ပျၢ်စံးနီၣ်သီမၤဒ်အံၤ
 မၤဝဲထွဲပပျၤအခံ
 မၤဝဲထွဲပပျၤအခံ
 ဘုဖိမ့ၢ်တုၤလၢဖိထံး
 ဘိးထီၣ်ဘုဖိ လုၢ်အမံၤ

၈. သ့ၣ်ပစုၢ်လၢ ထံဖိနီၤ
 ပစုၣ်သ့ၣ်လၢ ထံဖိနီၤ
 နမ့ၢ်က့ၢ်ဒီးက့ၢ်မ့ၢ်ထံ
 နမ့ၢ်ဒီးက့ၢ်မ့ၢ်ထံ
 နီၣ်လၢအသီ မၤဒ်အံၤ
 ဖိသ့ၣ်လၢခံ ကအိၣ်ဒီး

၂. က့ၢ်လီၤမှါထံလၢမဲးဘိ
 မၤလီၤဝဲထံလၢ မဲးဘိ
 က့ၢ်လီၤမှါဒီးဘၣ်ဒီးဖိ
 မၤလီၤဝဲ ဒီးဘၣ်ဒီးဖိ
 နီၣ်လီၤလံၤပူၤကွံၣ်တဘျီ
 နီၣ်လၢအသီကတုၤလီၤ

၉. ဆၣ်အမ့ၢ် လၢပခိၣ်ဒီး
 ဆၣ်ကဆီလၢ ပခိၣ်ဒီး
 မှါက့ၢ်မှါပက့ၢ်ထီၣ်အီၤ
 မှါဖဲးလီၤ ပက့ၢ်ထီၣ်အီၤ
 တဂ့ၤအလါမှါတုၤဃီၤ
 ဆုၣ်န့ၢ်ဒုးဖဲးလီၤအသီ

၃. က့ၢ်လီၤမှါပဒူးက့ၢ်လါ
 မၤလီၤဝဲ ပဒူးက့ၢ်လါ
 နီၣ်တလၢၣ် ပကဘၣ်မၤ
 လါတလၢၣ် ပကဘၣ်မၤ
 ထီၣ်ဘုဃါက့ၤမၤလိၣ်ပျၤ
 နီၣ်လၢအသီ ပဘၣ်မၤ

၁၀. မှါစံးအိၣ်ခိးနီၣ်အဆၢ
 ပျၢ်စံးအိၣ်ခိးလါအဆၢ
 နီၣ်တဘၣ်ဆိမိၣ်ပင်စၢၤ
 လါတဘၣ် ဆိမိၣ်ပင်စၢၤ
 နဆိမိၣ်မှါကျိၤကထၢ
 နီၣ်လၢအသီနဘၣ်ယၢၤ

၄. မှါစံးက့ၢ်လီၤဒုးအသီ
 ပျၢ်စံးဖဲးလီၤဒုးအသီ
 မှါစံး ပမၤအိၣ်မၤအီ
 ပျၢ်စံး ပမၤအိၣ်မၤအီ
 နီၣ်လီၤလံၤ မှါပူၤတဘျီ
 နီၣ်လၢအသီ ကတုၤဃီၤ

၁၁. ပကက့ၢ်ဒုးလၢအသီ
 ပကဖဲးဒုးလၢအသီ
 မှါစံးအိၣ်ဒုးအိၣ်ကတီၢ်
 ပျၢ်စံးအိၣ်ဒုးအိၣ်ကတီၢ်
 က့ၢ်က့ၢ်အဆၢမှါတုၤဃီၤ
 နီၣ်အသီမၤအိၣ်မၤအီ

၅. မှါစံးထီၣ်ဃုလိၣ်ပသး
 ပျၢ်စံးထီၣ်ဃုလိၣ်ပသး
 ဆုၣ်လီၤဒုးပးက့ၢ်ဝဲဝဲ
 ဆုၣ်လီၤသံၣ် ပးက့ၢ်ဝဲဝဲ
 ပမၤမှါတုၤနီၣ်ထီၣ်ဘး
 နီၣ်လၢအသီ ကတုၤပျၤ

၁၂. မှါစံးဒုးသီနကဖဲး
 ပျၢ်စံးသံၣ်သီနကဖဲး
 သံၣ်ခွဲကတီၢ်အီၤမှါဘျး
 ရဲၣ်သဲကတီၢ်အီၤမှါဘျး
 ထီၣ်ဘံဃါတချုးအပဲ
 အိၣ်ခိးထီၣ်ဘုဃါအကျဲ

၆. က့ၢ်လီၤမှါညါလီၤဒုးခံ
 မၤလီၤဝဲညါလီၤဒုးခံ
 မှါစံးကတီၢ်ပင်တၢ်ချံ
 ပျၢ်စံးကတီၢ်ပင်တၢ်ချံ
 နီၣ်လီၤလံၤ မှါလၢၣ်တုၤလံ
 နီၣ်လၢအသီမၤဒ်အံၤ

၁၃. နီၣ်တနီၣ်ဟဲလွီၤတမံၤ
 လါတလါဟဲလွီၤတမံၤ
 က့ၢ်လီၤမှါဒူးက့ၢ်မှါထံ
 မၤလီၤဝဲဒူးက့ၢ်မှါထံ
 ဆိမိၣ်က့ၢ်ထံတနီၣ်အံၤ
 နီၣ်လၢအသီတတုၤဒီး

၇. ထီၣ်ဘံသ့က့ၤမၤလိၣ်ဒီး
 ထီၣ်ဘံဝါက့ၤ မၤလိၣ်ဒီး
 ဒုးလီၤလံၤပမၤအိၣ်အီၤ
 သံၣ်လီၤလံၤပမၤအိၣ်အီၤ
 ဃုန့ၢ်ဒုးသီမၤနီၣ်အီၤ
 နီၣ်လၢအသီကတုၤဃီၤ

သုးမိစီရိအတၢ်မအာမသီတဖၣ်

၂၀၂၄ နံၣ် လါနီၣ်တဘျီ ၂၅ သီတခါ ၆ န့ၣ်ရံၣ်အဆၢကတီၢ် သုးမိစီရိအသုးတဖၣ် ခးလီၤကၠိၤဖးဒိၣ်လၢသဝီပူၤအဆၢ ဘၣ်သံဝဲ ဖိသၣ်ပိၣ်မုၢ် ၂ ဂၤ ဖဲ ချၢၣ်လွၢ်ထွၢ်ကီၢ်ရၢၣ် ဟီၣ်ကဝီၤပူၤ

၂၀၂၄ နံၣ် လါအိၤကထိတဘျီ ၃၀ သီအန့ၤ သုးမိစီရိအသုးတဖၣ် ခးလီၤတၢ်လၢ ကမၤတၢ်ဖးဒိၣ်မအိၣ်အလီၤအက့ၢ်အဆၢ ဘၣ်ဒိဝဲ ကမၤ ၃ ဂၤ ဖဲ ဒုသထွၢ်ကီၢ်ရၢၣ်, ကွဲးထီၣ်ကီၢ်ဆၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤ

၂၀၂၄ နံၣ် လါနီၣ်တဘျီ ၃၀ သီအန့ၤ သုးမိစီရိအသုးတဖၣ် ခးလီၤကၠိၤဖးဒိၣ်လၢသဝီပူၤအဆၢ ဘၣ်ပးစီဝဲ သီခါပုၣ် ၀ ဖျၢၣ်ဒီး ဘၣ်ဒိဝဲ သီခါ ၀ ပါ ဖဲ ချၢၣ်လွၢ်ထွၢ်ကီၢ်ရၢၣ်, လၢနီၣ်ကီၢ်ဆၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤ

၂၀၂၄ နံၣ် လါနီၣ်တဘျီ ၀၀ သီအန့ၤ သုးမိစီရိအသုးတဖၣ် သ့ဝဲဒြီး တၢ်လီၤဝဲမုၢ်ဖိအဆၢ ဘၣ်ပးဟီၤဝဲ တၢ်မၤလီၤကၠိၤတဖျၢၣ်ဖဲ ချၢၣ်လွၢ်ထွၢ်ကီၢ်ရၢၣ်, လၢနီၣ်ကီၢ်ဆၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤ

၂၀၂၄ နံၣ် လါအိၤကထိတဘျီ ၂၉ သီအန့ၤ သုးမိစီရိအသုးတဖၣ် သ့ဝဲဒြီး တၢ်လီၤမုၢ်ဖိအဆၢ ဘၣ်ပးဟီၤဝဲ ခရံၣ်ဖိတၢ်ဘၢသ့ၤသရိၣ်တဖျၢၣ် ဖဲ ချၢၣ်လွၢ်ထွၢ်ကီၢ်ရၢၣ်, လၢနီၣ်ကီၢ်ဆၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤ

၂၀၂၄ နံၣ် လါအိၤကထိတဘျီ ၃၀ သီအန့ၤ သုးမိစီရိအသုးတဖၣ် ခးလီၤကၠိၤဖးဒိၣ်လၢ သဝီပူၤအဆၢ ဘၣ်သံဝဲ ကမၤဖိ ၀ ဂၤ ဖဲ ဒုပျၢၣ်ယၢ် ကီၢ်ရၢၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤ

ကရၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်

ကညီသးစၢ်ကရၢ တီခိၣ်ရိၣ်ဖဲဒီးရဲၣ်က့ၤမၤဝဲ ကညီသးစၢ် ဒီး ခုၣ်အံၣ်ယျၢၣ်ခိၣ်န့ၢ် အတၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ဖိၣ်တံသကိးအမူး (၂၀၂၄ နံၣ် လါနီၣ်တဘျီ ၂၆ သီ)

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဒီး ရဲၣ်ဖိၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤတၢ်မၤကမံးတံၢ် တီခိၣ်ရိၣ်ဖဲဒီး ရဲၣ်က့ၤမၤဝဲ Policy TOT တၢ်မၤလီ (၂၀၂၄ နံၣ် လါနီၣ်တဘျီ ၂ သီတုၤ ၂၈ သီ)

ဒုသထွၢ်ကီၢ်ရၢၣ် ရဲၣ်က့ၤမၤဝဲ တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်ဖဲ, တၢ်ဟတၢ်ပြီးဒီး တၢ်ဟဆၢ ရဲၣ်က့ၤမၤဝဲ (CLV) တၢ်မၤလီၤဖဲ ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ဆၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤ (၂၀၂၄ နံၣ် လါနီၣ်တဘျီ ၂၇ သီတုၤ လါနီၣ်တဘျီ ၆ သီ)

တၢ်မၤလၢကဝီၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဖျၢၣ် တၢ်မၤညၢၣ်မုၢ်န့ၢ် ဖဲ ဒုသထွၢ်ကီၢ်ရၢၣ် တၢ်ဟဟီၣ်ကဝီၤပူၤ (၂၀၂၄ နံၣ် လါနီၣ်တဘျီ ၂၀)

KORD ဟ့ၣ်လီၤဝဲ ကၠိၣ်စု တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဆူ ကမၤတၢ်ဖးဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤအဆၢ ခိၣ်ဖဲ ချၢၣ်လွၢ်ထွၢ်ကီၢ်ရၢၣ် ဟီၣ်ကဝီၤပူၤ (၂၀၂၄ နံၣ် လါနီၣ်တဘျီ ၁၂ သီ)

ချၢၣ်လွၢ်ထွၢ်ကီၢ်ရၢၣ် ကညီပိၣ်မုၢ်ကရၢ တီခိၣ်ရိၣ်ဖဲဒီး မၤဝဲတၢ်မၤဝဲတၢ်ဟတုၢ်တၢ်စုဆူခိၣ်တကးထီၣ်ပိၣ်မုၢ် ၁၆ သီ တၢ်ရဲၣ်တၢ်က့ၤ ဖဲ ချၢၣ်လွၢ်ထွၢ်ကီၢ်ရၢၣ် (၂၀၂၄ နံၣ် လါနီၣ်တဘျီ ၂၅ သီ)